

Općina Novi Grad Sarajevo

Akcioni plan za djecu
Općine Novi Grad Sarajevo
za period 2022.-2024.

Općina Novi Grad Sarajevo

Akcioni plan za djecu
Općine Novi Grad Sarajevo
za period 2022.-2024.

Sarajevo, decembar 2022. godine

PROJEKT REALIZIRA I PODRŽAVA

Općina Novi Grad Sarajevo u saradnji sa

Udruženjem za ostvarivanje prava djeteta "Naša djeca" Sarajevo

Općina Novi Grad Sarajevo

"NAŠA DJECA"

UDRUŽENJE ZA OSTVARIVANJE PRAVA DJETETA SARAJEVO

IMPRESUM:

Stručni tim za izradu Akcionog plana:

Fahra Zvizdić	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo
Nasiha Čalija	Služba za obrazovanje, kulturu i sport
Naliha Šabanović	Služba za obrazovanje, kulturu i sport
Danka Požek	Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo
Sanela Bostandžija Halilović	Dom zdravlja Novi Grad Sarajevo
Adnan Briga	Policajska uprava Novi Grad Sarajevo
Zehra Salman	Udruženje "Naša djeca" Sarajevo

Lektura:

Adisa Karčić

Grafički dizajner:

Aida Redžović

Fotografije:

Arhiva Općine Novi Grad Sarajevo i Udruženja „Naša djeca“ Sarajevo

Štampa:

Intea d.o.o.

Sadržaj

“GRAD/OPĆINA PO MJERI DJETETA”.....	5
UVOD.....	6
STRUKTURA AKCIONOG PLANA.....	9
Programsko područje I	
Stanovništvo Općine Novi Grad Sarajevo.....	14
Mjesne zajednice	15
Podaci o infrastrukturi za djecu u mjesnim zajednicama.....	15
Programsko područje II	
Socijalna zaštita djece.....	23
Analiza stanja.....	27
Oblici socijalne zaštite koje provodi Kantonalni centar za socijalni rad – Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo.....	34
Oblici socijalne zaštite djece i porodica koje provodi Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravlje Općine Novi Grad Sarajevo.....	39
Programsko područje III	
Obrazovanje djece	41
Analiza stanja.....	43
Predškolski odgoj i obrazovanje	43
Obuhvat djece predškolskim odgojem	44
Osnovno i srednje obrazovanje	45
Obuhvat djece osnovnoškolskim obrazovanjem	46
Srednje obrazovanje.....	51
Participacija djece	52

Programsko područje IV

Slobodno vrijeme djece, rekreacija, sport i kultura	63
Strateški dokumenti i pravilnici	65
Analiza stanja	65
KULTURNE AKTIVNOSTI	72

Programsko područje V

Zdravstvena zaštita djeteta	77
-----------------------------------	----

Programsko područje VI

Sigurno i zdravo okruženje za djecu	95
Zaštita životne sredine	97

Programsko područje VII

Nevladine organizacije	109
Podrška razvoju djeteta u različitim aspektima.....	111
POPIS SKRAĆENICA	117

"GRAD/OPĆINA PO MJERI DJETETA"

Gradovi koji prepoznaju mlade kao svoje građane koji imaju pravo izražavati svoje mišljenje i stavove, doprinose procesu implementiranja Konvencije o pravima djeteta i kreiranju društva koje drži do potreba i prava djeteta. Takav pristup djeci traži promjene u pristupu rješavanja problema, kreiranju politika institucionalnog organiziranja, promjena u pristupu djetetu subjekata koji su u neposrednom kontaktu s djecom (roditelji, nastavnici, drugi voditelji, osobe iz okruženja i drugi).

"Grad po mjeri djeteta" je globalni projekat koji je krenuo u svijet daleke 2002. godine. Na sjednici Generalne skupštine UN, naznačena je potreba izgradnje svijeta po mjeri djeteta, odnosno grada – općine po mjeri djeteta. Naloženo je državama potpisnicama Konvencije o pravima djeteta da rade na izgradnji gradova koji su prilagođeni potrebama djeteta.

Lokalne vlasti su najbolje pozicionirane da prilagode u praksi obaveze koje su preuzete na državnom nivou i tako postanu ključna komponenta nacionalnog programa djelovanja za djecu.

Cilj akcije je poboljšati situaciju u zajednici, unaprijediti uslove života djece prepoznavanjem i ostvarivanjem prava djece uz njihovo aktivno učešće. Akcija obuhvata sve segmente života djeteta u lokalnoj zajednici: socijalnu zaštitu djece, odgoj i obrazovanje, kulturu, sport, slobodno vrijeme i rekreaciju djece, zdravlje, sigurno i zdravo okruženje za djecu, kao i učešće nevladinih organizacija u dostizanju što boljih uslova za život djece.

Uključivanjem u globalnu akciju "Grad po mjeri djeteta", zajednica će dostići visoke standarde u zaštiti i sigurnosti djece i imati na raspolaganju sve potrebne informacije i izvještaje po pitanju implementacije i poštivanja prava djeteta, kao i mjere koje se trebaju poduzeti u cilju progresa.

Sinergija svih članova jedne lokalne zajednice usmjerena ka zajedničkom cilju postaje pokretačka snaga koja dovodi do postizanja tog cilja "Grad po mjeri djeteta."

UVOD

Akциони plan za djecu Općine Novi Grad Sarajevo za period 2022.-2024. je dio strateških pitanja sadržanih u Strategiji razvoja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2021.-2027.

U Općini Novi Grad Sarajevo živi 24.258 djece uzrasta do 18 godina, odnosno 19,82%, što u strukturi stanovništva predstavlja drugu populaciju po veličini broja stanovnika.

Uključivanjem Općine Novi Grad Sarajevo u globalni projekt „Grad/Općina po mjeri djeteta“ je podstaklo općinske strukture na veću odgovornost i obavezu u pogledu podizanja kvaliteta života sve djece i dostizanja što većeg standarda u zadovoljavanju njihovih potreba i poštivanju prava na lokalnom nivou.

U tom smislu Općina Novi Grad Sarajevo u posljednjih nekoliko godina uložila je velike napore i značajna sredstva za izgradnju brojnih infrastrukturnih objekata u oblasti: obrazovanja, slobodnog vremena, sporta i kulture, zdravog okruženja, kao i drugih projekta koji su povećali kapacitete lokalne zajednice u zadovoljavanja potreba djece i mladih a što se može vidjeti u Tabeli 2.

U oblasti obrazovanje povećani su kapaciteti za veći obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem. Značajan napredak ostvaren je u izgradnji, rekonstrukciji i dogradnji škola, fiskulturnih dvorana, školskih igrališta i drugih sadržaja za djecu. Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano nastavlja s kapitalnim ulaganjima, rekostrukcijom, proširenjem prostora, nabavkom kabinetske i druge opreme za potrebe obrazovanja. U oblasti kulture, sporta i slobodnog vremena izgrađeni su objekti kao što je Centar za sport, rekreaciju i edukaciju „Safet Zajko“, Sportsko rekreativni centar „Zlatno polje“, Sportsko rekreativni centar Dobrinja i „Srce“ koji su doprinijeli kvalitetnijem životu djece i njihovih roditelja. Značajna sredstva izdvojena su i za potrebe socijalno ugroženih porodica i djece, poboljšanje zdravog i sigurnog okruženja i zdravstvene zaštite.

Ostvareni napredak u oblasti brige o djeci i mladima su rezultat dobrih strateških planova i politika naklonjenih djeci koje odgovorno i planski Općina Novi Grad Sarajevo realizira u cilju podizanja kvaliteta života djece i dostizanja evropskih standarda u poštivanju prava djeteta sukladno UN Konvenciji o pravima djeteta.

Ovo je treći Akcioni plan za djecu koji donosi Općina Novi Grad Sarajevo. Plan obuhvata sve segmente života djece na lokalnom nivou u kojem su utvrđeni strateški ciljevi, prioritetni način realizacije, finansijski okvir, praćenje i izvještavanje po svim programskim područjima i planiranim mjerama.

Akcioni plan za djecu Općine Novi Grad Sarajevo planiran je na bazi stvarnih potreba djece te odražava mišljenja i stavove djece iz istraživanja potreba i prava djece na lokalnom nivou koje su proveli članovi Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo.

MALI ČUVARI PRIRODE

Dječiji parlament
Općine Novi Grad
Sarajevo

STRUKTURA AKCIONOG PLANA

Potreba za izradom Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo proizilazi iz obaveze i odnosa vlasti prema velikoj populaciji djece, njih 24.258 do 18 godina koja žive na prostoru Općine Novi Grad Sarajevo. Tako veliki broj djece i mladih zahtijeva uspostavljanje usmjerene i dogovorene politike prema djeci i mladima.

- ▶ **Metodologija** u izradi Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo prati Programska područja UN Konvencije o pravima djeteta, koja obuhvata i sumira sve potrebe i segmente života djece u lokalnoj zajednici kroz sedam (7) Programskih područja. U pripremi i izradi Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo, uključen je Dječiji parlament Općine Novi Grad Sarajevo, čiji rad i aktivnosti kontinuirano podržava Općina Novi Grad Sarajevo. Dječiji parlament je uradio istraživanje potreba djece i mladih u oblasti obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstva, sigurnog okruženja, kulture, sporta i slobodnog vremena djece na lokalnom nivou. Na osnovu dobivenih rezultata istraživanja, djeca i mladi su dali svoja mišljenja i stavove po svim pitanjima u vidu preporuka koje je Stručni tim za izradu i praćenje realizacije Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo uvažio i uvrstio u Programsko područje Obrazovanje.
- ▶ **Standardi** koje treba da postigne Općina Novi Grad Sarajevo usaglašeni su sa standardima UN Komiteta za prava djeteta, fakultativnim protokolima uz Konvenciju o pravima djeteta, evropskim konvencijama koje je naša zemlja ratificirala, kao i strategijama razvoja BiH, Federacije BiH, indikatorima za praćenje prava djeteta u BiH, Strategijom za izjednačavanje mogućnosti osobama s invaliditetom u FBiH, Strategijom za nadzor nad opojnim drogama, sprečavanje i suzbijanje zloupotrebe opojnih droga, kao i Strategijom razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2021.–2027. godina.
- ▶ **Evaluacija** realizacije Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo vršit će se unutarjom evaluacijom kroz izvještaje za Općinsko vijeće Novi Grad Sarajevo i eksternom evaluacijom koju će vršiti posebna komisija na osnovu usvojenih indikatora na nivou BiH.

Programsko područje I

ZAKONSKA REGULATIVA I FINANSIJSKI OKVIR

Na nivou Općine Novi Grad Sarajevo donesena je Strategija razvoja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2021.-2027. godina. U okviru svoje nadležnosti, općinske službe primjenjuju Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH¹, Statut Općine i statute mjesnih zajednica, Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom Kantona Sarajevo², Porodični zakon FBiH³, i Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, kao i brojne podzakonske akte koji su proizašli iz zakonskih regulativa.

Općina Novi Grad Sarajevo obezbijedila je uslove za primjenu Zakona o principima lokalne samouprave u skladu sa do sada dozvoljenim ovlastima viših nivoa vlasti. Mjesne zajednice konstituisane su u skladu sa zakonom, Statutom općine i statutima mjesnih zajednica.

Općina Novi Grad Sarajevo je obezbijedila i uslove za provođenje propisa koji uređuju oblast dječije zaštite na način da je formirala Službu za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo, zatim Službu za obrazovanje, kulturu i sport, kao i druge službe neophodne za funkcionisanje lokalne zajednice i praćenje potreba građana. Kontinuiranim praćenjem socijalno-ekonomskog stanja građana, a posebno porodica s djecom, Općina Novi Grad Sarajevo je putem budžeta iskazala senzibilitet za potrebe djece i mladih, stvaranjem što povoljnijih uslova za život ove populacije na nivou lokalne zajednice.

U cilju implementacije donesenih strateških planova, posebno onih koji tretiraju prava djeteta, Općina Novi Grad Sarajevo je uspostavila Savjet sigurnosti Općine Novi Grad Sarajevo koji je zadužen za implementaciju Akcionog plana za prevenciju maloljetničkog prestupništva i rad s maloljetnicima u sukobu sa zakonom za period 2018.-2020., te Stručni tim za realizaciju projekta "Grad/Općina po mjeri djeteta" i izradu i praćenje realizacije Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo za period 2022.-2024. kao mehanizme koji će djelovati i doprinijeti ostvarivanju ciljeva.

1 "Službene novine FBiH", broj 49/06, 51/09

2 "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 38/14 – prečišćeni tekst

3 Porodični zakon FBiH – Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona FBiH, "Službene novine FBiH", broj 31/14, od 23.04. 2014.

Stanovništvo Općine Novi Grad Sarajevo

Općina Novi Grad Sarajevo kao najmnogoljudnija općina u Kantonu Sarajevo i Bosni i Hercegovini ima ustaljen broj stanovnika s blagim oscilacijama zahvaljujući povoljnim mogućnostima za razvoj stanogradnje i dobrom imidžu općine s razvijenom infrastrukturom (otvoreni i zatvoreni bazeni, sportsko-rekreacioni centri i sportske dvorane), koje pružaju široke mogućnosti za bogat sportsko-rekreacioni život stanovnika općine. Nije slučajno da općina ima u odnosu na ostale gradske općine, visok nivo populacije djece, što je njeno najveće bogatstvo.

Dobna struktura stanovništva u Općini Novi Grad Sarajevo

Tabela 1.4

Izvor podatka	Od 0 do 14 godina	Od 15 do 64 godine	Više od 65 godina	Ukupno stanovništvo
Podaci ZZS FBiH 30.6.2019. god.	19.380 15,87%	82.576 67,65%	20.093 16,46%	122.049
Podaci ZZS FBiH 30.6.2020. god.	19.520 15,90%	82.316 67,05%	20.915 17,03%	122.751
Podaci ZZS FBiH 30.6.2021. god.	19.451 15,89%	81.901 66,91%	21.038 17,18%	122.390

Iz podataka dobne strukture stanovništva vidljivo je da se procenat broja djece od 0 do 14 godina kreće od 15,87% do 15,90% i u odnosu na prethodni trogodišnji period ima blagi rast.

Radno sposobno stanovništvo u dobi od 15 do 65 godina u ukupnoj strukturi stanovništva ima obuhvat od 66,91% do 67,65%. U odnosu na prethodni trogodišnji period ima pad od 0,39% godišnje.

U starosnoj kategoriji preko 65 godina starosti došlo je do povećanja indeksa starosti za 13,7 indeksnih poena, što ukazuje na naglašenu tendenciju starenja stanovništva. To je naročito došlo do izražaja u periodu od 2019. do 2021. godine.

U Općini Novi Grad Sarajevo živi 24.258⁵ djece do 18 godina ili 19,82%, što u strukturi stanovništva predstavlja drugu populaciju po veličini broja stanovnika. Veliki broj

⁴ Kanton Sarajevo u brojkama, Federalni zavod za statistiku, Sarajevo 2015., 2016. i 2017.

⁵ Podatak iz priloga Akcionog plana „Zdravstvena zaštita djece“, Sarajevo 2022. god.

djece podrazumijeva i obavezuje sve strukture u općini da i dalje nastave s izgradnjom infrastrukture za potrebe djece što će doprinijeti njihovom sveobuhvatnom razvoju.

Praćenje podataka o broju djece je neophodno jer omogućava lakše planiranje potreba na nivou Općine za različite uzrasne periode i planiranje potreba predškolskog uzrasta, potreba za pripremnu nastavu pred polazak u školu za djecu koja nisu obuhvaćena boravkom u vrtićima, kao i broja djece u osnovnoj i srednjoj školi. Dobra evidencija i praćenje stanja u strukturi stanovništva i drugim oblastima je osnova planiranja razvoja svake lokalne zajednice.

Mjesne zajednice

U životu djece veoma važnu ulogu ima lokalna zajednica u okviru koje dijete raste, razvija se i stiče prva saznanja o svijetu oko sebe. Općina Novi Grad Sarajevo se opredijelila da kroz projekat "Grad/Općina po mjeri djeteta" usmjeri svoje aktivnosti na prepoznavanje potreba djece i da im da dovoljno poticaja za njihov razvoj u skladu s njihovim mogućnostima. Prema podacima ovlaštene službe i savjeta mjesnih zajednica, na području općine Novi Grad Sarajevo ima 28 mjesnih zajednica.

Podaci o infrastrukturi za djecu u mjesnim zajednicama

Pregled infrastrukturnih projekata na nivou Općine u okviru Tabele 2. daje zbirne podatke o infrastrukturnim objektima za djecu i mlade u mjesnim zajednicama na nivou Općine. Ukupan broj objekata za sport i rekreaciju djece zaslužuje sve pohvale. Tu je veliki broj objekata za koje je trebalo izdvojiti značajna finansijska sredstva Općine i Kantona. U daljim aktivnostima potrebno je animirati sportske i kulturne radnike, kao i klubove za ozbiljan rad s djecom i mladima kako bi se maksimalno koristila sportska infrastruktura i postizali što bolji rezultati. U tom cilju Općina je u program stipendiranja uvrstila i mlade sportaše koji postižu izvanredne rezultate, a tu bi se trebala uvrstiti i djeca koja postižu izvanredne rezultate i u drugim oblicima stvaralaštva.

Poboljšanje općih uslova u kojima djeca žive manifestovalo se kroz različite aktivnosti. Sportaši iz Općine Novi Grad Sarajevo već donose medalje iz borilačkih sportova i u plivanju za Općinu, Grad Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu. Posebno želimo da istaknemo rezultate paraolimpijskih sportaša u plivanju i drugim sportovima.

Tabelarni pregled sportskih i drugih objekata za potrebe djece i mladih u mjesnim zajednicama

Tabela 2.

Sportski ili drugi objekti za djecu i mlade		Broj objekata 2010./11.	Broj objekata 2022.g.
1.	Sportske plohe i igrališta	19	48
2.	Mobilijari ili parkovi	23	58
3.	Igrališta za mali nogomet s vještačkom travom	1	3
4.	Broj školskih igrališta u osnovnim i srednjim školama	13	17
5.	Broj školskih sala u osnovnim školama	11	15
6.	Broj sportskih sala u srednjim školama	2	2
7.	Boćarske plohe	2	2
8.	Plohe za šah	4	5
9.	Sportske dvorane	2	3
10.	Stadion "Otoka" i stadion Vitkovac	1	2
11.	Bazen "Otoka", Bazen "Dobrinja"	1	2
12.	Centar za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko", Sportsko-rekreacioni centar "Srce" i Sportsko rekreacioni centar „Zlatno polje“	-	3
13.	Teniski teren "Mojmilo" i Centar za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko"	1	2
14.	Zimsko klizalište Centar za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko" i klizalište Dobrinja	-	2
15.	Parkovi "Mojmilo", "Dobrinja" i Centar za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko"	1	3
16.	Društveni centar "Herman Gmajner", Mojmilo	1	1
17.	Kino "Novi Grad" Sarajevo i CineStar 4DX (Bingo City Centar)	1	2
UKUPNO:		84	168

Značaj tabele je u tome što su dati uporedni podaci 2010./11. i 2021./22. godina, od vremena kada je projekat "Grad po mjeri djeteta" pokrenut u Općini Novi Grad Sarajevo.

Naročito veliki napredak je postignut kod velikih infrastrukturnih projekata, kao što su tri Centra za sport i rekreaciju "Safet Zajko", Centar „Srce“ i Centar „Zlatno polje“, izgrađene su 24 sportske plohe i igrališta, 1 teniski teren, 2 fiskulturne sale u osnovnim školama, 31 mobilijar ili park, 4 školska igrališta u osnovnim školama i mnogi drugi objekti vidljivi u **Tabeli 2.**

Broj sportskih i drugih objekata namijenjen djeci i mladima povećan je za 50,40%.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja – Zakonska regulativa i Finansijski okvir

Strateški cilj: Zaštita djece u skladu sa strateškim dokumentima i donesenim zakonskim propisima koji se primjenjuju na lokalnom nivou				
Specifični cilj 1: Obezbijediti dosljednu primjenu strateških dokumenata, zakona i budžeta za djecu				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Analiza primjene Akcionog plana za djecu 2022.–2024.	Općinske službe, Stručni tim, Savjet sigurnosti Općine Novi Grad Sarajevo, CSR i ostali akteri	2022./24.	Izveštaj o realiziranim aktivnostima i ostvarenim ciljevima iz Akcionog plana i obezbijeđena dosljedna primjena strateških dokumenata, postojećih zakona i budžeta za djecu
1.2.	Svi aspekti definicije djeteta regulisani zakonom i planovima općinskih službi	Općinske službe, CSR i ostali akteri AP Općine Novi Grad Sarajevo	2022./24.	Aktivnosti općinskih službi u skladu s važećim zakonskim i podzakonskim aktima
1.3.	Obezbjedenje mehanizma koji garantuje participaciju djece u izradi programa i planova za djecu	Općinske službe i NVO "Naša djeca" Sarajevo	2020./24.	Izveštaji o radu Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo
Specifični cilj 2: Izrada Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo, praćenje realizacije i izvještavanje o realizaciji Akcionog plana				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Aktivnosti na izradi Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo za period 2022.–2024.	Stručni tim, općinske službe i Općinsko vijeće	2022./24.	Urađen i usvojen Akcioni plan za djecu Općine Novi Grad Sarajevo od strane Općinskog vijeća Općine
2.2.	Monitoring rada Stručnog tima za izradu, realizaciju i praćenje Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo	Stručni tim za izradu i praćenje realizacije AP	2022./24.	Broj sastanaka Stručnog tima; Učešće u aktivnostima realizacije projekta "Grad /Općina po mjeri djeteta"
2.3.	Izrada izvještaja o realizaciji Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo	Stručni tim za izradu i praćenje realizacije AP	2022./24.	Broj podnesenih i usvojenih izvještaja na Općinskom vijeću o realizaciji Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo i projekta "Grad /Općina po mjeri djeteta"

Specifični cilj 3: Sačiniti pregled budžeta za djecu za godine 2022.-2024.				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Godišnji pregled budžeta za potrebe djece iskazan po Programskim područjima i izvještaj o realizovanim sredstvima	Općinske službe i Stručni tim za realizaciju projekta "Grad /Općina po mjeri djeteta"	2022./24.	Jasan pregled budžeta za djecu i postotak u odnosu na ukupni budžet Općine, izvještaji o realizovanim sredstvima s komparativnim pokazateljima
3.2.	Budžet za potrebe djece obezbijeđen iz drugih izvora	Općinske službe, Stručni tim za realizaciju projekta "Grad /Općina po mjeri djeteta"	2022./24.	Pregled izvora sredstava i izvještaji o realizovanim sredstvima
3.3.	Ukupan budžet za potrebe djece u Općini	Općinske službe	2022./24.	Budžet planiran za potrebe djece iskazan u procentima u odnosu na prethodnu godinu
3.4.	Ukupan iznos izdvajanja za potrebe djece po djetetu u tekućoj godini	Službe Općine	2022./24.	Postotak izdvojenih sredstava po djetetu
Specifični cilj 4: Uspostava evidencija o broju stanovnika, posebno djece prema starosnoj dobi (od 0 do 12 mjeseci; od 1 do 6 godina; od 7 do 14 godina i od 15 do 18 godina)				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Uspostaviti evidenciju stanovništva po starosnoj dobi (odraslih i djece)	Općinske službe, mjesne zajednice	2022./24.	Formirana baza podataka
Specifični cilj 5: Edukacija o pravima djeteta i informiranje lokalne zajednice o stanju prava djeteta				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
5.1.	Edukacija djece o pravima djeteta utvrđenih u Konvenciji UN o pravima djeteta	Institucije, NVO-i, Ombudsmeni	2022./24.	Broj edukacija, broj obuhvaćene djece i broj institucija koje provode programe edukacije i vrste edukacije
5.2.	Edukacija profesionalaca koji rade s djecom u oblasti prava djeteta	Institucije i NVO-i	2022./24.	Broj edukacija, broj profesionalaca obuhvaćenih edukacijom, broj institucija i vrste edukacije

5.3.	Edukacija zaposlenih u Općini koji se bave praćenjem i planiranjem potreba i prava djece u Općini	Općina, institucije i NVO-i	2022./24.	Broj edukacija, teme edukacija, broj edukovanih zaposlenika
5.4.	Informisanje javnosti o stanju prava djece u Općini	Bilten Općine, lokalna i kantonalna TV, press-služba, drugi mediji	2022./24.	Broj priloga, natpisa, izjava, gostovanja u medijima o temi stanje i prava djece u Općini u Informativnom časopisu Općine Novi Grad Sarajevo i drugim medijima
5.5.	Promovisanje Akcionog plana za djecu i projekta "Grad /Općina po mjeri djeteta"	Općina, NVO "Naša djeca", drugi NVO-i i škole	2022./24.	Broj promotivnih akcija

Specifični cilj 6: Kapitalna ulaganja Općine za potrebe djece

R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
6.1.	Izgradnja i rekonstrukcija objekata za djecu, škola, dječjih vrtića, igrališta, parkova i centara za kulturu, sport i rekreaciju	Kantonalna ministarstva, Općina, međunarodne organizacije, NVO-i, privredne kompanije	2022./24.	Sredstva uložena u realizirane projekte, broj izgrađenih ili rekonstruiranih objekata

Specifični cilj 7: U mjesnim zajednicama obezbijediti bezbjedne prostore za igru djece

R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
7.1.	Analiza nedostajućih kapaciteta za slobodno vrijeme djece (za igru i rekreaciju) po mjesnim zajednicama	Općinske službe, Stručni tim projekta "Grad /Općina po mjeri djeteta"	2022./24.	Urađena analiza po mjesnim zajednicama koje nemaju adekvatne i sigurne prostore za igru i rekreaciju
7.2.	Centri i prostori za različite potrebe i aktivnosti za djecu (biblioteke, čitaonice, klubovi, igraonice, rekreacioni i drugi prostori) za organizirano korištenje slobodnog vremena	Nadležne općinske službe, NVO-i, privatna inicijativa, viši nivoi vlasti	2022./24.	Broj centara i prostora za aktivnosti djece, broj djece koja koriste usluge centara i prostora, broj sadržaja za djecu, utrošena sredstva

Tabelarni pregled realiziranih sredstava u 2021. godini i planiranih u 2022. godini za potrebe djece

Tabela 3.

R.b		Realizirano u 2021. god.	Planirano u 2022. god.
1.	Programsko područje II SOCIJALNA ZAŠTITA DJETETA	225.000,00 KM	310.000,00 KM
3.	Programsko područje III POBOLJŠANJE USLOVA U ŠKOLSTVU KAPITALNA ULAGANJA U OBRAZOVANJE Ukupno za OBRAZOVANJE	949.945,00 KM 1.285.150,00 KM 2.235.095, KM	1.605.000,00 KM 338.500,00 KM 1.943.500,00 KM
4.	Programsko područje IV SLOBODNO VRIJEME DJECE, REKREACIJA, SPORT KULTURA Ukupno za SPORT I KULTURA	3.926.000,00 KM 750.000,00 KM 4.676.000,00 KM	4.946.000,00 KM 365.000,00 KM 5.311.000,00 KM
5.	Programsko područje V ZDRAVSTVENA ZAŠTITA DJETETA	950.000,00 KM	1.510.000,00 KM
6.	Programsko područje SIGURNO I ZDRAVO OKRUŽENJE ZA DJECU	670.820,00 KM	1.605.000,00 KM
7.	Programsko područje VII NEVLADINE ORGANIZACIJE BROJ PO OBLASTIMA BROJ NVO HUMANITARNOG KARAKTERA PODRŠKA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA/ UDRUŽENJIMA SVEGA NVO	130.000,00 KM 100.000,00 KM 210.000,00 KM 440.000,00 KM	130.000,00 KM 130.000,00 KM 230.000,00 KM 490.000,00 KM
	UKUPNO	9.196.915,00 KM	11.169.500,00 KM

Ulaganja Općine Novi Grad Sarajevo po djetetu u posljednje tri godine imala su trend rasta, kao i ulaganja za potrebe djece u odnosu na ukupan budžet Općine. Na području Općine je kontinuirano prisutan rast broja sportskih organizacija, broja sportista, površina prostora i terena za bavljenje sportom. Površine sportskih terena su se povećale za 22.5% aktivnostima Općine. Sredstva planirana za 2022. godinu su veća za 12% u odnosu na 2021. godinu. Sredstva naznačena u Tabeli 2. odnose se na direktne i indirektno potrebe djece.

U navedenom periodu za djecu je izgrađeno dječije igralište za Udruženje građana "OAZA" i obdanište „Žubor“, sportsko igralište "Park šume Mojnilo", te igralište s tribinom i zaštitnom ogradom u ulici Safeta Zajke bb - Vitkovac. Realiziran je projekat rekonstrukcije fiskulturne sale u OŠ "Mehmedalija Mak Dizdar" na Otoci, te prošireni su kapaciteti u Centru za edukaciju, sport i rekreaciju "Safet Zajko" i otvorene nove prostorije u kojima je smješten Centar za kulturu i edukaciju "Safet Zajko".

Također, izgrađena je sportska dvorana u okviru škole "Umihana Čuvidina" s dodatnim učionicama i pratećim sadržajem, te obnovljen vrtić "Vjeverica" na Alipašinom Polju. Općina je u 2021. godini započela i projekat proširenja objekta Osnovne škole "Behaudin Selmanović" u naselju Briješće, zatim izgradnju SRC "Zlatno polje" kod OŠ "Sokolje", kao i radove na Sportsko rekreativnom centru "Dobrinja" s vanjskim bazenom.

U protekle tri godine ulagano je u izgradnju i sanaciju igrališta za djecu i sportske terene kako bi djeca slobodno vrijeme provodila organizirano i u aktivnostima za koje imaju afinitet. Poseban segment podrške čini podrška vannastavnim aktivnostima u oblasti sporta za učenike osnovnih škola, podrška plivanju i planinarskoj školi.

Programsko područje II

SOCIJALNA ZAŠTITA DJECE

Na nivou BiH određeni su pravci razvoja socijalne politike donošenjem nekoliko strateških dokumenata, kao što su Strategija socijalne uključenosti u Bosni i Hercegovini, Strategija borbe protiv nasilja nad djecom u Bosni i Hercegovini, Strategija socijalnog uključivanja Federacije Bosne i Hercegovine za period od 2021. do 2027. godine. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 308 sjednici, održanoj 17.3.2022. godine donijela je Odluku o izradi Sektorske strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine. U maju 2022. godine Općina Novi Grad Sarajevo je usvojila Strategiju razvoja Općine 2021.–2027. godina. Sve navedene strategije predstavljaju pravce razvoja socijalne politike prema djeci i mladima i smjernice za djelovanje u okviru socijalne politike.

JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo je jedna od ustanova u sistemu socijalne zaštite u Kantonu Sarajevo, osnovana od strane Skupštine Kantona Sarajevo 1997. godine, mada historijat i kontinuitet rada Centra seže 63 godine unazad, od osnivanja prvog Centra za socijalni rad u Bosni i Hercegovini, 1958. godine u Općini Centar Sarajevo.

Danas je Centar višefunkcionalna ustanova od posebnog društvenog interesa, u čijem se sastavu nalazi osam Službi socijalne zaštite općina, koje svojom djelatnošću pokrivaju područje Kantona Sarajevo, odnosno devet općina, zajedno sa Službom za pravne poslove i koordinaciju, Službom za računovodstvene poslove, Službom za opće poslove, edukaciju i saradnju s međunarodnim i domaćim organizacijama, Službom za hraniteljstvo i Službom za primjenu odgojnih preporuka. Od navedenih organizacionih jedinica, u funkciju još uvijek nije stavljena Služba za primjenu odgojnih preporuka i odgojnih mjera.

Centar za socijalni rad Novi Grad Sarajevo sa svojim zaposlenicima, koji čine interdisciplinarni stručni tim, u čijem sastavu djeluju profesionalci iz oblasti socijalnog rada, pedagogije, psihologije, psihoterapije, prava, ima osnovnu misiju da doprinosi izgradnji zajednice pružanjem mjera i usluga socijalne i porodično-pravne zaštite svojim građanima, sa u skladu s mogućnostima i kapacitetima. U radu su zastupljeni postupci, instrumenti i metode čiji je cilj dijagnosticiranje, analiziranje i rješavanje slučajeva u cilju zaštite djeteta i porodice.

U okviru Općine Novi Grad Sarajevo djeluje i Služba socijalne zaštite Općine. Na osnovu ovlaštenja i zakonskih propisa Služba socijalne zaštite Općine kroz funkcioniranje multidisciplinarnog tima provodi zaštitu civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom te provodi prvostepeni postupak za sticanje tih prava.

Realizirani poslovi u Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo, proizlaze iz propisa iz oblasti socijalne zaštite, propisa iz oblasti zaštite od nasilja u porodici, porodičnog zakonodavstva, krivičnog zakonodavstva, uredbi, instrukcija, odluka, protokola, sporazuma, zaključaka i naredbi, koje regulišu oblast porodične i socijalne zaštite.

Suština Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom Federacije BiH, Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata

i zaštite porodice s djecom Kantona Sarajevo, te podzakonskih akata koji proističu iz ovih zakona je ostvarivanje načela socijalne sigurnosti građana. Radi postizanja tog cilja. Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo kontinuirano radi na ostvarivanju prava građana utvrđenih odredbama pomenutih propisa.

Korisnici socijalne zaštite u smislu Zakona i podzakonskih akata koji proizilaze iz pomenutih propisa bile su osobe koje se nalaze u stanju socijalne potrebe, a svrstana su u sljedeće kategorije:

- Djeca bez roditeljskog staranja,
- Osobe s invaliditetom i osobe ometene u fizičkom ili psihičkom razvoju,
- Djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,
- Odgojno zanemarena djeca,
- Odgojno zapuštena djeca,
- Materijalno neobezbijeđene i za rad nesposobne osobe,
- Stare osobe bez porodičnog staranja,
- Osobe s društveno negativnim ponašanjem,
- Osobe, odnosno porodice u stanju socijalne potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite,
- Osobe izložene zlostavljanju i nasilju u porodici.

Pored navedenih kategorija korisnika socijalne zaštite, Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo u svom radu reguliše odgovarajuće oblike, mjere i usluge socijalne zaštite i za žrtve trgovine ljudima, duševno oboljela lica, izbjeglice i azilante primjenom odredbi Porodičnog zakona, Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, Zakona o prebivalištu i boravištu državljana BiH, Zakona o krivičnom postupku, Zakona o prekršajima i Zakona o ravnopravnosti spolova.

U Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo ukupno je uposleno 27 uposlenika na neodređeno vrijeme, 3 uposlenika imaju ugovor na određeno vrijeme i trenutno su zaposlena 2 pripravnika koji obavljaju pripravnčki staž. Od 27 uposlenika zaposlenih na neodređeno vrijeme ukupno je 22 stručnih uposlenika, 2 operatera, 2 referenta za administraciju i 1 kurir-čistačica.

Usavršavanje stručnog kadra se vrši kroz organizirane seminare, radionice, okrugle stolove i slično koje se odnose na oblasti Zakona o hraniteljstvu, Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, Porodičnog zakona i Zakona o zaštiti od nasilja u porodici.

Analiza stanja

U Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo u toku 2021. godine evidentirano je ukupno 1.187 djece obuhvaćene raznim programima socijalne zaštite.

U 2021. godine Služba je ulagala posebne napore u cilju zaštite djece, posebno djece bez roditeljskog staranja, primjenom odgovarajućih oblika, mjera i usluga socijalne zaštite. Kako se radi o pravima koja su propisana i Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom i Porodičnim zakonom bilo je neophodno dodatno angažovanje na realizaciji adekvatne zaštite primjenom odgovarajućih metoda i tehnika socijalnog rada. Djeca bez roditeljskog staranja su posebna kategorija korisnika socijalne zaštite čija zaštita zahtijeva i primjenu odredbi Porodičnog zakona, a kojim se kad je u pitanju ova kategorija reguliše:

- starateljstvo nad maloljetnim licima,
- usvojenje,
- starateljstvo za posebne slučajeve.

U dosadašnjoj praksi, zaštita ove djece ostvarivala se uglavnom kroz sljedeće oblike staranja: smještaj u dječiji dom, smještaj u drugu porodicu i usvojenje.

Savremene tendencije idu za tim da se djeca bez roditeljskog staranja prvenstveno smještaju u zamjensku porodicu kao prirodan oblik smještaja. Upravo radi toga, osnovni cilj Službe jeste da smanji institucionalni oblik smještaja, te da više koristi porodični smještaj koji je humaniji i prirodniji za djecu. Od ukupnog broja djece bez roditeljskog staranja u 2021. godini (114), najveći broj su djeca roditelja spriječenih da obavljaju roditeljsku dužnost (47), zatim djeca napuštena od roditelja (38), djeca bez oba roditelja (25) i djeca roditelja kojima je oduzeto roditeljsko pravo od strane nadležnog suda (4).

Od ukupnog broja djece bez roditeljskog staranja njih 66 je smješteno u ustanove socijalne zaštite, 48 je smješteno u drugu porodicu, a 78 njih je stavljeno pod starateljstvo. Obavljene su 142 patronažne posjete starateljskim porodicama i nisu evidentirani slučajevi promjene porodice.

Služba je u 2021. godini, u ulozi organa starateljstva, prema odredbama Porodičnog zakona poduzimala sve mjere, radnje i aktivnosti u cilju zaštite najboljeg interesa djece, te učestvovala u svim postupcima na sudu gdje se odlučivalo o pravima i interesima maloljetne djece. Uloga nosioca zaštite porodice koja je Porodičnim zakonom povjerena Službi, u funkciji organa starateljstva, veoma je složena, značajna i odgovorna, jer obuhvata obavljanje poslova vezanih za starateljstvo, poslove zaštite braka, porodice i njenih članova, i obaveze nadzora.

U skladu s Porodičnim zakonom FBiH, Služba je učestvovala u poslovima:

- **Aktivnosti zaštite braka:** pomoć pri saniranju poremećenih bračnih i porodičnih odnosa (u 2021. godini evidentirano 72 postupka) i urađena su 134 mišljenja o povjeri, viđanju i visini izdržavanja malodobne djece.
- **Regulisanje odnosa između roditelja i djece:** priznavanje očinstva i materinstva (u 2021. godini evidentirano 25 postupaka), utvrđivanje očinstva i materinstva (u 2021. godini evidentirano 14 postupaka), a slučajeva osporavanja očinstva i materinstva u 2021. godini nije bilo. U ovim postupcima organ starateljstva može podnijeti tužbu u ime djeteta ukoliko to ne učini roditelj, te se uključuje prilikom postavljanja posebnog staratelja i zaštite interesa djeteta, kao i praćenje obaveze izdržavanja djece,
- **Zaštita malodobnog djeteta:** usvojenje (u 2021. godini nije bilo), starateljstvo nad djecom bez roditeljskog staranja (u 2021. godini je bilo 21 novoevidentirane djece bez roditeljskog staranja), zaštita imovinskih prava djeteta – davanje saglasnosti na raspolaganje imovinom djeteta (u 2021. godini evidentirano 24 postupka) i određivanje ličnog imena djeteta (u 2021. godini evidentirano 3 postupka) ,
- **Vršenje nadzora:** pismeno upozorenje roditeljima na propuste u vršenju roditeljske dužnosti (u 2021. godini evidentirano ukupno 8 izrečenih upozorenja), nadzor nad vršenjem roditeljskog staranja (u 2021. godini evidentirano 3 postupka), oduzimanje roditelju prava da živi s djetetom (u 2021. godini evidentiran 1 postupak) i oduzimanje roditeljskog staranja (u 2021. godini evidentirano 2 postupka).

Kada je u pitanju primjena odredbi Zakona o hraniteljstvu u FBiH u 2021. godini u Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo podnesena su 4 zahtjeva za hraniteljstvo, donesena su 4 rješenja o podobnosti za obavljanje hraniteljstva (nesrodničko hraniteljstvo) i 1 rješenje o podobnosti za obavljanje hraniteljstva (srodničko hraniteljstvo). Pored navedenog urađeno je 25 individualnih planova i obavljeno 38 terenskih posjeta u svrhu praćenja hranjenika u hraniteljskoj porodici.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, aktivnosti Službe socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo u 2021. godini u oblasti nasilja u porodici realizovane su kroz:

- intervencije na terenu s predstavnicima policije u cilju zaštite osoba izloženih nasilju;
- kroz prijave nasilja;
- iznalaženje smještaja za žrtve nasilja (Sigurna kuća, srodnička porodica, druga porodica ili neka druga stambena jedinica);
- psihosocijalna i materijalna podrška žrtvama nasilja u porodici;
- individualni rad s nasilnikom;
- saradnja s vladinim i nevladinim organizacijama.

U toku 2021. godine na području Općine Novi Grad Sarajevo prema 75 osoba koje su počinile nasilje u porodici su izrečene zaštitne mjere, a 92 osobe su štice zne zaštitnom mjerom.

Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo kao organ starateljstva ima bitnu ulogu u procesu posredovanja, provođenja, praćenja i primjene Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH, odnosno ima ulogu u svakom postupku prema maloljetnicima, dajući prijedloge i ukazujući na činjenice i dokaze koji su od važnosti za donošenje odgovarajuće mjere prema maloljetniku.

Prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela s područja Općine Novi Grad Sarajevo u toku 2021. godine izrečene su sljedeće odgojne mjere:

- mjera policijskog upozorenja – **1**,
- upućivanje u odgojni centar – **6**,
- pojačan nadzor nadležnog organa socijalnog staranja – **18**,
- posebne obaveze – **30**,
- upućivanje u odgojnu ustanovu – **2**,
- upućivanje u odgojno-popravni dom – **2**.

U toku 2021. kategorisano je ukupno 12 djece, od toga jedno dijete kao slijepo i slabovidno, dok je njih 11 kategorisano s kombinovanim smetnjama.

Oblici brige za te kategorije su materijalna pomoć i, u posebnim slučajevima, smještaj u specijalizirane institucije, zatim materijalna pomoć kao pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica i ortopedski dodatak. Smještaj takve djece realizira se u "Centru za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu", Zavodu za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedenica", JU Zavodu za zbrinjavanje mentalno invalidne djece i omladine "Pazarić", u okviru kojih se provodi trajna briga o toj djeci kroz različite vrste stručne pomoći i okupacione terapije, te "Centru za slušnu i govornu rehabilitaciju".

Kada je u pitanju materijalna pomoć djeci s teškoćama u razvoju, njima se u skladu sa zakonskim propisima, nalazom i mišljenjem ljekarske komisije (ukoliko su procijenjeni sa stepenom invalidnosti od 90% ili 100%), priznaje pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica i ortopedski dodatak. Ukoliko je riječ o djetetu koje se osposobilo za određeno zanimanje pod specijalnim uslovima i nezaposleno je lice, njemu se posredstvom ove službe priznaje pravo na novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zaposlenje.

U Službi socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo u toku 2021. evidentirano je ukupno 364 odgojno zanemarene i zapuštene djece i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama. Mjere koje se provode su: upozorenje roditeljima na vršenje

roditeljske dužnosti, nadzor nad vršenjem roditeljskog prava, izuzimanje djece iz porodice, smještaj u drugu porodicu, smještaj u ustanovu, smještaj u Sklonište za žrtve nasilja i savjetodavni rad s djetetom i porodicom.

Pored toga, u okviru JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" Sarajevo u toku 2021. godine realizovani su poslovi dogovoreni potpisanim Protokolima o saradnji:

▶ Protokol o saradnji i postupanju u slučajevima protivpravnog ponašanja na štetu djece u Kantonu Sarajevo – Aneks protokola o saradnji i postupanju u slučajevima protivpravnog ponašanja na štetu djece u Kantonu Sarajevo

Protokol je dana 2.10.2018. godine potpisan između Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS, Ministarstva unutrašnjih poslova KS – Uprava policije, Ministarstva zdravstva KS, Ministarstva pravde i uprave KS, Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS, Kantonalnog tužilaštva KS, Kantonalnog suda u Sarajevu, Općinskog suda u Sarajevu, Zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći KS, JU "Kantonalnog centra za socijalni rad" Sarajevo i KJU "Odgojnog centra Kantona Sarajevo", čija je svrha saradnja potpisnika Protokola u cilju sprečavanja prosijačenja, skitnje, eksploatacije djece, kao i svih vidova zloupotrebe i protivpravnih ponašanja na štetu djece. U skladu s Pravilnikom o radu Centra i ovim Protokolom, svakodnevno su realizovane pripravnosti stručnih radnika izvan radnog vremena, u dane vikenda i u dane praznika. Ukupno je realizovano 445 pripravnosti na području Kantona Sarajevo u toku kojih je obavljeno 94 različitih intervencija u pratnji policije i u saradnji sa različitim zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne zaštite.

▶ Protokol o radu i saradnji koordinacionog tijela na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo

Protokol je dana 1.6.2018. godine potpisan između Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS, Ministarstva unutrašnjih poslova KS, Ministarstva unutrašnjih poslova KS – Uprava policije, Ministarstva zdravstva KS, Ministarstva pravde i uprave KS, Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS, Kantonalnog tužilaštva KS, NVO Fondacija lokalne demokratije i Koordinacionog odbora udruženja osoba s invaliditetom KS. Protokolom su uređena prava, obaveze i načini postupanja potpisnika Protokola u osiguranju prevencije svih pojava oblika nasilja u porodici, kao i načini međusobne saradnje potpisnika na unapređenju sistema zaštite od nasilja u porodici.

▶ Protokol o saradnji u postupku prihvata, proprata i privremenog zbrinjavanja djece bez pratnje koja se vraćaju u BiH po osnovu sporazuma o readmisiji.

Ovim Protokolom regulisani su načini saradnje između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KJU "Dom za djecu bez roditeljskog staranja" Sarajevo i Fondacije bosanskohercegovačka inicijativa Žena u postupcima imenovanja posebnog staratelja, prihvata, proprata i privremenog zbrinjavanja djeteta bez pratnje.

▶ **Protokol o saradnji u transformaciji KJU “Dom za djecu bez roditeljskog staranja” Sarajevo u ustanovu socijalne zaštite koja će pružati niz usluga podrške pravima djece/mladih da odrastaju u porodici**

Protokol je potpisan između Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, KJU “Doma za djecu bez roditeljskog staranja” Sarajevo, JU “Kantonalnog centra za socijalni rad” Sarajevo i Predstavništvo “Hope and Homes for Children” u BiH. Aktivnosti iz sadržaja protokola nastavljaju se provoditi u svakodnevnom radu institucija.

▶ **Protokol o nastavku saradnje u program “Stariji brat, starija sestra”**

Potpisan je između JU “Kantonalni centar za socijalni rad” Sarajevo i NVO “Narko-Ne” Sarajevo, Protokolom su utvrđene obaveze JU “Kantonalnog centra za socijalni rad” Sarajevo i NVO “Narko-Ne” Sarajevo u pripremi i implementaciji mentorskog programa za socijalno uključivanje djece u riziku “Stariji brat-starija sestra”. Korisnici projekta su djeca u riziku od zloupotrebe narkotika i u riziku od maloljetničkog prijestupništva. Centar ima obavezu da omogući realizaciju projekta, zatim da imenuje stručne saradnike koji će biti uključeni u projekat i da u skladu sa svojim mogućnostima podržava razvoj i proširenje projekta.

▶ **Sporazum o saradnji u prevenciji institucionalizacije i deinstitutionalizacije osoba sa invaliditetom u KS – Aneks sporazuma o saradnji u prevenciji institucionalizacije i deinstitutionalizacije osoba s invaliditetom u KS**

Sporazum je potpisan između Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, JU “Kantonalnog centra za socijalni rad” Sarajevo i Ustanove “SUMERO-centar za podršku osobama s invaliditetom u lokalnoj zajednici” kojim je regulisan način saradnje između potpisnika u cilju provedbe programa prevencije institucionalizacije i deinstitutionalizacije osoba sa invaliditetom. Cilj sporazuma je uspostava novih modela socijalnih usluga i podrške osobama sa invaliditetom i njihova uključenost u lokalnu zajednicu.

▶ **Sporazum o saradnji sa KJU “Gerontološki centar” Sarajevo o provođenju odgojne preporuke prema maloljetnicima**

Sporazum je zaključen između JU “Kantonalnog centra za socijalni rad” Sarajevo i KJU “Gerontološkog centra” Sarajevo u cilju provođenja odgojne preporuke uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja.

▶ **Sporazum o saradnji sa KJU “Dom za socijalno zdravstveno zbrinjavanje osoba sa invaliditetom i drugih osoba” Sarajevo o provođenju odgojne preporuke prema maloljetnicima**

Sporazum je zaključen između JU “Kantonalnog centra za socijalni rad” Sarajevo i KJU “Doma za socijalno zdravstveno zbrinjavanje osoba sa invaliditetom i drugih osoba” Sarajevo u cilju

provođenja odgojne preporuke uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja.

▶ **Sporazum o saradnji sa Udruženjem “Dajte nam šansu” o provođenju odgojne preporuke prema maloljetnicima**

Sporazum je zaključen između JU “Kantonalnog centra za socijalni rad” Sarajevo i Udruženjem “Dajte nam šansu” u cilju provođenja odgojne preporuke uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja.

▶ **Sporazum o saradnji sa Ustanovom “Sumero centar za podršku osobama s invaliditetom u zajednici” o provođenju odgojne preporuke prema maloljetnicima**

Sporazum je zaključen između JU “Kantonalnog centra za socijalni rad” Sarajevo i Ustanovom “Sumero centar za podršku osobama sa invaliditetom u zajednici” u cilju provođenja odgojne preporuke uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja.

▶ **Sporazum o saradnji u procesu smještaja i boravka studenata-štićenika Doma za djecu bez roditeljskog staranja u JU “Studentski centar” Sarajevo**

Sporazum je potpisan između Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, JU “Kantonalni centar za socijalni rad” Sarajevo, KJU “Dom za djecu bez roditeljskog staranja” Sarajevo i JU “Studentski centar” s ciljem unapređenja statusa kao i bržu socijalizaciju djece koja borave u ustanovi socijalne zaštite. Sporazumom se uređuje međusoban odnos potpisnika u provođenju i unapređenju socijalne zaštite djece bez roditeljskog staranja – korisnika KJU “Dom za djecu bez roditeljskog staranja” Sarajevo kroz aktivnosti pružanja podrške i pomoći u procesu stvaranja uslova za smještaj djece-mladih u Studentski centar u period studiranja na Univerzitetu u Sarajevu, a kao oblik socijalizacije djece koja borave u Domu.

▶ **Protokol o saradnji sa JU “Dom zdravlja KS-Centri za mentalno zdravlje”**

Potpisan između JU “Kantonalni centar za socijalni rad” Sarajevo i JU “Dom zdravlja Kantona Sarajevo” s pripadajućim Centrima za mentalno zdravlje. Ovim Protokolom se zaključuje provođenje zajedničkih aktivnosti na prevenciji mentalnih poremećaja, promociji mentalnog zdravlja, suzbijanju stigmatizacije i diskriminacije prema osobama s mentalnim poremećajima, povećanje kvalitete i kvantitete usluga u zajednici, sveobuhvatnije procjene socijalnih, kulturoloških, vjerskih i drugih aspekata u zajednici, te suzbijanje sirimaštva marginaliziranih skupina i poštivanja prava korisnika usluga.

▶ **Protokol o saradnji sa SOS Kinderdorf International**

Potpisan između JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo i SOS Kinderdorf International, Predstavništvo u Sarajevu. Navedenim Protokolom je regulisana provedba Projekta "Jačanje porodice u Kantonu Sarajevo" na području općina Ilijaš, Novo Sarajevo i Novi Grad. Projekat se provodio kontinuirano i u 2021. godini, a programskim aktivnostima obuhvaćene su porodice, kod kojih je utvrđeno postojanje rizika za odvajanje djece i smještaj u drugu porodicu ili instituciju.

▶ **Protokol o saradnji sa SOS Kinderdorf International**

Potpisan između JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo i SOS Kinderdorf International, Predstavništvo u Sarajevu. Navedenim Protokolom je uređena saradnja i pitanje od značaja za unapređenje međusobnih odnosa koji se temelje na zaključivanju ugovora o korištenju usluga za svakog korisnika koji je upućen od strane Centra.

▶ **Protokol o saradnji sa Kinderzukunft RWS Filijala BiH, Dječije "Selo mira" Turija**

Potpisan između JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo i Kinderzukunft RWS Filijala BiH, Dječije "Selo mira" Turija. Navedenim Protokolom je uređena saradnja i pitanja od značaja za unapređenje međusobnih odnosa koji se temelje na zaključivanju ugovora o korištenju usluga za svakog korisnika koji je upućen od strane Centra.

▶ **Protokol o saradnji s Udruženjem za resocijalizaciju bivših ovisnika "proslavi oporavak"**

Ovim protokolom regulisana je međusobna saradnja potpisnika Protokola koja obuhvata aktivnosti na podršci osobama s problemom ovisnosti i njihovim porodicama.

▶ **Sporazum o saradnji i razumijevanju**

Sporazum je potpisan između Udruženja za zaštitu mentalnog zdravlja Menssana i JU "Kantonalni centar za socijalni rad" u cilju provođenja zajedničkih aktivnosti u smislu socijalnog uključivanja i bolje socijalne zaštite i rehabilitacije osoba sa problemima mentalnog zdravlja, bolje integracije ovih osoba u zajednicu i unapređenja mentalnog zdravlja u zajednici generalno.

▶ **Sporazum o smještaju socijalno ugroženih osoba žrtava nasilja u porodici u "Sklonište za zlostavljane žene i djecu"**

Sporazum je potpisan između Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, Fondacije lokalne demokratije i JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo. Cilj sporazuma je zaštita osoba izloženih nasilju u porodici.

► Sporazum o saradnji

Sporazum je potpisan između Univerziteta u Sarajevu, Fakulteta političkih nauka i JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo, a primjenjivao se u akademskoj 2020./2021. godini. Sporazumom su utvrđene obaveze potpisnika, a koje se odnose na upućivanje i obavljanje prakse studenata Odsjeka za socijalni rad, kao i obaveze mentora i studenata za vrijeme obavljanja prakse.

Oblici socijalne zaštite koje provodi Kantonalni centar za socijalni rad – Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja socijalne i dječije zaštite proističu iz dogovorenih politika za djecu BiH:

Strateški cilj: Zaštita djece i porodice u Općini Novi Grad Sarajevo				
Specifični cilj 1: Zaštita djece bez roditeljskog staranja				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Regulisanje oblika, mjera i usluga socijalne i porodične zaštite za djecu bez roditeljskog staranja	Nadležno ministarstvo, "Kantonalni centar za socijalni rad"	2022./24.	Broj djece bez roditeljskog staranja Broj djece u instituciji – domu Broj djece pod starateljstvom Broj djece pod specijalnim starateljstvom Broj usvojene djece Broj djece izmještene iz Doma u hraniteljsku porodicu
1.2.	Podrška djeci pod starateljstvom	"Kantonalni centar za socijalni rad"	2022./24.	Broj patronažnih posjeta djeci pod starateljstvom Broj slučajeva promjene porodice Ostali oblici podrške djetetu u starateljskoj porodici
1.3.	Regulisanje starateljstva nad maloljetnim licima	"Kantonalni centar za socijalni rad", porodica djeteta, starateljska porodica	2022./24.	Broj djece smještene u starateljske porodice Broj kontakata sa starateljskom porodicom
1.4.	Regulisanje poslova starateljstva za posebne slučajeve	"Kantonalni centar za socijalni rad", starateljske porodice	2022./24.	Broj djece kojima je imenovan poseban staratelj

Specifični cilj 2: Zaštita djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju otkrivanjem, ocjenom, razvrstavanjem ove djece i njihovim uključivanjem u specijalno školovanje, rehabilitaciju i zapošljavanje				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Zaštita djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju	“Kantonalni centar za socijalni rad”, nadležno ministarstvo, zdravstvene i obrazovne institucije, roditelji	2022./24.	Broj djece s navedenim oblicima nedostataka Da li su obuhvaćena materijalnom pomoći?
2.2.	Briga za djecu s intelektualnim smetnjama	“Kantonalni centar za socijalni rad”, NVO-i, roditelji djece	2022./24.	Broj djece Oblici brige Broj djece smještene u instituciju ili starateljsku porodicu
2.3.	Protokol za provođenje zajedničkih aktivnosti na prevenciji mentalnih poremećaja	“Kantonalni centar za socijalni rad”, Dom zdravlja - centri za mentalno zdravlje	2022./24.	Informisanje djece i roditelja o pravima korisnika Koliko je obavljeno terenskih posjeta
2.4.	Briga za djecu s tjelesnim smetnjama	Kantonalni centar za socijalni rad, NVO-i	2022./24.	Broj djece Oblici brige Broj djece smještene u instituciju ili starateljsku porodicu
2.5.	Briga o djeci s kombinovanim smetnjama	Kantonalni centar za socijalni rad, roditelji, NVO-i	2022./24.	Broj djece Oblici brige Broj djece smještene u instituciju ili u starateljsku porodicu
Specifični cilj 3: Zaštita i jačanje djece ugrožene porodičnim prilikama				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Briga za djecu ugroženu porodičnim prilikama	“Kantonalni centar za socijalni rad”, škola, roditelji	2022./24.	Broj posredovanja u porodici i savjetodavnih razgovora radi poboljšanja vršenja roditeljskih prava i obaveza
3.2.	Aktivnosti na razvoju vršenja roditeljskih dužnosti	“Kantonalni centar za socijalni rad”, roditelji, starateljska porodica, Općinski sud u Sarajevu	2022./24.	Broj izrečenih mjera uvođenja nadzora nad vršenjem roditeljskog staranja Broj smještaja djeteta u drugu porodicu Broj oduzimanja roditeljskog prava

3.3.	Aktivnosti na provođenju mjera u bračnoj zajednici i brakorazvodu	“Kantonalni centar za socijalni rad”, bračni partneri, djeca iz porodice	2022./24.	Pomoć u saniranju poremećenih bračnih odnosa Broj mišljenja o povjeri djece u brakorazvodu Broj mišljenja o viđanju djece Mišljenje o visini izdržavanja djeteta
3.4.	Briga o maloljetničkim brakovima	“Kantonalni centar za socijalni rad”, matična služba u općini, roditelji maloljetnih osoba, Općinski sud u Sarajevu	2022./24.	Broj mišljenja za sklapanje braka malodobne osobe

Specifični cilj 4: Zaštita zanemarene i zlostavljane djece

R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Otkrivanje zanemarene i zlostavljane djece	“Kantonalni centar za socijalni rad, škola”, zdravstvene institucije, MUP, susjedi, NVO-i, Fondacija lokalne demokratije	2022./24.	Broj prijavljenih slučajeva zanemarivanja i zlostavljanja u porodici Broj nadzora nad vršenjem roditeljskog prava Broj upozorenja roditeljima na vršenje roditeljske dužnosti Broj izuzimanja djece iz porodice Broj smještaja u drugu porodicu Broj smještaja u ustanovu Broj smještaja u sklonište NVO-a Fondacija lokalne demokratije
4.2.	Primjena Smjernica za postupanje u slučaju nasilja nad djecom u Bosni i Hercegovini	Nadležno ministarstvo, “Kantonalni centar za socijalni rad”, nadležne službe za primjenu protokola, NVO-i		Da li se Protokol primjenjuje u slučaju nasilja? Broj seminara za educiranje nadležnih službi za primjenu Protokola
4.3.	Podrška mladim žrtvama nasilja u porodici – kontinuirana aktivnost u “Skloništu za žrtve nasilja”	“Kantonalni centar za socijalni rad”, “Fondacija lokalne demokratije”	2022./24.	Broj korisnika u Skloništu

Specifični cilj 5: Primjena Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
5.1.	Provođenje mjera prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela	“Kantonalni centar za socijalni rad”, MUP, Maloljetnički sud, roditelji počinitelja	2022./24.	Odgojne mjere vaninstitucionalnog karaktera Odgojne mjere institucionalnog karaktera Mjere pojačanog nadzora roditelja Mjere pojačanog nadzora organa starateljstva, zavodske odgojne mjere, odgojne preporuke
5.2.	Primjena Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku	“Kantonalni centar za socijalni rad”, MUP, sudije za maloljetnike	2022./24.	Pozitivni efekti primjene Zakona Nedostajući kapaciteti za primjenu Zakona
Specifični cilj 6: Prevencija prosjačenja djece i rad djece na ulici				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
6.1.	Zaštita djece koja su uključena u život i rad na ulici	“Kantonalni centar za socijalni rad” i “Disciplinski centar za maloljetnike” Kantona Sarajevo	2022./24.	Broj evidentirane djece koja rade na ulici Broj djece korisnika Službe za zbrinjavanje djece u stanju potrebe
Specifični cilj 7: Prevencija za djecu u riziku od zloupotrebe narkotika				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
7.1.	Projekat “Stariji brat – starija sestra”	“Kantonalni centar za socijalni rad” i NVO “NARKO-NE”, volonteri	2022./24.	Koliko je korisnika uključeno u realizaciju projekta prevencije Broj volontera
7.2.	Aktivnosti Centra za socijalni rad na smještaju korisnika u institucije za odvikavanje	“Kantonalni centar za socijalni rad”	2022./24.	Broj korisnika smještenih u instituciju za odvikavanje

Specifični cilj 8: Projekat "Dječija nedjelja"				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
8.1.	Promocija uloge i značaja porodice	"Kantonalni centar za socijalni rad", službe općine i NVO-i	2022./24.	Koliko programskih aktivnosti i koliko učesnika?
8.2.	Promocija hraniteljstva	"Kantonalni centar za socijalni rad", općinske službe, NVO "Hope and Homes for Children"	2022./24.	Koje promotivne aktivnosti i koliko učesnika?
8.3.	Edukacija hranitelja	"Kantonalni centar za socijalni rad", općinske službe, NVO "Hope and Homes for Children"	2022./24.	Koliko je hranitelja učestvovalo u edukaciji?
Specifični cilj 9: Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo – Centar za socijalni rad				
R.B.	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
9.1.	Struktura uposlenih radnika	"Kantonalni centar za socijalni rad"	2022./24.	Broj uposlenih stručnih saradnika Da li su uposleni popunjeni u skladu sa potrebama stručne službe? Koji kadrovi nedostaju? Da li su usvojeni Standardi i normiranje u skladu s istim? Broj djece korisnika socijalne i dječije zaštite
9.2.	Edukacije profesionalaca/ uposlenika	Nadređene službe i "Kantonalni centar za socijalni rad", NVO-i	2022./24.	Struktura i broj edukacija

Oblici socijalne zaštite djece i porodica koje provodi Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo Općine Novi Grad Sarajevo

Socijalna briga za djecu i porodice obezbjeđuje se i realizira preko Službe za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo Općine Novi Grad Sarajevo

Tabela 4.

Oblici zaštite		Realizirano u 2021. g.	Planirano u 2022 g.
1.	Finansiranje/sufinansiranje i podrška rada JU Disciplinski centar za maloljetnike	5.000,00 KM	5.000,00 KM
2.	Finansiranje prijevoza do škole djeci s poteškoćama u razvoju	80.000,00 KM	80.000,00 KM
3.	Transfer za užinu za socijalno ugrožene učenike osnovnih škola	90.000,00 KM	150.000,00 KM
4.	Finansiranje nabavki GPS narukvica za djecu s poteškoćama u razvoju	5.000,00 KM	10.000,00 KM
5.	Prevenција maloljetničkog prestupništva u Općini Novi Grad Sarajevo	10.000,00 KM	15.000,00 KM
6.	Sufinansiranje troškova jedne SOS kuće	5.000,00 KM	5.000,00 KM
7.	Sufinansiranje rada Centra za rani rast i razvoj	25.000,00KM	35.000,00 KM
8.	Transfer za KJU Porodično savjetovalište	5.000,00 KM	5.000,00 KM
9.	Transfer za projekat govorno-jezičke rehabilitacije učenika osnovnih novogradskih škola	-	5.000,00 KM
UKUPNO		225.000,00 KM	310.000,00 KM

Preporuke:

▶ U skladu s Pravilnikom o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite FBiH potrebno je povećati broj stručnih uposlenika koji su u direktnom radu s klijentima.

Povećanju efikasnosti i kvalitetu rada Centra znatno bi doprinijeli obezbjeđivanje proširenih mehanizama djelovanja putem novih ustanova socijalne zaštite za zbrinjavanje ugroženih kategorija. ▶

▶ Poboljšanje uslova za rad u smislu obezbjeđivanja adekvatnog prostora za rad s klijentima, kako bi se obezbijedio individualizirani i humaniji pristup korisnicima socijalnih usluga

▶ Veći broj edukacija stručnog kadra. ▶

Programsko područje III

OBRAZOVANJE DJECE

Obrazovanje u BiH je visoko decentralizirano i fragmentirano što ima za posljedicu nedostatak vizije jedinstvenog razvoja obrazovnog sistema. Nadležnost u oblasti obrazovanja regulisana je na nivou Kantona Sarajevo koji je ujedno i osnivač javnih ustanova, predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja. Usluge obrazovanja se pružaju na osnovu utvrđenog nastavnog plana i programa koji se finansira iz budžeta Kantona.

Na nivou Općine Novi Grad Sarajevo djeluje Služba za obrazovanje, kulturu i sport koja prati provođenje zakona, drugih propisa i općih akata u okviru prava i dužnosti općine u oblasti obrazovanja, kulture i sporta. Služba predlaže i provodi utvrđenu politiku i stvara uslove za razvoj djelatnosti iz oblasti odgoja, obrazovanja i brige za djecu.

Služba također provodi općinsku politiku utvrđenu Strategijom razvoja Općine i sektorskim strategijama, te kreira i provodi akcione planove i programe rada.

U funkcionalnom smislu, obrazovanje je organizovano na nivou predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja.

Analiza stanja

► Predškolski odgoj i obrazovanje

Na području Općine Novi Grad Sarajevo u 2021. godini djelovalo je 12 predškolskih ustanova/vrtića koji su u sastavu JU "Djeca Sarajeva"⁶. U drugoj polovini 2021. godine otvoren je rekonstruirani vrtić "Vjeverica" s 200 mjesta kao i vrtić u sklopu OŠ "Umihana Čuvidina" s 100 mjesta što je značajno doprinjelo povećanju obuhvata djece. Implementaciju ovih projekata Općina Novi Grad Sarajevo realizirala je u saradnji sa JU "Djeca Sarajeva" i resornim ministarstvom.

U 2021. godini 1.217 djece je pohađalo vrtiće u sastavu JU "Djeca Sarajeva". Pored navedenih vrtića na području Općine Novi Grad Sarajevo djeluju i 5 predškolskih ustanova privatnih osnivača.⁷ U ove vrtiće je upisano 549 djece. Ukupno 1.766 djece je obuhvaćeno predškolskim odgojem i obrazovanjem.

⁶ Vrtići "Dječiji grad", "Labudovi", "Dunje", "Srećica", "Zeko", "Lastavica", "Žiž", "Kadifca", "Aneks", "Žubor", "Umihana Čuvidina i "Vjeverica"

⁷ PU "Amel i Nur", PU "An-Nur", PU "Bilingual Nursery School", "Ću-Ću" i „Maarif"

Obuhvat djece predškolskim odgojem

Na prostoru općine evidentirano je 4.379⁸ djece predškolskog uzrasta, od toga predškolskim odgojem i obrazovanjem je obuhvaćeno 1.766 ili 40,32% djece, što predstavlja izuzetan napredak. Zahvaljujući ulaganjima Općine, Kantona i javno-privatnim partnerstvom, postignut je izvanredan napredak u obuhvatu djece predškolskim odgojem i obrazovanjem.

Povećanju obuhvata djece predškolskim obrazovanjem doprinjela je i Odluka Kantona Sarajevo da se sufinansira pohađanje predškolskih ustanova za djecu iz socijalno ugroženih porodica.

U vrtićima u sklopu JU "Djeca Sarajeva" evidentirano je 25 djece s poteškoćama u razvoju koja su integrisana u rad odgojnih grupa, dok u vrtićima drugih osnivača nije evidentirano niti jedno dijete.

Program za djecu koja nisu obuhvaćena predškolskim obrazovanjem u godini pred polazak u školu obavljao se u osnovnim školama⁹, kao i u svim objekatima JU "Djeca Sarajeva" izuzev novotvorenih vrtića "Vjeverica" i vrtića u sklopu JU OŠ "Umihana Čuvidina". Realizacija obaveznog Programa za djecu u godini pred polazak u školu realizira se u skladu sa Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju¹⁰ Program obuhvata aktivnosti koje se organiziraju jednom ili više puta u sedmici u maksimalnom dnevnom trajanju od tri sata, a ukupnom trajanju od minimalno 150 sati odvija se u skladu sa Programom Ministarstva za obrazovanje Kantona Sarajevo i potrebama i interesima porodice i djeteta.

Općina Novi Grad Sarajevo putem javnog poziva finansira "Centar za rani rast i razvoj". Centar promovira integrisani pristup s ciljem da pruži univerzalne usluge za razvoj djece i roditelja, edukacije i podrške roditeljima u rastu i razvoju djece od perioda začeća do 10 godina, s fokusom na uzrast do tri godine. U 2021. godini ovim projektom je obuhvaćeno 250 djece i 170 roditelja. Posebna pažnja je posvećena ranjivim i ugroženim porodicama. Projekat se realizira u organizaciji Društvenog centra "Hermann Gmeiner", odnosno "SOS Dječijeg sela BiH". U sklopu realizacije ovog projekta pružene su medicinske usluge porodicama koje nemaju primarnu zdravstvenu zaštitu kao i onima koji nisu u mogućnosti voditi djecu na redovne pedijatrijske kontrole. Realizuje se i procjena govorno-jezičkog statusa djece, a shodno navedenom u 2021. godini 101 dijete je obuhvaćeno govorno-jezičkim tretmanom, a rad je bio prilagođen potrebama korisnika. Centar je vršio i procjenu djece u skladu s razvojno bihevijoralnim skalama za djecu od rođenja do šeste godine. Uspostavljena je i dobra saradnja sa udruženjima za djecu koja štite djecu sa smetnjama u razvoju i motoričkim smetnjama.

⁸ Podatak korišten iz Strategije razvoja Općine 2021. - 2027.g.

⁹ "Sokolje", "Mustafa Busuladžić", "Behaudin Selmanović", "Umihana Čuvidina" i "Ćamil Sijarić"

¹⁰ Službeni glasnik BiH br. 88/07) i Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo ("Sl. novine Kantona Sarajevo", br. 26/2008, 21/2009, 33/2021 i 31/2022).

U sklopu Centra egzistira Resursna soba u kojoj se obavlja opservacija, detekcija razvojnih smetnji i sačinjavaju individualni razvojni planovi za svako dijete u skladu s njegovim mogućnostima. Za vrijeme epidemije COVID-2019 Stručni tim Centra za rani rast i razvoj je sa svim roditeljima djece koja su uključena u centru pružao psiho-socijalnu podršku kao i druge edukativne programe.

► Osnovno i srednje obrazovanje

U izvještajnom periodu u oblasti obrazovanja postignut je značajan napredak u izgradnji, rekonstrukciji i dogradnji škola, fiskulturnih dvorana, školskih igrališta i drugih sadržaja za djecu. Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano nastavlja s kapitalnim ulaganjima u objekte obrazovanja.

Početak školske 2020./2021. godine Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo je donijelo naredbu broj 11-34-31987/20 od 26. 08. 2020. godine s Uputstvom o organizaciji i realizaciji odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo. Smjernice za prevenciju i kontrolu infekcije COVID-19 u osnovnim i srednjim školama izdate su od Javne ustanove Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Uputstvom o organizaciji i realizaciji odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo u školskoj 2020./2021. godini utvrđen je način organizovanja i realiziranja odgojno-obrazovnog rada osnovnih i srednjih škola i to neposrednog odgojno-obrazovnog rada i online modela koji se realizirao u školskoj 2020./2021. godini.

U zavisnosti od aktuelne epidemiološke situacije mjere i smjernice nadležnih organa i institucija zdravstva su prilagođavane u cilju sprečavanja širenja zaraze, kao i ostvarivanja prava učenika na obrazovanje. U skladu sa navedenim Uputstvom za učenike u razrednoj nastavi (I do IV, odnosno V razreda), realizirao se kombinovani model nastave po grupama s maksimalno 15 učenika, s minimalnim razmakom između učenika od 1,5 metar uz provođenje svih naloženih higijensko-epidemioloških mjera.

Učenici predmetne nastave od 5. i/ili 6. razreda do 9. razreda, nastavu su pohađali po online modelu nastave. Nadalje, utvrđena dužina trajanja časa je 30 minuta, a nastavni sadržaji nisu reducirani, već su isti prilagođavani vanrednim okolnostima u kojima se nastava odvijala u naznačenim higijensko-epidemiološkim uslovima.

Obuhvat djece osnovnoškolskim obrazovanjem

U školskoj 2020./2021. godini u 15 novogradskih škola¹¹ bilo je upisano 10.799 učenika, što je za 183 učenika više nego u prethodnoj školskoj godini, kada je bilo upisano 10.616 učenika. U prvi razred osnovne škole upisano je 1.267 učenika, odnosno, 21 učenik manje nego u prethodnoj školskoj godini. Razlog ove činjenice nije objektivno smanjenje broja djece već higijensko-epidemiološka situacija uzrokovana COVID 2019 pandemijom usljed čega je određen broj roditelja prolongirao upis učenika u prvi razred.

Uporedni podaci o uspjehu učenika u osnovnim školama Općine Novi Grad Sarajevo

Tabela 5.

Škole – centralne i područne	Broj učenika	Broj odjeljenja po učeniku	Broj učenika po odjeljenju	Srednja ocjena učenika	Ukupan broj izostanaka	Broj izostanaka po učeniku
2019./2020. godina	10.616	449	23,64	4,57	298.379	28,10
2020./2021.	10.799	457	23,63	4,56	60.430	5,59

U 15 Javnih ustanova osnovnih škola ukupan procenat prolaznosti za 9.532 učenika/ca, od II - IX razreda, za školsku 2020./2021. godinu iznosio je 99,93%

Srednja ocjena općeg uspjeha za svih petnaest javnih ustanova osnovnih škola je 4,56 dok je u školskoj 2019./2020. godini bila 4,57 što je 0,01 više. Trinaest osnovnih škola ima 100% prolaznost, dok je u jednoj osnovnoj školi dvoje učenika/ca imalo negativan uspjeh, a u dvije osnovne škole pet učenik/ca je neocijenjeno. Visoka prolaznost i prosječna ocjena općeg uspjeha sigurno je upitna, imajući u vidu uslove u kojima su učenici i profesori radili što će se vjerovatno odraziti u školovanju koje slijedi.

Ukupan broj izostanaka na nivou 15 osnovnih škola je 60.430 ili 5,59 izostanaka po jednom učeniku/ci za školsku 2020./2021. godinu, od čega je opravdanih 56.867 i neopravdanih 3.563 izostanaka.

Najveći broj opravdanih izostanaka s nastave je zbog bolesti, hroničnih oboljenja, odobrenja škole za takmičenja učenika/ca, a neopravdanih izostanaka, zbog kašnjenja ili samovoljnog odsustvovanja s nastave. U osnovnoj školi se od početka (IV) razreda do kraja školovanja ocjenjuje i vladanje učenika/ca. U osnovnim školama Općine Novi Grad Sarajevo nije bilo

¹¹ "Osman Nuri Hadžić", "Skender Kulenović", "Čamil Sijarić", "Aleksa Šantić", "Fatima Gunić", "Meša Selimović", "Džemaludin Čaušević", "Mehmedalija Mak Dizdar", "Osman Nakaš", "Avdo Smailović", "Umihana Čuvidina", "Behaudin Selmanović", "Mustafa Busuladžić", "Aneks" i "Sokolje"

učenika/ca s lošim vladanjem. U odgojno-obrazovnom radu primjenjivane su zakonom utvrđivane stimulatívne odgojno-disciplinske mjere.

Iz uporednih podataka je vidljivo da je broj odjeljenja u novogradskim osnovnim školama povećan srazmjerno povećanju broj učenika.

Porastu broja učenika kao i broja odjeljenja u odnosu na prethodni izvještajni period pored priliva stanovništva doprinijela je i činjenica da je na području općine Novi Grad Sarajevo u saradnji s Ministarstvom otvorena OŠ "Aneks" koja je počela s radom početkom školske 2018./2019. godine.

Također, potrebno je naglasiti da je na području općine Novi Grad Sarajevo počela s radom i privatna osnovna škola "Maarif" i to rješenjem o osnivanju i brojem upisa u registar UP-11-01-38-6193/18 od 9. 5. 2018 godine. Škola je upisana u Registar Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo.

Uspjeh u učenju na kraju školske 2020./2021. za OŠ "MAARIF"

Tabela 6.

NAZIV ŠKOLE	PRIVATNA OŠ "MAARIF"
broj odjeljenja	10
broj učenika	132
broj učenika po odjeljenju	13,2
dječaci	69
djevojčice	63
broj učenika i razreda	30
broj učenika koji prolaze	125
broj učenika koji ponavljaju razred	7
neocjenjeni	/
srednja ocjena	4,64

Osnovna škola „Maarif“ broji 132 učenika raspoređenih u 10 odjeljenja, od toga 94,69% učenika prolazi dok je 5,30% učenika upućeno da ponavlja razred. Prosječna ocjena učenika je 4,64.

Karakteristika privatne škole u odnosu na javne škole je za 10,43 procenta manje učenika po odjeljenju, veći broj učenika koji ponavlja razred i nema neocijenjenih učenika. S tako malo učenika u odjeljenju nezamislivo je da se ne može sagledati postignuće svakog učenika.

Kada je u pitanju srednja ocjena učenika ona je u privatnoj školi za 0,92 procenta veća nego u javnim školama.

Smanjivanje broja učenika u osnovnim školama ima i neku prednost u smislu smanjenja opterećenja nastavnog kadra, jer je i u javnim školama znatno smanjen broj učenika u odjeljenju. Bilo bi izuzetno korisno da se postigne mogućnost rada škola u jednoj smjeni, a da druga smjena ostane za vannastavni rad prosvjetnih radnika s djecom u vještinama i znanju iz izbornih predmeta, gdje bi se mogle razvijati sposobnosti učenika do znatno širih granica i gdje bi škola bila humanija i bliža učenicima.

Socijalna karta učenika novogradskih osnovnih škola u školskoj 2020./2021. godini

Tabela 7.

R.B.	Kategorija	Broj učenika
1.	Učenici bez oba roditelja	9
2.	Učenici bez majke	41
3.	Učenici bez oca	159
4.	Djeca kod staratelja, hranitelja i usvojena djeca	58
5.	Učenici koji stanuju u ustanovi za socijalnu zaštitu	47
6.	Učenici u stanju socijalne potrebe	916
7.	Učenici s poteškoćama u razvoju	1.416

Iz podataka je vidljivo da veliki broj djece potiče iz porodica koje su u stanju socijalne potrebe. Za sve učenike za koje su obrazovne ustanove procijenile da se nalaze u stanju socijalne potrebe, učenike koji potiču iz višečlanih porodica sa troje i više djece, te učenike Centra za odgoj o obrazovanje i rehabilitaciju "Vladimir Nazor, njih ukupno 1.052 Općina Novi Grad Sarajevo obezbjeđuje učine. Poražavajući je podatak da ovaj broj obuhvata 9,74% ukupnog broja učenika. Općina ima veliki broj sportskih udruženja i klubova, kao i udruženja koja se bave kulturnim aktivnostima u koja treba usmjeravati učenike iz navedenih kategorija.

Općina Novi Grad Sarajevo je u školskoj 2020./2021. realizirala posjetu učenika 9. razreda svih 16 škola Memorijalnom centru Potočari – Srebrenica, Spomen-obilježju i mezarju za žrtve genocida iz 1995. godine, a za sve učenike 8. razreda realizirala se posjeta tunelu D-B dok se za učenike VI razreda organizirala posjeta Memorijalnom kompleksu "Žuč".

U nastavni proces bilo je uključeno 1.416 učenika s teškoćama u razvoju – slušnim, govornim, motoričkim, intelektualnim, kombinovanim smetnjama, te socijalnim poteškoćama. U skladu s dostavljenim izvještajima obrazovnih ustanova najveći broj učenika s poteškoćama u razvoju pohađa JU OŠ "Fatima Gunić" i ovaj broj iznosi 334 dok

JU OŠ "Aleksa Šantić" pohađa 175 učenika s teškoćama u razvoju. Nastavnici koji rade u inkluzivnim odjeljenjima trebaju stručnu pomoć adekvatnih službi tokom cijele godine, a neposrednu podršku dobijaju radom volontera i pripravnika koji obavljaju staž i praksu u školama, što je nedovoljno.

U svih 16 novogradskih osnovnih škola realiziraju se vannastavne aktivnosti uključivanjem učenika u brojne sekcije. U svakoj od škola evidentirano je između 15 i 30 različitih sekcija u kojima učenici dopunjavaju svoja znanja i vještine. Općina Novi Grad Sarajevo pored Planinarske škole u kojoj učestvuju učenici od V do IX razreda, u saradnji sa Ministarstvom za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i JP "Bazen Otoka" realizira i školu plivanja za sve učenike IV razreda. Na godišnjem nivou iz budžeta Općine izdvaja se 100.000,00 KM za nabavku opreme za rad školskih sekcija, horova, folklornih, tehničkih, likovnih, modelarsko – maketarski, dramsko – literarnih, plesnih i kreativnih sekcija, školskih orkestara, ali i za pripremu završnih takmičenja i turnira u košarci za dječake i odbojci za djevojčice.

U školskoj 2020./2021. godini izvođenje vannastavnih aktivnosti bilo je otežano usljed specifičnih mjera nadležnih organa i načina izvođenja nastavnog procesa. Veoma je značajno naglasiti da Općina finansijski podržava školske projekte i školska predmetna takmičenja. Prema kalendaru Ministarstva realiziraju se takmičenja i školske manifestacije, kao i smotre znanja, revije kulturno-umjetničkog stvaralaštva. Sve to doprinosi da se učenici angažiraju u svom slobodnom vremenu.

Izborna nastava u skladu sa zakonskom regulativom realizira se za predmete vjeronauke, kulture religija i zdravih stilova života.

Produženi boravak je u skladu sa prostornim mogućnostima uveden u većem broju novogradskih škola s lijeve strane Miljacke, ali je i dalje izražena potreba za takvim vidom aktivnosti u školama u kojima usljed nedostatka prostora nije moguće obezbijediti produženi boravak. Vijeće roditelja učenika OŠ "Avdo Smailović" uputilo je inicijativu Ministarstvu i Općini Novi Grad Sarajevo da sa razmotre mogućnosti za dogradnju škole što bi omogućilo i organizovanje rada produženog boravka u ovoj školi.

Opremljenost novogradskih osnovnih škola prema pedagoškim standardima je zadovoljavajuća, ali Općina u saradnji s nadležnim institucijama u perspektivi ima plan poboljšanja uslova za rad. Škola "Džemaludin Čaušević" i dalje ima problem s prostorom za nastavne, sportske i rekreativne aktivnosti. Fiskulturna sala ne ispunjava potrebne standarde za rad.

Problem fisukulturne sale riješen je kroz dogradnju škole i pratećih sadržaja u sklopu osnovnih škola "Umihana Čuvidna" i "Mustafa Busuladžić" odnosno kroz rekonstrukciju sale OŠ "Mehmedalija Mak Dizdar". Opremanje škola kabinetnom opremom bi u narednom periodu trebalo da i dalje bude prioritet. Općina Novi Grad Sarajevo usljed iskazane potrebe od strane roditelja i menadžmenata škola za online nastavom u toku pandemije COVID-

2019 nabavila je uređaje za praćenje nastave (tablete i laptope) u skladu s raspoloživim sredstvima.

Pored činjenice da je obrazovanje prema važećoj zakonskoj regulativi u nadležnosti Kantona Sarajevo, Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano planira i ulaže sredstava za izgradnju, dogradnju, rekonstrukciju novogradskih škola, čime doprinosi stvaranju što boljih uslova za realiziranje nastavnog procesa. Većini škola na području Općine ima zadovoljavajući nivo energetske efikasnosti. Evidentna je potreba da se energetska efikasnost poveća u OŠ "Ćamil Sijarić" i OŠ "Osman Nuri Hadžić".

U nekim školama prisutan je problem udaljenosti od mjesta stanovanja, a s lošim funkcioniranjem gradskog prijevoza značajan broj učenika do škole i nazad pješaci više od 4km. Potrebu za prijevozom ima oko 470 učenika. Općina ima potpisan sporazum sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlade KS-a koje finansira prijevoz za 311 učenika OŠ "Sokolje", koji dolaze s područja naselja Smiljevići, Zabrdje, Rajlovac i Perivoj koja nisu obuhvaćena mrežom gradskog prijevoza. Oko 130 učenika koji pohađaju OŠ "Mustafa Busuladžić", godinama zbog loše usluge prijevoznika izloženi su kašnjenjima ili čak izostancima s nastave. Oko 30 učenika povratničkog naselja "Gornji Kotorac" koji pohađaju OŠ "Osman Nuri Hadžić" ima problem s prijevozom. Općina Novi Grad Sarajevo se aktivno uključila u rješavanje ovih problema.

Preporuka:

▶ Omogućiti većem broju škola uslove za organiziranje produženog boravka za učenike.

Planirati dogradnju učioničkog prostora i fiskulturne dvorane u OŠ "Džemaludin Čaušević" i "Avdo Smailović" ▶

▶ Opremanje škola kabinetskom opremom

▶ Postoji potreba da se poveća energetska efikasnost u OŠ "Ćamil Sijarić" i "Osman Nuri Hadžić"

▶ Za integraciju učenika s teškoćama u razvoju izvršiti opremanje senzorne sobe u OŠ "Aleksa Šantić".

Srednje obrazovanje

Srednje obrazovanje na području Općine Novi Grad odvija kroz tri srednje škole: "Gimnazija Dobrinja", "Elektrotehnička škola" i "Peta gimnazija" u okviru kojih je u školskoj 2020./21. upisan je 1.241 učenik, a nastavu izvodi 134 nastavnika. Pored tri navedene srednje škole srednješkolsko obrazovanje je moguće steći i u privatnoj školi "Maarif" koja pruža mogućnost obrazovanja i za ovaj nivo. U 2021. godini ova škola je imala 52 učenika srednje škole koji su raspoređeni u četiri odjeljenja.

Kao vid specijalnog obrazovanja na području Općine egzistira i "Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu". Pored osnovnog obrazovanja učenici Centra u sklopu srednješkolskog obrazovanja mogu steći zvanja: fizioterapeut, telefonski operaterer, sekretar, telefonista (III stepen) i pakere proizvoda (II). Osim redovne nastave učenici imaju cjelodnevnu podršku u učenju i svim drugim potrebnim vještinama, od mobiliteta, brige o sebi, vježbi vida za slabovide, korištenja pomagala, igara, izlazaka u grad i posjeta kulturnim, sportskim i drugim manifestacijama do rada na posebnim softverima. Škola je dobro opremljena. Nastavni kadar je obučen i kvalificiran. Centar ima veliko iskustvo u raznim segmentima potrebnim za ovakvu vrstu ustanove.

Pored uspjeha u učenju i vladanju, u školama za srednje obrazovanje realiziraju se brojne kulturne i sportske aktivnosti. Učenici su angažirani u više od 50 slobodnih aktivnosti u školi, što je rezultiralo učešćem na brojnim takmičenjima u zemlji i inozemstvu, na kojima su postignuti zavidni rezultati. Po tim aktivnostima, škole su postale prepoznatljive, kao što je aktivnost inovatora u "Elektrotehničkoj školi", kvalitetni radovi učenika "Gimnazije Dobrinja" u oblasti kulturnog stvaralaštva (filma i teatra), kao i "Peta gimnazija" u oblasti sporta.

Infrastruktura u školama je zadovoljavajuća s obzirom na činjenicu da su obje gimnazije u nedavno izgrađenom školskom objektu, s novom opremom, ali i objekti "Elektrotehničke škole" i "Centra za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu" su solidno opremljeni.

Vrijedi istaći da u svim osnovnim i srednjim školama u okviru godišnjeg programa rada postoji program prevencije maloljetničke delikvencije, što se odrazilo na pojačane aktivnosti saradnje s roditeljima učenika, a time i bolje rezultate u uspjehu i vladanju učenika.

Preporuke:

U svim školama kontinuirano raditi na kompletiranju potrebne opreme za kvalitetno praćenje online nastave.

Nastaviti proces povećanja energetske efikasnosti u novogradskim školama dok ne budu sve obuhvaćene.

Participacija djece

Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano od 2008. godine radi na razvijanju politika koje su naklonjene djeci, njihovim potrebama i poštivanju njihovih prava na lokalnom nivou u okviru aktivnosti projekta "Grad /Općina po mjeri djeteta" u čijem fokusu su djeca i njihove potrebe u svim segmentima njihovog života. Projekat je specifičan jer razvija partnersku saradnju odraslih i djece, aktivnim učešćem djece u procesima koji se dešavaju u lokalnoj zajednici, a tiču se njihovih potreba i prava. Dječiji parlament Općine Novi Grad Sarajevo od 2012. godine kada je formiran aktivno radi i djeluje u okviru Udruženja „Naša djeca“ Sarajevo, a ima punu podršku Općine Novi Grad Sarajevo.

Prethodnu 2021. godinu, pored aktivnosti koje članovi Dječijeg parlamenta provode u kontinuitetu, obilježilo je formiranje novog saziva Dječijeg parlamenta, pete generacije djece i mladih koji će dati doprinos u promociji dječije participacije u zajednici i prava djeteta.

Udruženje "Naša djeca" s novogradskim školama ima odličnu saradnju i sve škole daju punu podršku radu Dječijeg parlamenta. Svim školama je dostavljena potrebna dokumentacija u svrhu bolje informiranosti škole kao i roditelja djece. Nakon završenih svih procedura imenovanja od strane škola, održana je svečana radionica u Centru za kulturu i edukaciju "Safet Zajko" na kojoj su prisustvovali predstavnici škola:¹² Svi roditelji koji su željeli također su bili pozvani da prisustvuju ovoj radionici. Dječiji parlament trenutno ima 28 novih članova, kao i 10 starijih članova koji će pružati pomoć svojim novim kolegama.

Na radionicama, djeca su se detaljnije upoznala s Konvencijom o pravima djeteta a posebno pravu na učešće koje podrazumijeva i učešće na nivou lokalne zajednice u pitanjima koja se tiču djece. Također, djeci je predstavljen Akcioni plan za djecu Općine Novi Grad Sarajevo

¹² OŠ "Osman Nuri Hadžić", OŠ "Skender Kulenović", OŠ Ćamil Sijarić, OŠ "Aleksa Šantić", OŠ "Meša Selimović", JU OŠ "Džemaludin Čaušević", OŠ "Mehmedalija Mak Dizdar", OŠ "Avdo Smailović", OŠ "Umihana Čuvidina", OŠ "Behaudin Selmanović" i OŠ "Sokolje"

kao i plan koji su kreirali njihovi predhodnici a koji uključuje kratki opis stanja i preporuke djece u oblasti obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite, sigurnog okruženja za djecu, korištenja slobodnog vremena i kulturnih aktivnosti.

Novi članovi Dječijeg parlamenta su nakon analize Dječijeg akcionog plana dali i svoje viđenje i preporuke. Neke od opservacija djece po oblastima su:

I grupa – SOCIJALNA ZAŠTITA DJECE

- Policija bi trebala obratiti više pažnje na djecu
- Djeci koja su pod socijalnom zaštitom omogućiti besplatno školovanje, hranu, vodu i krov nad glavom
- Škole bi trebale obratiti pažnju na višečlane porodice koje nisu u mogućnosti obezbijediti udžbenike
- Otvaranje više radnih mjesta
- Širenje svijesti o štetnosti narkotika putem radionica, reklama, medija itd.
- Razvoj jednakosti prema djeci s teškoćama u razvoju
- Češći nadzor nad porodicama koje su usvojile djecu radi prevencije nasilja i provjere finansijskog stanja.

II grupa – ZDRAVSTVO

- Prilagoditi prostorije zdravstvenih ustanova tako da djeca budu odvojena od odraslih dok su kod ljekara,
- Obezbijediti dovoljan broj pedijatara i ljekara specijalista
- Radionice za djecu u školama i odgojno – obrazovnim ustanovama o štetnosti i posljedicama konzumiranja cigareta, alkohola i drugih opojnih sredstava
- Poboljšati informiranost o vakcinama
- Poboljšati higijenske uslove u zdravstvenim ustanovama kao i školama
- Manje mita i korupcije između doktora i pacijenata kako bi liječenje svima bilo pristupačnije i bolje

▶ III grupa – SIGURNO I ZDRAVO OKRUŽENJE ZA DJECU

- Većinski problemi su manjak kontejnera i odlaganje otpada na nepredviđena mjesta za to. Trebalo bi uvesti zakon za kažnjavanje nepropisnog odlaganja otpada. Uvesti edukacije o zaštiti okoline i čuvanju okoline.
- Potrebno je odvojiti kanalizaciju od vodovoda. U svakom domaćinstvu je razvijena kanalizacija, ali voda za piće nije čista i dobra za zdravlje.
- Zabraniti kupovinu alkohola od strane maloljetnih lica
- Poboljšati saobraćajne znakove, signalizacije
- Vršiti nadzor nad djecom u učionicama tokom malih i velikih odmora
- U naselju Buča Potok postoje problemi s trotoarima koji ugrožavaju ne samo sigurnost djece, nego i starijih ljudi – prijedlog za terensko istraživanje djece.

▶ IV grupa – OBRAZOVANJE

- Veći broj vrtića
- Vrtićima ne treba moderna tehnološka podrška jer se djeca ne trebaju navikavati na previše
- Prilagoditi se djeci s teškoćama u razvoju
- Nadograditi škole potrebnom opremom
- Prepoznati talente usmjeravati i uključivati u vannastavne aktivnosti
- U skladu s mogućnostima da se obezbijedi jedna učionica za produženi boravak

▶ V grupa – SLOBODNO VRIJEME, KULTURA

- Osigurati puteve i bolji pristup objektima za sport i kulturu
- Ravnopravna mogućnost učestvovanja u sportovima, bez obzira na spol
- Više organizovanih izleta te dječijih organizacija za očuvanje i poboljšanje prirodne okoline
- Veći udio u aktivnostima djece s mentalnim i fizičkim teškoćama
- Podržavanje i finansiranje talentovane djece
- „Posljednji put sam bila u pozorištu u drugom razredu, sada sam sedmi razred“. - prijedlog za dodatno istraživanje i zagovaranje od strane djece

Viđenje potreba djece iz njihovog ugla je važno i treba da se čuje i da bude uvaženo od strane Stručnog tima u izradi Akcionog plana za djecu za period 2022.-2024.godina.

Učešće djeteta u odlučivanju o svim pitanjima koja se tiču djece veoma je značajno s aspekta razvoja ličnosti, humanizacije odnosa u školi, porodici i lokalnoj zajednici. Važan segment participacije djece je i jačanje različitih kompetencija djece, članova Dječijeg parlameta za aktivno učešće u zajednici, promociji dječije participacije i projektnih rezultata, kao i Općine Novi Grad Sarajevo na lokalnom i regionalnom nivou.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja proističu iz dogovorenih politika za djecu BiH:

Strateški cilj: Obezbijediti obuhvat sve djece predškolskim odgojem i obrazovanjem				
Specifični cilj 1: Obnoviti devastirane i podsticati otvaranje privatnih vrtića, podići standarde za rad vrtića, i podsticati edukaciju osoblja				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	U skladu s Okvirnim zakonom o obaveznom predškolskom odgoju i obrazovanju nastaviti raditi na organizovanju pripreme nastave za djecu koja nisu obuhvaćena predškolskim obrazovanjem	Kantonalno ministarstvo obrazovanja, JU "Djeca Sarajeva", osnovne škole, vrtići i općinske službe	2022./24.	Dostići obuhvat od 50% u vrtićima i 100% u obaveznom organizovanju pripreme nastave
1.2.	Da li su organizirane edukativne radionice za odgajatelje, roditelje i drugo stručno osoblje?	Kantonalno ministarstvo obrazovanja, JU "Djeca Sarajeva", NVO-i	2022./24.	Broj edukacija za osoblje, roditelje, teme edukacija i broj osoba obuhvaćenih edukacijom
1.3.	Nabaviti savremenu opremu za prostore, za igru i prostore oko vrtića (dvorište ili park)	Kantonalno ministarstvo obrazovanja, Općina, JU "Djeca Sarajeva", vlasnici privatnih vrtića, NVO-i, privrednici	2022./24.	Obezbijedena sredstva i nabavljena oprema, broj opremljenih obdaništa
1.4.	Poreskim olakšicama i drugim pogodnostima podsticati privatni sektor za otvaranje obdaništa	Kanton, Općina, donatori, NVO-i	2022./24.	Izgrađena, adaptirana i otvorena privatna obdaništa
1.5.	Povećati obuhvat djece predškolskim odgojem djece s poteškoćama u razvoju, posebno djece Roma i drugih socijalnih kategorija	Kanton, JU "Djeca Sarajeva", Općina, NVO-i, donatori	2022./24.	Broj uključene djece i procenat porasta
Specifični cilj 2: Ažurirati bazu podataka vrtića, broj djece u njima i broj osoblja				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Ažurirati bazu podataka o vrtićima, djeci i uposlenom osoblju	Kanton, JU "Djeca Sarajeva", općinske službe, javne i privatne ustanove	2022./24.	-Broj javnih vrtića -Broj privatnih vrtića, djece i osoblja
2.2.	Djeca s posebnim potrebama obuhvaćena predškolskim odgojem i obrazovanjem	Vrtići, općinske službe i Udruženje roditelja djece	2022./24.	Broj djece s poteškoćama u razvoju uključen u vrtiće

Osnovno i srednje obrazovanje				
Strateški cilj: Obezbijediti obuhvat sve djece kvalitetnim osnovnim i srednjim obrazovanjem				
Specifični cilj 1: Obezbijediti rekonstrukciju prostora i nabavku kabinetske i druge opreme za škole				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Pomoć Općine u izgradnji, rekonstrukciji i opremanju i dogradnji škola, "Behaudin Selmanović", "Aleksa Šantić", "Džemaludin Čaušević" i "Osman Nuri Hadžić", opremanje kabineta, nabavka nove opreme, biblioteka, sredstava za oglednu nastavu	Ministarstvo, Općina, drugi donatori	2022./24.	Broj, rekonstruisanih i opremljenih škola Broj opremljenih kabineta, biblioteka i sredstava za oglednu nastavu
1.2.	Organizovanje prijevoza učenika OŠ "Sokolje" koji dolaze iz Smiljevića, Zabrđa i Rajlovca	Nadležna Ministarstva KS-a, Općina	2022./24.	Obezbijeden prijevoz za učenike
1.3.	Obezbijediti produženi boravak za učenike u školama gdje postoji potreba, poseban prioritet dati desnoj strani općine	Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a i općinske službe	2022./24.	Broj opremljenih prostora za produženi boravak
1.4.	Obezbijediti prostor za realizaciju vannastavnih aktivnosti u školama u kojima nedostaju; "Džemaludin Čaušević"	Direktori škola, nastavnici i učenici, općinske službe	2022./24.	Broj učenika obuhvaćen vannastavnim aktivnostima, broj nastavnika koji vode programe i obezbijedeni prostori
1.5.	Organizacija općinskih takmičenja u znanju iz pojedinih predmeta	Ministarstvo za odgoj i obrazovanje, KS, Institut za preduniverzitetsko obrazovanje, osnovne škole i Služba obrazovanja, kulture i sporta	2022./24.	Broj učenika uključenih u takmičenja, broj škola, postignuti rezultati u takmičenjima
1.6.	Obezbijediti dostupnost objekata obrazovanja osobama s teškoćama u razvoju	Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS, osnovne škole i Služba obrazovanja, kulture i sporta	2022./24.	Broj izgrađenih pristupnih rampi

Specifični cilj 2: Obezbijediti uslove za kvalitetno obrazovanje sve djece bez diskriminacije				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Ažuriranje evidencija djece sa poteškoćama u razvoju, smetnjama u govoru i drugim smetnjama	Osnovne škole, vrtići, općinske službe, NVO-i	2022./24.	Uspostavljena i ažurirana evidencija u osnovnim školama i rad s djecom na otklanjanju smetnji
2.2.	Organizovanje programa za pomoć i rehabilitaciju djece s teškoćama u razvoju i drugim smetnjama	Škole, vrtići, općinske službe, parlament, ministarstva, općinske službe, poduzetnici i NVO-i	2022./24.	Broj projekata pomoći djeci, logopedskih kabineta, broj asistenata u nastavi Broj obuhvaćene djece logopedskim i drugim tretmanima, broj NVO-a koje realizuju projekat
2.3.	Prepoznavanje talenata, programi i podrška talentiranoj djeci u raznim oblastima stvaralaštva	Ministarstvo, Institut za preduniverzitetsko obrazovanje, škole, nastavnici, općina, donatori, NVO-i	2022./24.	Broj talentirane djece, broj programa podrške, visina izdvojenih sredstava
2.4.	Obezbijediti što bolje uslove za kvalitetnu nastavu u osnovnim školama	Ministarstvo, Institut za preduniverzitetsko obrazovanje, škole, nastavnici, općina, donatori, NVO-i	2022./24.	Broj opremljenih, kabineta, fiskulturnih dvorana, igrališta, školskih kuhinja, produženih boravaka, vrsta opreme i utrošena sredstva
2.5.	Mjere u prevenciji izostajanja učenika s nastave	Škole, razrednici, stručni saradnici u nastavi, roditelji, CSR	2022./24.	Broj izostanaka učenika s nastave, broj učenika s lošim vladanjem, broj isključenih i neocijenjenih učenika
2.6.	Organizovan produženi boravak u školama	Institut za preduniverzitetsko obrazovanje, škole, općina	2022./24.	Broj škola s produženim boravkom, broj učenika obuhvaćen boravkom, broj djece koja nisu obuhvaćena, a imaju potrebu

Specifični cilj 3: Senzibilizirati profesionalce koji rade s djecom i roditelje za uvažavanje mišljenja djeteta, podržati rad i aktivnosti Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo				
R.B	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Obezbijediti podsticajni ambijent u osnovnim i srednjim školama za participaciju djece	Škole, nastavnici, Vijeće učenika i Vijeće roditelja u školama, Dječiji parlament	2022./24.	Formirano Vijeće učenika u svim školama, aktivan i kvalitetan rad Vijeća učenika i roditelja u školama
3.2.	Kvalitativno unapređenje funkcije Vijeća učenika, Vijeća roditelja i odjeljenskih zajednica	Škole, stručni saradnici u školi i Uprava škole, voditelji odjeljenskih zajednica, Dječiji parlament i projekti podrške NVO-a	2022./24.	Broj sastanaka Vijeća učenika, postignut aktivizam učenika, Vijeća roditelja i Vijeća učenika, broj projekata realizovanih u saradnji sa NVO-ima
3.3.	Informisanje učenika o svim žalbenim postupcima u školi, lokalnoj zajednici (Ombudsmani, Centar za socijalni rad, NVO)	Škola, odjeljenske starješine, institucija Ombudsmana i druge institucije	2022./24.	Urađen program za informisanje učenika
3.4.	Dječiji parlament Općine Novi Grad Sarajevo aktivno radi i provodi aktivnosti i akcije na promociji dječijeg učešća i prava djeteta u zajednici	Škole, Dječiji parlament, općinske službe i NVO-i	2022./24.	Plan aktivnosti, broj sastanaka i akcija Dječijeg parlamenta na promociji dječijeg učešća u zajednici, izvještaji o radu
3.5.	Učešće članova Dječijeg parlamenta u izradi Akcionog plana za djecu Općine Novi Grad Sarajevo i praćenju njegove realizacije, informisanju vršnjaka o stanju prava djece	Dječiji parlament, Stručni tim za izradu Akcionog plana za djecu, NVO-i	2022./24.	Izvještaji o realizaciji Akcionog plana za djecu, sastanci članova Dječijeg parlamenta s predstavnicima Općine i donosiocima odluka, prezentacije članovima Vijeća učenika u školama

Ulaganja općine u potrebe obrazovanja

Tabela 8.¹³

	Finansijska sredstva namijenjena obrazovanju – pregled značajnijih ulaganja Općine Novi Grad Sarajevo	Realizirano u 2021. godini	Planirano u 2022. godina
1.	OŠ „Mustafa Busuladžić“ - prikupljanje građe, pripreme za štampu i promocija knjige	9.000,00 KM	
2.	OŠ „Džemaludin Čaušević“ – nabavka i zamjena dotrajalih radijatora	9.000,00 KM	
3.	OŠ „Aleksa Šantić“ - popravke elektroinstalacije i ugradnja nove rasvjete u objektu matične škole	4.156,30 KM	
4.	OŠ „ Meša Selimović“ – sanacija dijela krova na školskom objektu	10.000,00 KM	
5.	OŠ „Osman Nakaš“ – rekonstrukcija prostorija za produženi boravak	7.000,00 KM	
6.	OŠ „Fatima Gunić“ – sanacija sanitarnog čvora od 5 toaleta	7.000,00 KM	
7.	OŠ „Avdo Smailović“ – nabavka zaštitne ograde za vanjski sportski teren	7.000,00 KM	
8.	OŠ „Sokolje“ - saniranje dijela krova škole i rasvjete u dvorištu škole	7.788,31 KM	
9.	OŠ „Osman Nuri Hadžić“ - nabavka namještaja za biblioteku, zamjena drvenih klupica i kupovina namještaja za produženi boravak	7.000,00 KM	
10.	OŠ „Skender Kulenović“ - rekonstrukcija vanjske rasvjete	5.000,00 KM	
11.	OŠ „Behaudin Selmanović“ - zamjena rasvjetnih tijela u sportskoj dvorani LED rasvjetom	7.000,00 KM	
12.	OŠ „Ćamil Sijarić“ - sanacija vanjske rasvjete i ugradnja sigurnosnih kamera	5.000,00 KM	
13.	Sanacija, opremanje i rekostrukcija vrtića u sastavu JU „Djeca Sarajeva“ na području Općine	20.000,00 KM	100.000,00 KM
14.	Stipendiranje učenika i studenata	535.000,00 KM	550.000,00 KM

¹³ U tabeli su korišteni podaci Općinske službe za obrazovanje i Budžeta Općine Novi Grad Sarajevo za 2022. , usvojenog na 10. sjednici Općinskog vijeća, održanoj 30.12.2021. godine

15.	Nabavka školskog pribora za učenike novogradskih škola	45.000,00 KM	55.000,00 KM
16.	Nabavka udžbenika za učenike prvih razreda	125.000,00 KM	135.000,00 KM
18.	Nabavka udžbenika za učenike drugih, trećih i četvrtih razreda		500.000,00 KM
19.	Realizacija projekata vannastavnih aktivnosti kao mjera prevencije maloljetničke delikvencije	40.000,00 KM	100.000,00 KM
20.	Financijska podrška za održavanje školskih takmičenja Smotre naučno-tehničkog stvaralaštva, podrška inkluzivnom obrazovanju za djecu novogradskih škola, i podrška nadarenoj djeci	50.000,00 KM	50.000,00 KM
21.	Pomoć osnovnim i srednjim školama s područja Općine		100.000,00 KM
22.	Obuka neplivača učenika IV razreda osnovnih škola	50.000,00 KM	70.000,00 KM
	UKUPNO	949.944,61 KM	1.605.000,00 KM
KAPITALNA ULAGANJA U OBRAZOVANJE			
1.	Izgradnja sportske dvorane s pratećim sadržajima, sanacija mokrih čvorova i izgradnja kotlovnice - OŠ "Umihana Čuvidina", izgradnja ambulante i obdaništa	730.000,00 KM	
2.	Izgradnja fiskulturne sale i vanjsko uređenje OŠ "Mustafa Busuladžić"	65.300,00 KM	
3.	Sufinansiranje rekonstrukcije vrtića "Vjeverica"	150.000,00 KM	38.500,00 KM
4.	Sanacija fiskulturne sale OŠ "Mehmedalija Mak Dizdar" Sanacija mokrih čvorova	80.000,00 KM 9.850,00 KM	
5.	Nadzidiivanje, dogradnja i nabavka opreme OŠ "Behaudin Selmanović"	250.000,00 KM	250.000,00 KM
6.	Izrada projektne dokumentacije za OŠ "Avdo Smailović"		50.000,00 KM
	UKUPNA KAPITALNA ULAGANJA U OBRAZOVANJE	1.285.150,00 KM * (naznačena sredstva ne obuhvataju prenos sredstava iz prethodne godine)	338.500,00 KM * (naznačena sredstva ne obuhvataju prenos sredstava iz prethodne godine)
UKUPNA ULAGANJA U OBRAZOVANJE		2.235.094,61 KM	1.943.500,00 KM

Programsko područje IV

**SLOBODNO VRIJEME DJECE,
REKREACIJA, SPORT I
KULTURA**

Strateški dokumenti i pravilnici

Konvencija o pravima djeteta UN-a i Evropska sportska povelja Komiteta ministara država članica Savjeta Evrope "Sport za sve" dokumenti su o obavezama vlada i država kojim su utvrđeni standardi, pravila i procedure pristupu sagledavanju i rješavanju problema djece i mladih, te razvoj fizičkog obrazovanja, bavljenja sportom i fizičkom rekreacijom u bezbjednoj i zdravoj okolini. Općina Novi Grad Sarajevo je na osnovu ovih međunarodnih akata, a u cilju razvoja sporta kao značajnog činioca ljudskog razvoja, poduzela korake na omogućavanju razvoja sporta i sportskih kapaciteta za djecu i mlade. Nova Strategija Općine Novi Grad Sarajevo za period 2021.-2027.¹⁴ planira razvoj sporta, te dostupnost sportskih kapaciteta u cilju unapređenja zdravlja djeca i mladih, te mogućnost korištenja sportskih terena za osobe s posebnim potrebama.

Analiza stanja

U proteklom periodu Općina je značajno izmijenila sliku lokalne zajednice izgradnjom brojnih infrastrukturnih objekata, izgradnjom industrijske zone, kao i izgradnjom zelenih i rekreativnih površina s brojnim sadržajima, sve u cilju pronalaska najboljeg odgovora na potrebe građana u svim oblastima njihovog djelovanja. Izgrađeno je 48 sportskih ploha i igrališta, te 58 parkova s mobilijarom. Navedene aktivnosti doprinijele su unapređenju uslova rada sportskih klubova a finansijska podrška njihovom radu omogućila je zadovoljenje potreba stanovništva u oblasti sporta. Na taj način doprinijeli su razvoju sporta i još većoj masovnosti mladih u sportskim klubovima. Infrastrukturnom izgradnjom sportskih terena i dvorana u dijelovima Općine sa privatnom stanogradnjom stvoreni su preduslovi za podjednak razvoj sporta i sportskih društava na području cijele općine. U posljednje tri godine uloženi su veliki naponi na realizaciji nekoliko značajnih projekata kao što su: izgradnja sportske dvorane OŠ "Umihana Čuvidina" i proširenje učioničkog prostora škole. Tom prilikom napravljena je Ambulanta za stanovnike te mjesne zajednice, kao i vrtić za djecu. Događena je i OŠ "Mustafa Busuladžić", te rekonstruisana dvorana OŠ "Mehmedalija Mak Dizdar", izgrađen i rekonstruisan veliki broj površina za rekreativne aktivnosti djece i mladih, te prošireni kapaciteti Centra za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko".

Sve navedeno doprinjelo je razvoju klubskog organiziranja, tako da je u Registar Općine Novi Grad Sarajevo do sada upisano 91 sportski klub/društvo. Općina daje finansijsku podršku klubovima što je omogućilo da se angažira certificirano trenersko osoblje. Prema dostavljenim podacima sportskih udruženja evidentirano je 8.978 članova i 3.398 registrovanih takmičara. Zastupljeno je 18 sportova pri čemu su po brojnosti najzastupljeniji nogomet, borilački sportovi, košarka, plivanje, atletika, rukomet, gimnastika, odbojka, streljaštvo, šah i dr. Prema evidenciji klubova oko 300 certificiranih trenera kontinuirano

¹⁴ Službene novine Kantona Sarajevo br. 26/22

rade s djecom i mladim. Namjera je općine da kroz široku lepezu sportova omogući djeci i mladim bavljenje sportskim aktivnostima, a kroz selekcije sportista dođe do vrhunskih sportista i afirmacije naše općine na širem planu. Kvalitetan rad trenera omogućio je da se iz široke populacije selektiraju talentirani mladi sportaši - takmičari, njih 2.426 ili 31,86% takmičara, što je izuzetan procenat. Ovi mladi sportaši postaju idoli među svojim vršnjacima i dobar motivacioni faktor za nove članove, buduće sportiste.

Zadovoljavanje potreba djece za sportom i rekreativnim aktivnostima u slobodno vrijeme prate aktivnosti s naglaskom na sigurnost tih objekata u cilju sprečavanja svakog rizika za djecu u toku njihovog boravka. Upravo radi toga, usmjerena je pažnja na rekonstrukciju igrališta ugradnjom sigurnih rekvizita, ograđivanjem igrališta, te nadzorom nadležne službe za održavanje i sigurnost prostora namijenjenih za djecu.

U narednom periodu potrebno je i dalje osigurati kvalitetno, bezbjedno i potpuno korištenje raspoloživih sportskih kapaciteta kako za fizičku rekreaciju tako i za takmičarske aktivnosti djece i mladih posebno, te sportskih klubova koji egzistiraju na području općine. Bavljenje sportom u svrhu odmora i rekreacije, unapređenja zdravlja, bilo radi unapređivanja sopstvenih rezultata, traži iniciranje novih uslova, mjera i programa.

Uspostavljena evidencija sportskih udruženja i klubova, sportista, talentiranih sportista, vrhunskih sportista i trenera koji rade s mladima će omogućiti postizanje boljih i vrhunskih rezultata. Tome doprinosi i jedan od mehanizama koje Općina provodi jeste stimulacija za učenike i studente vrhunske sportiste dodjelom stipendija na osnovu konkursne procedure i ostvarenih rezultata na kraju takmičarske sezone.

Općina prati rad sportskih klubova i udruženja kroz direktni nadzor i realizacije njihovih projektnih aktivnosti koje finansira, kroz izvještaje o radu istih i druge vidove provjere rada kao što su smotre i takmičenja. Pored granta za podršku sportskim klubovima, Općina putem JP "Lokom" pruža značajnu podršku kroz davanje trenažnih termina i rekreaciju u dvoranama ("Ramiz Salčin", "Dobrinja", "Srce", Stadion "Otoka" i Olimpijski bazen "Otoka" i Centar za rekreaciju, sport i edukaciju "Safet Zajko" u Halilovićima.

Svake godine Općina finansira projekat obuke neplivača za učenike petih razreda iz 16 novogradskih škola. Olimpijski bazen "Otoka" sve aktivnosti provodi pod stručnim nadzorom Uprave bazena i Fakulteta za sport i tjelesni odgoj iz Sarajeva. Tamo gdje je udružena nauka i aktivnost ima rezultata. To pokazuju rezultati plivača, plivača praolimpijaca, kao i rezultati u malim sportovima borilačkih vještina, gdje su već počele pristizati medalje s međunarodnih takmičenja i gdje je odgojeno na desetine vrhunskih sportaša. Poslije dobrog rada uvijek dolaze rezultati.

Projekat škole skijanja koju je duži period realizirala Općina kao primjer pozitivne prakse preuzelo je resorno ministarstvo Kantona Sarajevo. Zajedničkim radom uvijek možemo postići više.

Općina Novi Grad Sarajevo pruža podršku u organiziranju takmičenja klubova, finansiranje odlazaka sportista na razna gostovanja u zemlji i inostranstvu, te održavanje školskih sportskih turnira kojima se obilježavaju značajni datumi u Općini. Podrška sportskim klubovima i udruženjima je usmjerena na omasovljenje klubova i usmjeravanje djece da slobodno vrijeme koriste baveći se sportskim aktivnostima. Sportska infrastruktura u Općini Novi Grad Sarajevo zadnjih godina je vidno popravljena.

Izgradnjom Sportsko-rekreacionog centra "Dobrinja" naselje Dobrinja će dobiti još jedan izuzetno oplemenjen i lijep prostor za rekreaciju i sportske aktivnosti uz rijeku Dobrinju, dok će na brdu Žuč biti izgrađeno savremeno sportsko streljište. Također u naselju Sokolje bit će izgrađen Sportsko-rekreacioni centar „Zlatno polje“ i dječije igralište koje će biti opremljeno modernim mobilijarom i gumenom podlogom. Planira se i izgradnja skate-parka. S izgradnjom ova dva sportsko-rekreaciona centra, možemo reći da će naša općina dobiti zaokruženu cjelinu sportsko-rekreacionih objekata u svim dijelovima općine i sada se moramo posvetiti tome da intenzivno radimo na osvješćivanju djece, mladih i svih građana općine da rade na zaštiti svih objekata koje su dobili na korištenje i upotrebu.

Vidljivo je da je Općina izgradila veoma značajne objekte koji će doprinijeti kvalitetnijem životu djece i njihovih roditelja, što bi u konačnici trebalo da dovede do smanjenja negativnih oblika ponašanja djece i mladih u općini. Očekujemo da će pozitivni efekti navedenih aktivnosti doći ukoliko se poveća broj djece koja su u slobodno vrijeme okupirana aktivnostima koje nude novi sadržaji. U tom cilju potrebno je uspostaviti dobru saradnju škola sa voditeljima sportskih klubova i udruženja kako bi se djeca iz socijalno ugroženih porodica usmjerila prema sportskim klubovima i udruženjima koja rade na razvoju kulturnih aktivnosti. U tim slučajevima potrebno je voditi računa da se od roditelja te djece ne traži participacija za aktivnosti njihove djece i da im se pomogne da nabave opremu i potrebne rekvizite. Zajedničkim radom svih koji se bave djecom i mladima obezbijedit ćemo dobro usmjeravanje djece i smanjenje nepoželjnih oblika ponašanja kod mladih.

U okviru tradicionalne manifestacije "Novogradski dani" značajna je zastupljenost sportskih aktivnosti. Na sportskim terenima i dvoranama na području općine Novi Grad Sarajevo održana su domaća i međunarodna takmičenja u odbojci, odbojka na pijesku, fudbalu, rukometu, košarci, mini basketu, boksu, atletici, šahu, ribolovu, ritmičkoj gimnastici, taekwondou, a nisu izostala ni takmičenja u streljaštvu. Na sportskim takmičenjima učestvovalo je oko 167 ekipa iz kako domaćih klubova tako i regionalnih sa oko 2703 takmičara koji su se natjecali u različitim disciplinama i starosnim kategorijama (seniori, juniori, kadeti, pioniri, U-16.). Cilj sportskog dijela manifestacije je bio da se na ovim takmičenjima uključi što veći broj djeca i mladih.

Ciljevi i aktivnosti u području slobodnog vremena djece

Strateški cilj: Organiziranje slobodnog vremena djece u skladu s potrebama djece i mladih				
Specifični cilj 1: Obezbijediti približno jednake uslove za sport i rekreaciju na cijelom prostoru Općine				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Izgradnja i rekonstrukcija sportske infrastrukture i sportskih sadržaja (sportsko-rekreacioni centri, sportska i dječija igrališta, teniski tereni, skate park)	Općina Novi Grad Sarajevo	2022./24.	Broj izgrađenih i rekonstruisanih sportskih centara, dječijih i sportskih igrališta
1.2.	Podrška u tamičarskim i rekreativnim sportovima	Općina Novi Grad Sarajevo	2022./24	Broj klubova, evidencija sportista Broj članova sportskih klubova Broj aktivnih takmičara i broj vrhunskih takmičara
1.3.	Podrška nadarenim sportistima	Općina Novi Grad Sarajevo	2022./24	Broj stipendija ili nekih drugih oblika podrške
1.4.	Izgradnja i rekonstrukcija fiskulturnih dvorana u školama koje je nemaju adekvatne sportske sale u OŠ "Avdo Smailović" i "Džemaludin Čaušević"	Ministarstvo obrazovanja, Općina i donatori	2022/24.	Broj izgrađenih ili rekonstruiranih fiskulturnih dvorana ili proširenja prostora za izvođenje nastave
1.5.	Promocija izgrađenih objekata i promocija sporta	Općinske službe, škole, sportski klubovi	2022./24.	Broj organiziranih javnih takmičenja i manifestacija i broj djece učesnika
1.7.	Kvalitet aktivnosti rada s djecom u klubovima	Uprava i članstvo kluba	2022./24.	Broj certificiranih trenera u klubovima
1.8.	Aktivnosti na postizanju vrhunskih rezultata u sportu	Uprava i treneri u klubovima	2022./24.	Broj perspektivnih mladih sportista i broj vrhunskih sportista u općini

Specifični cilj 2: Razvijanje sporta i drugih rekreativnih aktivnosti za djecu				
R.B	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Podsticati organiziranje školskih ekipa/sekcija kroz vannastavne aktivnosti	Ministarstvo, Općina Novi Grad Sarajevo, škole, nastavnici i treneri	2022./24	Broj djece uključene u sportske aktivnosti i discipline za koje imaju predispozicije
2.2.	Organizacija druženja i izleta za roditelje i djecu (u Centru za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko", "Parku šume Mojnilo", Memorijalnom centru "Žuč" i druga izletišta)	Javne ustanove i institucije, Općinske službe, NVO i roditelji	2022./24	Broj druženja i izleta, broj učesnika
2.3.	Organizirati takmičenja djece i učenika u Centru za edukaciju sport i rekreaciju "Safet Zajko" u Halilovićima uz prigodna sportska takmičenja	Općinske službe, sportski klubovi, privrednici, roditelji	2022./24.	Broj manifestacija i broj učesnika djece u sportskim aktivnostima
2.4.	Uključivanje djece s poteškoćama u razvoju u različite oblike aktivnosti u provođenju slobodnog vremena	Javne ustanove, institucije Općina Novi Grad Sarajevo udruženja i roditelji,	2022./24.	Broj djece s posebnim potrebama uključene u navedene aktivnosti
2.5.	Organizirati školska sportska takmičenja djece na nivou općine	Općinske službe i škole	2022./24.	Broj takmičenja i broj učesnika
2.6.	Prijem za najuspješnije sportiste, ekipe i klubove	Općinske službe, Načelnik Općine	2022./24.	Prijem kod načelnika i dodjela nagrada, priznanja i slikanje
2.7.	Škola plivanja za učenike osnovnih škola	Općina Novi Grad Sarajevo, Olimpijski bazen "Otoka"	2022./24.	Broj djece uključene i obučene u plivanju
2.8.	Rekreacione aktivnosti djece i mladih (klizanje, igre bez granica)	Općina Novi Grad Sarajevo, Institucije, Udruženja,	2018./20.	Broj djece/rekreativaca za, vrijeme trajanja programa
2.9.	Organizovanje različitih aktivnosti za djecu – izviđačke, aktivnosti na upoznavanju i zaštiti prirodne okoline, uređenju dvorišta za igru i zelenih površina	Javne ustanove institucije, Općina Novi Grad Sarajevo, NVO-i roditelji,	2022./24.	Broj akcija, broj učesnika

Finansijska sredstva namijenjena za sportske i rekreative aktivnosti djece i mladih

Tabela broj 9¹⁵

R.B.	Finansijska sredstva namijenjena za sportske i rekreative aktivnosti djece i mladih	Realizirano 2021. godine	Planirano u 2022. godini
1.	Hitne sanacije dječijih i sportskih igrališta na području Općine (JP „Lokom“)	150.000,00 KM	150.000,00 KM
2.	Podrška sportskim klubovima	250.000,00 KM	250.000,00 KM
3.	Transfer za podršku vannastavnih aktivnosti učenika novogradskih škola, kao prevencija maloljetničke delinkvencije	40.000,00KM	100.000,00 KM
4.	Transfer JP „Lokom“ za projekat otvoreno klizalište na Dobrinji	40.000,00 KM	40.000,00 KM
5.	Uređenje Park šume Mojnilo - sportsko igralište višenamjenski kulturni objekat Vidikovac	10.000,00 KM	200.000,00 KM
6.	Rekonstrukcija i izgradnja sportskih igrališta na području općine	200.000,00 KM	350.000,00 KM
7.	Rekonstrukcija i izgradnja dječijih igrališta na području općine	200.000,00 KM	352.000,00 KM
8.	Uređenje šetališta i Trga „Bulevar branilaca Dobrinje s pratećim saobraćajnicama i parking prostorima	550.000,00 KM	300.000,00 KM
9.	Sanacija objekata i izgradnja vanjskih sadržaja u okviru Centra za edukaciju, sprot i rekreaciju Safet Zajko	450.000,00 KM	400.000,00 KM
10.	Transfer za novogradske dane – sportski programi	-	50.000,00 KM
11.	Obuku neplivača učenika osnovnih škola sa područja Općine Novi Grad Sarajevo JP „Olimpijski Bazen“ Otoka	50.000,00 KM	70.000,00 KM
12.	Uređenje šetališta Otoka - Hrasno		150.000,00 KM

¹⁵ U tabeli su korišteni podaci Općinske službe za obrazovanje i Budžeta Općine Novi Grad Sarajevo za 2022., usvojenog na 10. sjednici Općinskog vijeća, održanoj 30.12.2021. godine

13.	Projekt "Planinarska škola"- PSD Zlatni ljiljan	35.000,00 KM	35.000,00 KM
14.	Izgradnja sportsko-rekreacionog centra Dobrinja s otvorenim bazenom	1.100.000,00 KM	1.800.000,00 KM
15.	Izgradnja SRC "Zlatno polje „ kod OŠ „Sokolje“	441.000,00 KM	400.000,00 KM
16.	Investiciono održavanje sportskih i drugih objekata u vlasništvu Općine	100.000,00 KM	199.000,00 KM
17.	Transfer JKP "Park" program i održavanja i uređenja javnih površina	100.000,00KM	100.000,00KM
18.	Dječije igralište za udruženje građana „OAZA“ i vrtić „ŽUBOR“	80.000,00KM	-
19.	Sanacija fiskulturne sale OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“	80.000,00KM	-
	UKUPNO	3.926.000,00 KM	4.946.000,00 KM

Veoma je značajno da Općina izdvaja sredstva za aktivnosti koje se neposredno organiziraju s djecom, što rezultira povećanim brojem djece aktivno uključenim u klubove. Uvođenjem registra klubova sportskih udruženja prije pet godina stvoreni su uslovi za stimulaciju klubova s većim brojem aktivne djece. Takmičarske aktivnosti djece blagotvorno djeluju na razvoj ličnosti djece, njihovu socijalizaciju i njihove moralno-voljne osobine. Izdvajanja za rekonstrukciju i izgradnju sportskih i dječijih igrališta čine značajan dio budžeta Općine. Značajna uloga je na školama, roditeljima, djeci i mladima da ulože napore na očuvanju izgrađene infrastrukture i kvalitetnoj upotrebi prostora za slobodno vrijeme i rekreaciju djece i mladih. Tjelesni odgoj utiče na fizički izgled i cjelokupno stanje tijela i uma stoga je bitno organizirano provoditi slobodno vrijeme u modernom i ubrzanom načinu života. Navedeni ciljevi i aktivnosti koji su predloženi Akcionim planom trebaju da osiguraju najmlađim stanovnicima mogućnost da od početka razviju osnove zdravog života i bavljenja sportom, te učini kvalitetnijim njihove živote.

KULTURNE AKTIVNOSTI

Kulturni sadržaji su postali važan i nezaobilazan segment rada svake lokalne zajednice. Kultura je dinamička kategorija i obuhvata kulturne institucije i organizacije koje svoje aktivnosti izražavaju kroz animiranje i očuvanje kulturnog nasljeđa, književnog i likovnog stvaralaštva, te kroz razne manifestacije izvođačkih i scenskih umjetnosti. Shvatanje kulture kao resursa predstavlja značajnu ulogu u podizanja kvalitete svakodnevnog života u lokalnoj zajednici, te razvijanje odnosa između kulture i ostalih segmenata društvenog i ekonomskog razvoja.

U proteklih nekoliko godina u Općini Novi Grad Sarajevo provode se aktivnosti na stvaranju uslova za kulturu i umjetničko stvaralaštvo podsticajem razvoja i afirmacije mladih talenata. Projektnim aktivnostima resornih službi obezbjeđen je prostor za izložbe kao i prošireni kapaciteti za Centar za kulturu. Izgradnjom Centra za sport, rekreaciju i kulturne aktivnosti „Safet Zajko“ dobili smo još jedan kvalitetan prostor za različite kulturne aktivnosti djece i mladih.

Također, kroz projekte nevladinih organizacija i podršku programskim aktivnostima kulturno-umjetničkih društava sufinansira se i djelatnost kulture. U proteklom periodu realizirani su konkretni sadržaji i projekti koji posebno uključuju mlade ljude. Projekti iz kulture i programske aktivnosti na području Općine Novi Grad Sarajevo realizirani su kroz redovne aktivnosti i program rada društava, kao i kroz saradnju s drugim institucijama i društvima koji se bave promocijom kulture.

Općina Novi Grad Sarajevo od ranije raspolaže multifunkcionalnom salom koja ima 283 sjedećih mjesta. U njoj se odvijaju različiti prigodni programi kulturnih manifestacija, koncerti, predstave, priredbe, seminari, predavanje, različite promocije i filmske projekcije.

U protekle dvije godine zbog pandemije COVID-19, te uvođenja vanrednog stanja i posebnih uslova života, realizacija kulturnih programa i projekata bila je svedena na minimum. Pored multimedijalne sale kulturne aktivnosti se realiziraju u prostorima koje Općina prilagodila i stavila u funkciji realizacije kulturnih sadržaja tematskog karaktera kao što su izložbeni/galerijski prostor u zgradi Općine, izložbeni/muzejski prostor u Domu oslobođilaca „Žuč“, „Vila Hadžihalilovića“, Kino Novi Grad Sarajevo, Centar za kulturu Ramiz Salčin i dvorana „SRCE“. U Općini se organiziraju koncerti, muzička i plesna takmičenja, festivali folklor, muzičke večeri, pozorišne predstave, književne manifestacije, filmske projekcije, izložbe i dio programa „Sarajevo Film Festivala“.

Najznačajnija manifestacija na prostoru Općine su „Novogradski dani“ kao tradicionalna manifestacija koja traje mjesec dana. Ove 2022. godine održana je 24. manifestacija „Novogradski dani“ nakon pauze od dvije godine u periodu od 31.05. do 30.06.2022. godine. Manifestacija uključuje kulturne, zabavne i sportske sadržaje, te sadržaje kojima se

obilježavaju značajni datumi i događaji iz perioda odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992.-1995. godine. Program sadži Koncertne aktivnosti klasične, narodne, zabavne i duhovne muzike; književne susrete s piscima i pjesnicima, kao i promocije knjiga; likovne izložbe, predstave za djecu i odrasle i filmski program; Dani novogradskih osnovnih škola obuhvata takmičarske aktivnosti iz znanja iz pojedinih nastavnih predmeta, organizira se druženje za penzionere...

Sportski program je raznovrstan i obuhvata djecu, mlade i odrasle. Takmičenja se odvijaju po turnirskom sistemu: turnir u sjedećoj odbojci i turnir košarke u kolicima; nogometni turniri za osnovnoškolce i srednjoškolce; odbojkaški i košarkaški turniri za djecu i odrasle; mini lige u odbojci i košarci za djecu novogradskih škola; turniri u borilačkim sportovima; turnir u ritmičkoj gimnastici; sportski mitinzi u atletici i plivanju; turnir u rukometu, stonom tenisu, sportskom ribolovu i turnir za osobe s invaliditetom (svake godine je druga sportska disciplina). Možemo reći da su to najveseliji dani u Općini Novi Grad Sarajevo, a na kraju svih takmičarskih aktivnosti proglašavaju se pobjednici i uručuju priznanja.

Cijeneći važnost kulturno-historijskog naslijeđa Bosne i Hercegovine, njegovog očuvanja i prezentiranja svim građanima, Općina Novi Grad Sarajevo je uspostavila saradnju s institucijama u oblasti kulture i umjetnosti kao što su: Umjetnička galerija BiH, Zemaljski muzej, JU „Muzej Sarajeva“, JU Muzej Alije Izetbegovića, Bošnjački institut, Gazi Husrev begova biblioteka, Galerija „Preporod“, te obrazovnim ustanovama, udruženjima i samostalnim umjetnicima. Programske aktivnosti s navedenim institucijama najčešće se odvijaju u „Centru za kulturu i edukaciju Safet Zajko“ ili u izložbenim prostorima općine. Važnost realizacije programskih aktivnosti ogleda se u provedbi izložbi i edukativnih sadržaja u interesu građana Općine Novi Grad Sarajevo, te približavanju istih od strane institucija kulture koje ih realizuju. Na ovaj način djeci, omladini i ostalim građanima Općine Novi Grad Sarajevo dostupni su muzejsko-galerijski, kulturno-umjetnički, izdavački i naučno-istraživački sadržaji, te afirmišu bosanskohercegovačko kulturno naslijeđe. Kroz programsku saradnju s navedenim institucijama realiziraju se i posjete učenika novogradskih osnovnih škola ustanovama kulture i organiziraju prigodna edukativna predavanja i radionice. Ovim posjetama obuhvati se oko 1.200 učenika VII razreda novogradskih osnovnih škola, a Općina Novi Grad Sarajevo je jedina na Kantonu Sarajevo koja realizira ovaj projekat na institucionalnom nivou.

Centar za kulturu svoje aktivnosti na realizaciji kulturnih programa i sadržaja započeo je 2017., godine u objektu „Vila Hadžihalilovića“ na Dobrinji. Proširenjem prostornih kapaciteta i otvaranjem Centra za edukaciju, sport i rekreaciju „Safet Zajko“ u oktobru 2021. godine, aktivnosti su prebačene u Centar. Programski sadržaji Centra za kulturu prilagođeni su interesima i uzrastu korisnika - djece i omladine u oblasti kulture, umjetnosti i obrazovanja kroz svakodnevne aktivnosti, tematske radionice, te realizaciju kulturno-zabavnih sadržaja, kao i drugih sadržaja od interesa za lokalnu zajednicu.

Realizacija edukativnih i kulturnih programskih sadržaja ima za cilj podizanje kvaliteta svakodnevnog života u lokalnoj zajednici prilagođenih raznovrsnim dobnim skupinama radi zadovoljenja kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, socijalizacije i razvoja ličnosti. Prvenstveno je namijenjen djeci i omladini, te potom kroz adekvatne sadržaje za osobe različite životne dobi. U novootvorenom Centru za kulturu i edukaciju „Safet Zajko“ započelo je s radom sedam besplatnih radionica (muzičke: klavir, violina i gitara, dramska, foto i video, likovna radionica i mozgaonica). Ukupan broj djece koji su završili prvi ciklus trajanju od sedam mjeseci bio je 310 polaznika. U skladu s navedenim možemo reći da je veliki broj djece i mladih zainteresiran za radionice, dok je čitaonica postala omiljeno mjesto okupljanja studenata. Programske aktivnosti kao što se poetske i književne večeri, promocija knjiga, izložbe, predstave za djecu, različita edukativna predavanja samo su dio bogatog sadržaja Centra za kulturu i edukaciju „Safet Zajko“ u proteklom periodu.

Veoma je značajno što su u manifestacijama kulture dominirali programi za djecu i programi koje su pripremili učenici osnovnih škola u okviru njihovih vannastavnih aktivnosti. Programi s djecom su odlična promocija dječijeg stvaralaštva i podsticaj djece da razvijaju različite talente, vještine i kulturne navike.

JU „Biblioteka Sarajeva“ na području općine Novi Grad Sarajevo ima šest odjeljenja (Otoka, Mojnilo, Alipašino Polje faza B i C, Dobrinja, Alipašin Most), čiji su članovi uglavnom učenici i mladi s ovih područja. U naseljima Buča Potok, Sokolje, Dobroševići i Reljevo nedostaju odjeljenja JU „Biblioteka Sarajevo“.

Općina pruža finansijsku podršku za rad pet kulturno umjetničkih društava koji egzistiraju na području općine, a to su: „Gajret“, „Saobraćajac“, „Daire“, „Dobrinja 93“ i „Bulbul“.

Općina Novi Grad Sarajevo je otvaranjem Kina Novi Grad u decembru 2013. godine utvrdila pravce djelovanja na jačanju i afirmiranju kulturnih aktivnosti. Vođena idejom da stanovnicima ponudi novi kulturni sadržaj Općina Novi Grad Sarajevo je radila na preuređenju sale i hola zgrade s ciljem stvaranja uslova za Kino Novi Grad i projekciju filmskih sadržaja, te na taj način obogati i oživi kulturnu ponudu na području općine.

Kino iskustvo je omogućeno i mališanima koji prate omiljene naslove animiranih filmova u Kinu Novi Grad. Pored popularnih filmskih naslova programom kina obuhvaćeni su filmovi iz evropske i domaće kinematografije, te dokumentarni filmovi.

Ističemo da je u proteklom periodu Općina Novi Grad Sarajevo poduzela veliki broj aktivnosti kojim je utjecala na rast infrastrukture za bavljenje kulturom i kulturnim djelatnostima (prostor za izložbe/galerija, Centar za kulturu, stalna izložbena postavka u okviru Doma oslobodilaca brdo Žuč). Shodno usvojenoj Strategiji Općine Novi Grad Sarajevo 2021.-2027. godinu¹⁶ (Sl. novine KS 26/27) planirana je institucionalizacija i uvezivanje kulturnih sadržaja.

¹⁶ Službene novine KS 26/27

Projekat podrazumijeva adaptaciju prostora, osnivanje Centra za kulturu, te razvoj kapaciteta i programa čime bi Općina u većem obimu i na kvalitetan način odgovorila na zahtjeve građana i činjenicu da se radi o općini s velikim brojem stanovnika. Cilj institucionalizacije je stvaranje moderne ustanove koja će adekvatno odgovoriti na zahtjeve građana iz oblasti kulture, a posebno mladih.

Ulaganja Općine u kulturne institucije i programe

Tabela 10¹⁷

R.B.	Uložena finansijska sredstva Općine	Realizirano 2021.	Planirano u 2022.
1.	Podrška ustanovama kulture od općeg značaja i interesa za BiH	30.000,00 KM	40.000,00 KM
2.	Projekat kulturno-historijskog nasljeđa u saradnji sa JU Muzej Sarajeva	20.000,00 KM	20.000,00 KM
3.	Tradicionalna manifestacija "Novogradski dani"-sredstva za programe iz kulture		50.000,00 KM
4.	Transfer za programske aktivnosti u "Centru za kulturu"	10.000,00 KM	120.000,00 KM
5.	Transfere za obrazovanje, informisanje, kulturu i sport i podrška ostalim projektima od značaja za Općinu	200.000,00 KM	200.000,00 KM
6.	Transfer za podršku KUD-ovima	25.000,00 KM	25.000,00 KM
7.	Obezbjedenje prijevoza učenika iz osnovnih škola za manifestacije od značaja za općinu	20.000,00 KM	
8.	Programske aktivnosti u Centru za kulturu	10.000,00 KM	120.000,00 KM
9.	Tekući transfer za projekte vjerskih zajednica	100.000,00 KM	100.000,00 KM
10.	Ljetno kino u Centru Safet Zajko	50.000,00 KM	
11.	Izgradnja objekta Dom kulture Ahatovići		100.000,00 KM
12.	Objekat društvene infrastrukture u naselju Briješće s vanjskim uređenjem	200.000,00 KM	

¹⁷ U tabeli su korišteni podaci Općinske službe za obrazovanje i Budžeta Općine Novi Grad Sarajevo, usvojenog na 10. sjednici Općinskog vijeća, održanoj 30.12.2021. godine

13.	Projekti i aktivnosti u okviru implementacije politike prema mladima, nacionalnim manjinama i ravnopravnosti spolova	25.000,00 KM	25.000,00 KM
14	Izgradnja ljetnog autokina u Gandijevoj ulici	50.000,00 KM	20.000,00 KM
	UKUPNO	750.000,00 KM	365.000,00 KM

Iz podataka je vidljivo da su izdvajanja za kulturu u odnosu na neka druga područja skromna. Kultura predstavlja veoma značajan segment identiteta svake zemlje i ljudi koji žive u njoj. Dodatnim izdvajanjem za kulturne potrebe pomažemo djeci i mladima da od najranijeg uzrasta prepoznaju i razvijaju svoj identitet, ljubav prema domovini, kulturne navike i vrijednosti koje će ih oplemeniti. U tom smislu djeci i mladima treba u periodu odrastanja ponuditi što više raznovrsnih sadržaja koji će doprinjeti njihovom razvoju.

U tom pogledu, Općina je počela raditi na organiziranju različitih sadržaja koji su dostupni svim građanima općine. Sve manifestacije Općine Novi Grad Sarajevo su besplatne.

Preporuke:

U saradnji s vrtićima, školama, sportskim klubovima i nevladinim organizacijama intenzivno raditi na edukaciji djece o odnosu prema imovini u lokalnoj zajednici i potrebi očuvanja svih sredstava koja su na raspolaganju djeci i mladim za zadovoljavanje svakodnevnih potreba.

Programsko področje V

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA DJETETA

Strateški cilj: KVALITETNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Međunarodni standardi i konvencije obavezuju Bosnu i Hercegovinu da primjenjuje najviše standarde u primjeni zdravstvene zaštite djece. Glavni preduslov za zdrav razvoj djeteta je dobro organizirana zdravstvena zaštita na način da je dostupna djeci, posebno ugroženim kategorijama (socijalno ugroženoj i romskoj djeci).

Specifični cilj: KVALITETNA PRIMARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA DJECE

▶ Mjera 1.1.

Organizaciona jedinica Novi Grad je jedna od devet postojećih organizacionih jedinica Javne ustanove Dom zdravlja Kantona Sarajevo (JUDZKS). Smještena je na području općine Novi Grad Sarajevo koja broji 122.390¹⁸ stanovnika, od kojih je 24.258¹⁹ čini dječija populacija (0 – 18 godina).

Zdravstvena zaštita djece, mladih i svih građana Općine Novi Grad Sarajevo obavlja se u dva objekta JUDZKS: Dom zdravlja Otoka i Dom zdravlja Saraj Polje, kao i u 17 ambulanti porodične medicine. U njima se pružaju usluge primarne i specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite.

Zdravstvenu zaštitu pružaju sljedeće službe: porodična/obiteljska, pedijatrijska, školska, pneumofiziološka, radiološka, fizijatrijska, laboratorijska i stomatološka služba, te Centar za mentalno zdravlje (neuropsihijatar, psiholog) i konsultativne službe ORL i oftamolog.

▶ Mjera 1.2. Organizacija zdravstvene zaštite djece (0 – 18 godina)

Tabela 11.

DOB DJECE	MJESTO PRUŽANJA ZDRAVSTVENE USLUGE	ZDRAVSTVENI RADNICI KOJI PRUŽAJU USLUGU
0 – 6 god.	Dispanzeri za predškolsku djecu	Pedijatri
7 – 14 god.	Dispanzeri za školsku djecu	Specijalista školske medicine, Porodični ljekari, Ljekar opće prakse
15 – 18god.	Odjeli porodične/obiteljske medicine	Porodični ljekari Ljekari opće prakse

¹⁸ Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama, Sarajevo, 2022.

¹⁹ Izvor podataka Javna ustanova Dom zdravlja Kantona Sarajevo

► Mjera 1.3. Predškolski dispanzeri i zdravstvena zaštita djece od 0-6 godina starosti

Provodi se u dva objekta: DZ Otoka i DZ Saraj Polje.

Obezbeđena je zdravstvena zaštita za bolesnu djecu, kao i preventivni pregledi zdrave populacije/sistematski/ gdje se prati rast i razvoj djeteta i obavlja vakcinacija radi sprečavanja epidemija dječijih zaraznih bolesti.

Dakle, svaki predškolski dispanzer treba da ima fizički odvojenu "zdravu" od "bolesne" čekaonice.

Predškolski odjel DZ Saraj Polje, **nema mogućnost** fizičkog odvajanja navedenih čekaonica.

Rad u predškolskim dispanzerima obavlja ukupno 7 pedijatara. Broj pedijatara je manji u odnosu na 2021. godinu za 2 pedijatra (zbog odlaska u penziju), a već sljedeće 2023. godine još 2 pedijatra odlaze u penziju.

Broj zdravstvenih kartona u oba dispanzera je oko 10.000. Po jednom pedijatru je to oko 1.428 kartona.

Postoje standardi i normativi zdravstvene zaštite²⁰, prema kojima 1 pedijatar osigurava zdravstvenu zaštitu za 900 osiguranika (kartona).

Rad se odvija sa smanjenim brojem pedijatara. Minimalni broj, koji bi trebao da zadovolji rad u dvije smjene, te rad s bolesnom i zdravom populacijom u DZ Otoka je **6** pedijatara, a u DZ Saraj Polje **5** pedijatra. Dakle ukupno **11** pedijatara (trenutno je uposleno **7** pedijatara).

Zaključak:

1. Nedostatak pedijatara
2. Neprilagođen prostor za normalan rad predškolskog odjela u DZ Saraj Polje

Preporuka:

► 1. Insistirati kod nadležnog ministarstva na rješavanju problema nedostatka pedijatara

2. Prilagoditi prostor na predškolskom odjelu u Domu zdravlja Saraj Polje, tako da budu fizički odvojena zdrava od bolesne djece. ◀

²⁰ "Službene novine Federacije BiH, broj 58 od 25.07.2018.g.

► **Mjera 1.4. Organiziranje primarne zdravstvene zaštite djece s poteškoćama u razvoju**

U okviru primarne zdravstvene zaštite treba da postoji tim koji će se baviti ovom djecom na jednom mjestu. U timu bi trebali raditi pedijatar, psiholog, logoped i defektolog.

U DZ Otoka su zaposlena 3 logopeda, a u Centru za mentalno zdravlje 4 psihologa. Nemamo zaposlenih defektologa.

Prema podacima iz Programskog područja Obrazovanje u predškolskim ustanovama evidentirano je 23 djeteta s teškoćama u razvoju, dok je u osmogodišnjim školama evidentiran 1.461 učenik. Imajući u vidu da sva djeca s poteškoćama ne pohađaju obrazovne ustanove, broj djece je vjerovatno veći. Za praćenje tako velikog broja djece sa smetnjama u razvoju potreban je kompletan tim specijalista koji će biti pravovremena podrška roditeljima i djeci.

Zaključak:

1. Nedostatak kadra (defektologa, logopeda)

Preporuka:

- 1. Raditi na pravljenju baze podataka o broju djece s poteškoćama u razvoju
2. Insistirati kod nadležnih institucija na rješavanju problema zapošljavanja defektologa i logopeda, jer je sve veći broj djece koja zahtijevaju takvu vrstu pomoći. ◀

► **Mjera 1.5. Obuhvat djece zdravstvenom zaštitom**

Sva djeca imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i obuhvaćena su sistemom zdravstvene zaštite.

Zdravstvena zaštita je dostupna svim ugroženim socijalnim kategorijama, kao i romskoj djeci, bez obzira da li imaju zdravstveno osiguranje ili ne.

▶ **Mjera 1.6. Sistematski pregledi od 0-6 godina**

U tom periodu obavi se ukupno osam redovnih sistematskih pregleda. Do godinu dana 4 sistematska pregleda (s 1, 2, 4 i 6 mjeseci), te do polaska u školu još 4 (s 1, 2, 5 godina i predškolski sistematski pregled). Osim toga obavljaju se sistematski pregledi prilikom upisivanja u vrtiće.

Nekoliko prethodnih godina pedijatri uočavaju veći broj djece s disharmoničnim razvojem koji se prvobitno manifestira kao nedovoljno razvijen govor, ali ne postoji zvanična baza podataka o broju takve djece.

Preporuka:

- ▶ 1. Rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti bi se trebao što više bazirati na preventivnim pregledima djece, radi otkrivanja mnogih poteškoća u razvoju (za koje treba što prije započeti tzv. ranu intervenciju).

▶ **Mjera 1.7. Dispanzeri za školsku djecu i zdravstvena zaštita djece od 7 do 14 godina starosti**

Provodi se u dva objekta: DZ Otoka i DZ Saraj Polje.

Rad u DZ Otoka obavlja se u dvije smjene, a u DZ Saraj Polje u jednoj smjeni.

Obezbijedena je zdravstvena zaštita za bolesnu djecu, kao i sistematski pregledi i vakcinacija školske djece. U tom periodu obavi se ukupno tri obavezna sistematska pregleda i to u drugom, petom i osmom razredu osnovne škole. Termini za te sistematske preglede dogovaraju nadležni ljekari i škole, te se djeca organizovano dovode u dom zdravlja.

Rad u školskim dispanzerima obavlja ukupno 4 ljekara: 1 specijalista školske medicine, 1 specijalista porodične medicine i 2 ljekara opće prakse. Napomena: već par godina ukinuta je specijalizacija školske medicine.

Redovna zdravstvena zaštita djece od 7 do 14 godina obavlja se u navedenim dispanzerima, od strane navedenog kadra. U dežurama (vikendom) hitni slučajevi se pregledaju u dežurnim ambulancama porodične medicine. Broj zdravstvenih kartona u oba dispanzera je oko 11.000 djece od 7 do 14 godina.

Zaključak:

1. Nedostatak kadra

Preporuka:

1. Insistirati kod nadležnog ministarstva na rješavanju problema nedostatka ljekara koji će pružati zdravstvenu zaštitu školskoj djeci.

Rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti bi se trebao što više bazirati na preventivnim pregledima djece, radi otkrivanja mnogih poteškoća u razvoju, raznih anomalija (za koje treba što prije započeti tretman).

Mjera 1.8. Zdravstvena zaštita djece od 15 do 18 godina starosti

Provodi se u dva objekta: DZ Otoka i DZ Saraj Polje, kao i u 15 ambulanti porodične medicine. Obezbijeđena je zdravstvena zaštita od strane specijalista porodične medicine.

Specifični cilj 2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA TRUDNICA I DOJILJA

Mjera 2.1. Obuhvat trudnica sistematskim pregledom

U toku 2021. godine ukupan broj trudnica koje su se javile na pregled u DZ Otoka je 20.792. Ovaj broj nisu samo trudnice s općine Novi Grad Sarajevo, jer se u dispanzeru obavljaju pregledi trudnica i iz drugih općina.

Mjera 2.2. Omogućiti besplatne preglede za nezaposlene trudnice

Sve trudnice s područja Kantona Sarajevo dobijaju potrebnu besplatnu uslugu.

▶ **Mjera 2.3. Nadzor i aktivnosti na provođenju mjera za rizične trudnoće**

Nadzor i aktivnosti kod pacijentica s rizičnom trudnoćom se obavljaju po procedurama u sklopu pružanja zdravstvenih usluga trudnicama.

Preporuka:

▶ Povećati broj preventivnih pregleda trudnica da bi se smanjio procenat dojenačke smrtnosti.

▶ **Mjera 2.4. Nadzor patronažne službe nad porodiljama i novorođenčadima**

Patronažna služba je organizovana tako da patronažne sestre obilaze porodilje nakon poroda u njihovim domovima, kako bi vidjele njihovo stanje, stanje novorođenčeta i u kakvim uslovima žive. One ujedno realiziraju programe za promociju dojenja.

U 2021. godini je obavljeno 6.515 patronažnih posjeta.

▶ **Mjera 2.5. Promocija dojenja**

Promocija dojenja, kao najbolje hrane za novorođenče, je jedna od svakodnevnih, obaveznih aktivnosti u okviru rada Dispanzera za zaštitu žena i materinstva na Otoci, kao i predškolskih dispanzera. Aktivnost se provodi kroz psihofizičku pripremu za porod te kroz predavanja trudnicama, tako da svaka trudnica dobije sve informacije o važnosti dojenja. Promocija se nastavlja kroz patronažne posjete porodiljama i novorođenčadima, a potom kroz posjete pedijatrima prilikom obavljanja sistematskih pregleda i vakcinacije.

▶ **Mjera 2.6. Obilježavanje Svjetske sedmice dojenja**

Svake godine u svijetu kao i kod nas, obilježava se sedmica dojenja. Kampanju provodi Zavod za javno zdravstvo FBiH u saradnji sa Zavodom za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Preporuka

Uzeti aktivno učešće u kampanji sa Zavodom za javno zdravstvo KS

Specifični cilj 3: ZDRAVSTVENA ZAŠTITA ZUBA

Mjera 3.1. Organizacija stomatološke službe

Provodi se u dva objekta: DZ Otoka i DZ Saraj Polje kroz ordinacije za predškolsku i školsku djecu. U svakodnevnom radu se daju upute o značaju očuvanja zdravlja zuba i higijene.

Rad obavlja ukupno **7 stomatologa** - pedodonata.

Redovan sistematski pregled se obavlja pred polazak u školu u ordinacijama.

Serijski sistematski pregledi se obavljaju u drugom i šestom razredu u školama.

Jedino OŠ "Sokolje" ima stomatološku ambulantu, gdje se pružaju usluge u sklopu škole. Stomatolog koji je radio u stomatološkoj ambulanti u OŠ „Džemaludin Čaušević“ je otišao u penziju, te iz tog razloga stomatološka ambulanta ne radi.

Preporuka:

1. Uvesti sistematske preglede zuba u vrtićima

2. Obezbijediti stomatologe za rad u stomatološkoj ambulanti OŠ „Džemaludin Čaušević“

3. Povećati broj stomatoloških ambulanti unutar osnovnih škola

4. Raditi na edukaciji o održavanju zdravlja zuba kroz zdravstvene ustanove, škole i NVO

Specifični cilj 4: VOĐENJE REGISTRA RADU PRAĆENJA I SMANJENJA PERINATALNE I DOJENAČKE SMRTNOSTI

▶ Mjera 4.1. Vođenje registra kroz jedinstven elektronski sistem i bazu podataka u zdravstvenim ustanovama

Potrebno je imati jedinstven elektronski sistem za sve zdravstvene ustanove koje prate djecu, da bi u jednoj bazi podataka imali podatke o:

- 1. neurorizičnoj djeci
- 2. dojenčadi s urođenim anomalijama
- 3. perinatalnoj i dojenačkoj smrtnosti
- 4. djeci koja boluju od malignih oboljenja
- 5. djeci iz autističnog spektra ponašanja

Za sve mjere - ne postoji jedinstvena baza podataka.

Preporuka:

- ▶ Napraviti jedinstvenu bazu podataka za sve gore navedene kategorije djece.

Specifični cilj 5: VOĐENJE REGISTRA RADU PRAĆENJA DJECE S DISHARMONIČNIM RAZVOJEM

▶ Mjera 5.1. Jedinstvena baza podataka

Sve veći broj djece u našem okruženju ima neki oblik disharmoničnog rasta i razvoja. Jedan od njih su djeca iz autističnog spektra. Broj djece s tim poremećajem je nepoznat, ali ih je sve više, s obzirom na savremeni način života (manje se provodi vrijeme u razgovoru s djecom, djeca su puno usmjerena na mobitele, TV i dr. elektronske uređaje)

► Mjera 5.2. Značaj postojanja Centra za rani rast i razvoj

Centar za rani rast i razvoj je mjesto gdje se djeci s disharmoničnim razvojem pružaju različiti oblici edukacije i provodi rana intervencija koja je veoma važna za predškolce, jer ih pokušava dovesti na nivo jednog djeteta njihove dobi s urednim psiho-fizičkim razvojem, te ih osposobljava za samostalnost i dalji nastavak života. Vrata Centra otvorena su i za sve roditelje, koji žele unaprijediti roditeljske vještine, s kojima radi tim stručnjaka iz oblasti obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite. Centar je vrlo važan zbog činjenice da posvećuje pažnju djeci od samog početka njihovog života, jer su prve godine života najvažnije za razvoj djeteta. Istraživanja pokazuju da je rana intervencija, te osiguravanje poticajnog okruženja u kojem će dijete rasti i razvijati se od izuzetnog značaja za dalje napredovanje i postizanje boljih rezultata. Centar za rani rast i razvoj se nalazi na Mojmilu i radi u sklopu SOS dječijeg sela uz podršku Općine Novi Grad Sarajevo.

Preporuka:

► 1. Raditi na uspostavljanju saradnje svih ustanova koje rade s djecom, s Centrom za rani rast i razvoj u cilju podsticanja rane intervencije u interesu djece i roditelja

2. Raditi na jedinstvenoj bazi podataka o broju djece s diharmoničnim razvojem ◀

Specifični cilj 6: VAKCINACIJA DJECE U SKLADU S PREPORUKAMA WHO

► Mjera 6.1. Mjesta vakcinacije i vrste vakcina

Vakcinacija djece je veoma važna preventivna mjera kojom sprečavamo epidemije teških dječijih zaraznih bolesti, koje mogu dovesti do mnogih komplikacija pa čak i do smrti.

Vakcinacija počinje u porodilištu i nastavlja se kroz primarnu zdravstvenu zaštitu u predškolskim i školskim dispanzerima.

Prema našem kalendaru vakcinacije za FBiH, djeca se vakcinišu protiv 10 zaraznih bolesti.

Vakcine su strogo kontrolisane u vidu kontinuiranog praćenja hladnog lanca kroz cijeli transport do zdravstvenih ustanova, a i u toku skladištenja.

U 2022. godini planira se vakcinacija HPV vakcinom (protiv raka grlića materice), djevojčica šestih razreda.

Preporuka:

- ▶ Potrebna hitna edukacija roditelja djevojčica koji pohađaju 6. razrede, radi upoznavanja s vakcinacijom HPV vakcinom (kroz školska predavanja, putem medija i sl.)

▶ Mjera 6.2. Aktivnosti na obuhvatu djece vakcinacijom

Procenat vakcinisanosti je nepoznat, jer ne postoji takođe jedinstvena baza podataka. Zbog jake antivakcionalne kampanje, roditelji se sami odlučuju da ne vakcinišu svoju djecu, protiv savjeta ljekara.

24. oktobra se obilježava Svjetski dan borbe protiv dječije paralize. 2022. godine je obilježeno kroz aktivnost zdravstvenih profesionalaca "Zajedno iskorijenimo dječiju paralizu."

Preporuka:

- ▶ 1. Rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti bi se trebao što više bazirati na preventivnim pregledima djece, na promociji i značaju vakcinacije, a sve radi povećanja procenta vakcinacije (čime bi se izbjegle epidemije mnogih dječijih zaraznih bolesti koje su u većini zemalja iskorjenjene).

2. Pratiti procenat vakcinacije putem jedinstvenog elektronskog sistema i baze podataka u zdravstvenim ustanovama

- ▶ 3. Edukacija roditelja čija djeca idu u vrtiće i druge obrazovne ustanove kao i putem medija od strane pedijatara

Specifični cilj 7: PREVENCIJA KROZ EDUKACIJU

▶ Mjera 7.1. Edukacija o zdravoj prehrani i zdravim načinima života i pretilosti djece

Edukacija se provodi kroz redovne programe u vrtićima i školama.

Preporuka:

- ▶ 1. Potrebno je više raditi na edukativnim programima za djecu i mlade kroz obrazovni i zdravstveni sistem, kao i putem medija i uključivanjem NVO

▶ Mjera 7.2. Edukacija o štetnosti pušenja, konzumiranju alkohola, droga i HIV/AIDS-a

Edukacija se provodi kroz školske programe.

Preporuka:

- ▶ 1. Potrebno je više raditi na edukativnim programima za djecu i mlade kroz obrazovni i zdravstveni sistem, kao i putem medija i uključivanjem NVO

▶ Mjera 7.3. Edukacija adolescenata u oblasti reproduktivnog zdravlja, spolno prenosivih bolesti i njihov utjecaj na život

Edukacija se provodi kroz redovne školske programe.

Preporuka:

- ▶ 1. Povećati broj edukacija kroz nastavne jedinice, zatim predavanja organizovana po školama u saradnji sa zdravstvenim ustanovama, kao i putem medija, te uključivanjem NVO

▶ **Mjera 7.4. Edukacija o zaštiti mentalnog zdravlja djece**

Mentalno zdravlje djece je vrlo važan segment u jačanju djeteta. Sve je više vršnjačkog nasilja prisutno među djecom. Potreban je angažman psihologa, pedagoga, saradnja s odgovornim institucijama, organizovanje predavanja i izrada promotivnih materijala.

▶ **Mjera 7.5. Prevencija i briga za djecu oboljelu od teških malignih oboljenja**

Preventivne mjere se poduzimaju organizivanjem redovnih sistematskih pregleda.

Liječenje se prati kroz Hemato-onkološki odjel Pedijatrijske klinike u Sarajevu. Multidisciplinarni pristup liječenju je veoma važan.

Ukoliko se liječenje ne može obaviti na Pedijatrijskoj klinici u Sarajevu, potrebno je obezbijediti zdravstvenu pomoć u zdravstvenim centrima izvan BiH.

Veliku podršku djeci i roditeljima pruža Udruženje "Srce za djecu" kroz:

1. psiho-socijalnu pomoć oboljelima i onima koji su izgubili najmilije,
2. obezbijeđen boravak u Roditeljskoj kući, roditeljima i djeci u toku liječenja na Pedijatrijskoj klinici
3. kroz osnaživanje djece putem rehabilitacionih kampova, koji se održavaju jednom godišnje. U 2022. godini održan je kamp za djecu oboljelu od malignih bolesti na planini Bjelašnici.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja Zdravstvena zaštita djece

Strateški cilj: KVALITETNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Organizacija primarne zdravstvene zaštite	Ministarstvo Zdravstva KS, DZ Otoka i Saraj Polje, zdravstveno osoblje, Općina	2022./24.	Pregledani u predškolskom dispanzeru, u dispanzeru za šk. djecu i odjelu porodične medicine
1.2.	Organizacija zdravstvene zaštite djece od 0 do 18 godina	Ministarstvo, zdravstvene institucije, Općina i zdrav. radnici	2022./24.	Broj domova zdravlja, broj ambulanti
1.3.	Zdravstvenu zaštitu za djecu od 0 do 6 godina provodi dovoljan broj pedijatarata	Domovi zdravlja i uposleni zdravstveni radnici, Općina	2022/24.	Broj pedijatarata i broj djece po jednom pedijatru, nedostajući kadar

1.4.	Organizacija primarne zdravstvene zaštite djece s poteškoćama u razvoju	Ministarstvo, Općina i zdravstvene institucije	2022./24.	Da li postoji kadar i infrastruktura?
1.5.	Obuhvat djece zdravstvenom zaštitom	Zdravstvene institucije	2022./24.	Broj djece koja nisu obuhvaćena zdravstvenom zaštitom: Romi, djeca nezaposleni roditelja
1.6.	Sistematski pregledi koji se vrše od 0 do 6 godina i analiza pojave oboljenja kod djece	Ministarstvo, Zavod zdravstvenog osiguranja	2022./24.	Broj sistematskih pregleda djece, bolesti kod djece, analiza stanja i prevencija koja se preduzima
1.7.	Dispanzeri za školsku djecu i zdravstvena zaštita djece od 7 do 14 godina starosti	Zdravstvene službe domova zdravlja	2022./24.	Broj provedenih aktivnosti i koliko je djece obuhvaćeno
1.8.	Zdravstvena zaštita djece od 15 -18 godina	Zdravstvene službe domova zdravlja	2022./24.	Broj provedenih aktivnosti i koliko je djece obuhvaćeno bolesti kod djece

Specifični cilj 2: ZDRAVSTVENA ZAŠTITA TRUDNICA I DOJILJA

R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Obuhvat trudnica sistematskim pregledima u trudnoći	Dom zdravlja	2022./24.	Broj trudnica obuhvaćenih sistematskim pregledima
2.2.	Omogućeni besplatni pregledi za nezaposlene trudnice	Dom zdravlja	2022./24.	Broj pregledanih nezaposlenih trudnica
2.3.	Nadzor i aktivnosti na provođenju mjera za rizične trudnoće	Dom zdravlja	2022./24.	Broj ustanovljenih rizičnih trudnoća
2.4.	Nadzor patronažne službe nad porodiljama i novorođenčadima	Dom zdravlja	2022./24.	Broj patronažnih posjeta
2.5.	Promocija dojenja	Dom zdravlja, Općina i NVO-i	2022./24.	Akteri promocija i broj akcija
2.6.	Obilježavanje svjetske sedmice dojenja	Ministarstvo, bolnice, domovi zdravlja i NVO-i	2022./24.	Broj akcija i broj učesnika

Specifični cilj 4: Smanjenje perinatalne i dojenačke smrtnosti i vakcinacija djece				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Vođenje registra perinatalne i dojenačke smrtnosti djece	Ministarstvo, bolnice, Zavod zdravstvenog osiguranja	2022./24.	Broj perinatalne i dojenačke smrtnosti djece
4.2.	Aktivnosti na pravovremenoj prijavi djece, posebno romske djece	Bolnice i matični uredi	2022./24.	Registar novorođene djece
4.3.	Aktivnosti na obuhvatu djece vakcinacijom i vrste vakcine	Ministarstvo, domovi zdravlja	2022./24.	Broj (procenat) vakcinisane djece po vrstama vakcina
Specifični cilj3: ZDRAVSTVENA ZAŠTITA ZUBA				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Organizacija stomatološke službe	Ministarstvo, domovi zdravlja i Općina	2022./24.	Broj stomatoloških ambulanti broj pregleda, broj školskih ambulanti
Specifični cilj: VOĐENJE REGISTRA RADI PRAĆENJA I SMANJENJA PERINATALNE SMRTNOSTI				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Vođenje registra kroz jedinstven elektronski sistem i bazi podataka u zdravstvenim ustanovama	Ministarstvo, domovi zdravlja i Općina	2022./24.	Podaci o neurorizičnoj djeci, dojenčadi s urođenim anomalijama, perinat. i doj. smrtnosti, djeci s malignim oboljenjima, djeci iz autističnog spektra ponašanja
Specifični cilj 5: VOĐENJE REGISTRA RADI PRAĆENJA DJECE DJECE S DISHARMONIČNIM RAZVOJEM				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
5.1.	Jedinstvena baza podataka o djeci s disharmoničnim razvojem	Ministarstvo, domovi zdravlja, Centar za rani rast i razvoj	2022./24.	Broj djece s tim poremećajem,
5.2.	Saradnja sa Centrom za rani rast i razvoj	Domovi zdravlja, Centar za rani rast i razvoj	2022./24.	Broj djece koja pohađaju Centar

Specifični cilj 6. VAKCINACIJA DJECE U SKLADU S PREPORUKAMA WHO				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
6.1	Mjesta vakcinacije i vrste vakcina	Kantonalni zavod za javno zdravstvo, domovi zdravlja i zdravstveno osoblje	2022./24.	Mjesta vakcinacije djece i vrste vakcina koju su primila djeca
6.2.	Aktivnosti na obuhvatu djece vakcinacijom	Kantonalni zavod za javno zdravstvo, domovi zdravlja i zdravstveno osoblje	2022./24.	Koliko je djece vakcinisano i kojom vakcinom?
Specifični cilj 7: PREVENCIJA KROZ EDUKACIJU				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
7.1.	Edukacija o zdravoj prehrani i zdravim načinima života i pretilosti	Kantonalni zavod za javno zdravstvo, domovi zdravlja NVO i zdravstveno osoblje	2022./24.	Koliko edukacija je provedeno u školama, koliko je evidentirano pretilih učenika
7.2.	Edukacija o štetnosti pušenja, konzumiranju alkohola i droga i HIV/AIDS	Zdravstveni i prosvj. radnici, Inspeksijske službe, službe sigurnosti, ugostiteljski objekti	2022./24.	Broj obavljenih predavanja inspeksijskih kontrola i izrečenih mjera
7.3.	Edukacija adolescenata u oblasti reproduktivnog zdravlja, spolno prenosivih bolesti i njihov uticaj na život	Zdravstveni i prosvjetni radnici, stručni saradnici u nastavi, NVO	2022./24.	Broj obavljenih kontrola i izrečenih mjera
7.4.	Edukacija o zaštiti mentalnog zdravlja	Zdravstveni i prosvjetni radnici, stručni saradnici u nastavi i NVO	2022./24.	Boj centara za mentalno zdravlje, broj djece koja su izložena nasilju u porodici i vršnjačkom nasilju
7.5	Prevenција i briga za djecu oboljelu od teških malignih oboljenja	Zdravstveni radnici, klinički centri, Udruženje "Srce za djecu" i druge NVO	2022./24.	Broj oboljele djece, Broj aktivnosti podrške oboljeloj djeci i roditeljima djece.

Ulaganja Općine Novi Grad Sarajevo u oblast zdravstvene zaštite

Tabela 12.

R.B.	Oblici zaštite	Realizirano u 2021. god.	Planirano u 2022. god.
1.	Sredstva za rekonstrukciju i investiciono održavanje posl. prostora – Ambulanta C faza Alipašino Polje.	100.000,00 KM	200.000,00 KM
2.	Obezbjedenje paketa (higijenskih i kozmetičkih) proizvoda za novorođenčad	60.000,00 KM	60.000,00 KM
3.	Stručne usluge zavoda za zdravstvenu zaštitu	10.000,00 KM	10.000,00 KM
4.	Nabavka materijalno-tehničkih sredstava za Dom zdravlja Novi Grad	50.000,00 KM	250.000,00 KM
5.	Sredstva za liječenje teško oboljele djece i odraslih	200.000,00 KM	200.000,00 KM
6.	Podrška bračnim parovima za vantjelesnu oplodnju	100.000,00 KM	100.000,00 KM
7.	Jednokratne naknade za porodilje za rođenje trećeg djeteta i svakog narednog	100.000,00 KM	110.000,00 KM
8.	Sredstva za pomoć nezaposlenim porodiljama	330.000,00 KM	330.000,00 KM
9.	Sredstva za pronatalitetne mjere	-	250.000,00 KM
UKUPNO		950.000,00 KM	1.510.000,00 KM

U narednom periodu Općina bi trebalo više da se uključi u podršku aktivnosti organiziranih od strane zdravstvenih službi u oblasti prevencije perinatalne smrtnosti, promocije dojenja, bolesti zuba, zdrave ishrane, korekcija anomalija otkrivenih nakon sistematskih pregleda i slično. Ovo je ujedno i sugestija zdravstvenim službama da svoje aktivnosti na prevenciji kandidiraju za finansiranje (u formi projekata) prilikom otvorenih konkursa Općine.

Programsko područje VI

SIGURNO I ZDRAVO OKRUŽENJE ZA DJECU

Zaštita životne sredine

Kada je u pitanju očuvanje i zaštita životne sredine i poboljšanje kvaliteta života i zdravlja djece, važno je kontinuirano poduzimati sve mjere koje će smanjiti zagađenost zraka, uništavanje životne sredine i provoditi potrebne aktivnosti koje doprinose sigurnosti i zaštiti djece.

Strateški cilj 1: Obezbijediti uslove za siguran i zdrav život djece u lokalnoj zajednici

Važno je poduzimati sve mjere koje će smanjiti koncentraciju zagađenog zraka. Mjerenja ukazuju na značajna prekoračenja graničnih vrijednosti, naročito u zimskom periodu. Najveća zagađenost zraka u Općini dolazi kao posljedica velikog broja vozila koja su stara i tehnički neispravna, zatim kao posljedica korištenja uglja i drugog ogrjeva za grijanje kuća. Rješenje ovog problema zahtijeva mnogo vremena, primjenu novih tehnologija i velika finansijska ulaganja. Za početak bilo bi korisno pooštriti propise za tehničku kontrolu automobila pri registraciji vozila i stimulirati prelazak na čista goriva u zagrijavanju kuća. Značajna budžetska sredstva izdvajaju se i za druge učesnike u saobraćaju, kao što su biciklisti i pješaci. U Općini je izgrađen niz biciklističkih staza. Nastavlja se izgradnja i drugih objekata koji poboljšavaju sigurnost djece i građana, kao što su staze, stepeništa, rukohvati, klupe za odmor i pristupne rampe za osobe s teškoćama u kretanju.

Općina ima dosta problema sa saobraćajem u mirovanju zbog čega je ugroženo kretanje djece po trotoarima zbog nepropisnog parkiranja. Općina raspolaže i s dosta otvorenih parkirališta, koji bi se mogli nadograditi i tako doprinijeti smanjenju problema parkiranja.

Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano radi na izgradnji zelenih površina, parkova i mobilijara za djecu i učestvuje u pošumljavanju slobodnih prostora, sadnji drveća duž saobraćajnica, te na taj način doprinosi zaštiti životne sredine.

Na prostoru Općine 95% stanovnika snabdjeveno je pitkom vodom i kanalizacionom mrežom. Kontinuirano se radi na proširenju mreže kako bi se postigao 100%-tni obuhvat stanovništva u zaštiti zdravlja stanovništva.

U Općini se provode različite aktivnosti na upoznavanju i očuvanju okoliša u lokalnoj zajednici. Zavod za javno zdravlje Kantona Sarajevo kontinuirano vrši mjerenja zagađenosti zraka i kvaliteta pitke vode. Zavod je tokom pandemije Covida izdao više preporuka i onlajn predavanja za osobe koje se bave edukacijom mladih u cilju podizanja svijesti o značaju okoliša, kao i prezentacija zdravog okoliša.

Strateški cilj 2: Zaštita djece i porodica u općini Novi Grad Sarajevo i zaštita i jačanja djece ugrožene porodičnim prilikama u općini Novi Grad Sarajevo

Planirane aktivnosti Policijske uprave Novi Grad, kada je u pitanju regulisanje starateljstva nad malodobnim licima će kao i u prethodnom periodu preduzimati mjere i radnje po uputama i donesenim Zakonskim aktima od strane nadležnog Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo. Kada je u pitanju procesuiranje osoba koje su počinile krivično djelo prema malodobnim osobama kao što je krivično djelo nasilje u porodici, kao i druga krivična djela gdje su žrtve malodobna lica, policijski službenici i istražitelji Odjeljenja kriminalističke policije, će uz saradnju s nadležnim Centrom za socijalni rad Novi Grad i pomenutim pravosudnim institucijama, poduzimati dalje zakonske mjere i radnje u smislu eventualnog smještaja žrtava nasilja u porodici u Sigurnu kuću ili SOS Dječije selo Sarajevo.

Osim navedenog policijski službenici Policijske uprave Novi Grad, će postupati i u skladu s Rješenjima o izrečenim zaštitnim mjerama za lica učinioce nasilja u porodici, gdje će se kroz redovan rad kao i u prethodnom periodu, pratiti poštivanje navedenih mjera, te u slučaju nepoštivanja istih, poduzimati mjere i radnje u skladu sa Zakonom, a o istom će blagovremeno obavještavati Općinski sud u Sarajevu.

Kada je u pitanju rad s malodobnim licima žrtvama krivičnih djela u Policijskoj upravi Novi Grad, postoje certificirani policijski službenici određeni za rad s malodobnim osobama, koji postupaju u skladu sa Zakonom o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u Krivičnom postupku FBiH.

Osim naprijed navedenog za period 2022.-2024 godina, postupat će se i u skladu sa Zakonom o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo i Zakona o prekršajima FBiH, kada je u pitanju propuštanje dužnog staranja nad malodobim licima, u cilju zaštite djece gdje se za djecu starosti do četrnaest godina, sankcije izriču roditelju ili staratelju. Od četrnaest do šesnaest godina mogu se izreći samo adekvatne odgojne mjere, vodeći računa da se navedenim odgojnim mjerama ne ugrozi redovno školovanje maloljetnika ili njegov rad. Izbor odgojnih mjera vrši se u saradnji s roditeljima ili starateljima, te organima socijalnog staranja.

Policijski službenici Policijske uprave Novi Grad, će kroz redovan rad policije u zajednici ostvarivati kontakt s nastavnim osobljem osnovnih i srednjih škola na području Općine, u cilju preventivnog djelovanja, te eventualnog prikupljanja informacija i saznanja o mogućem međuvršnjačkom nasilju, kao i nasilju nad djecom u porodici. Policijska uprava će u skladu sa Zakonom i zakonskim procedurama poduzimati sve potrebne mjere i radnje na zaštiti sigurnosti djece i mladih Općine Novi Grad Sarajevo.

Specifični cilj 3. Mjere protiv zloupotrebe alkohola i psihotropnih supstanci

Policijski službenici Policijske uprave Novi Grad, na području općine Novi Grad Sarajevo će kontinuirano kao i do sada raditi na sprečavanju upotrebe, odnosno zloupotrebe opojnih supstanci i sprečavanju krivičnih djela protiv zdravlja ljudi. Ove službene radnje bit će usmjerene na suzbijanje krivičnih djela posjedovanja i omogućavanja uživanja opojnih droga, te neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga.

Osim poduzimanja zakonskih mjera i radnji po Krivičnom zakonu FBiH, policijski službenici Policijske uprave Novi Grad će u skladu sa Zakonom o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo takođe sankcionisati lica zatečena da konzumiraju narkotička sredstva na javnom mjestu. Pored navedenih radnji, važno je istaći da ukoliko se zatekne lice da posjeduje i narkotička sredstva, izvršiocima ove vrste krivičnog djela biti će oduzeta narkotička sredstva, te uz izvještaj o počinjenju krivičnog djela i nalaza vještačenja pronađenih supstanci koje asociraju na opojna sredstva, predaje se u dalju nadležnost Kantonalnog tužilaštva. Krivični zakon FBiH u odredbama člana 238. i člana 239. predviđa sankcije za ovu vrstu krivičnih djela.

Pored zakonskih normi koji regulišu zabranu posjedovanja i korištenja narkotičkih sredstava, zakonske norme u okviru Zakona o sprečavanju narušavanja javnog reda i mira Kantona Sarajevo, decidno zabranjuju i konzumiranje alkohola na javnom mjestu. Takođe, zabranjeno je točiti alkohol maloljetnim licima i licima koja su već pod dejstvom alkohola, u objektima koja se nalaze u neposrednoj blizini obrazovnih i vjerskih ustanova. Upravo zbog toga, Policijska uprava će na mjesečnom nivou vršiti pregled ugostiteljskih objekata s ciljem pronalaska nedozvoljenih predmeta, kao što su između ostalog opojna sredstva, dok će nadležne inspeksijske službe poduzimati mjere i radnje iz svoje nadležnosti.

U pogledu preventivnih mjera, policijski službenici zaduženi za rad policije u zajednici će vršiti edukaciju učenika IX razreda osnovnih škola, kao i učenika I i II razreda srednjih škola s područja općine Novi Grad, o temi "Reci drogi NE". Ova Edukacija ima za cilj upoznati učenike za štetnim posljedicama upotrebe narkotičkih sredstava, ali i zakonskim tretiranjem ove društveno neprihvatljive pojave.

Specifični cilj 4. Sigurnosne mjere za djecu u saobraćaju

Sigurnost djece kao učesnika u saobraćaju predstavlja vrlo bitan segment rada policijskih službenika. U pogledu stvaranja sigurnog okruženja za djecu, na području koje pokriva policijska stanica Novi Grad, poduzimat će niz aktivnosti u preventivnom i reperesivnom segmentu.

Kada je u pitanju preventivni segment, nastavni plan i program u osnovnom obrazovanju predviđa i edukaciju o temi „Bezbjednost djece u saobraćaju“. Tako će se za učenike

prvih razreda, kojih je trenutno ima 1351 na području općine Novi Grad Sarajevo, održati edukativna radionica o temi "Djeca u saobraćaju". Ove radionice se održavaju svake školske godine u mjesecima septembar/oktobar, a imaju za cilj edukovati učenike kako se na siguran i bezbjedan način kretati na putu od kuće do škole, te kako preći saobraćajnicu sa i bez svjetlosne saobraćajne signalizacije. Također, u cilju preventivnog djelovanja policijski službenici će kroz svoje redovne zadatke boraviti ispred škola u vrijeme početka nastave, velikih odmora i završetka nastave za vrijeme prve i druge smjene. U okviru preventivnih mjera policijski službenici će o svim uočenim nedostacima u pogledu saobraćajne infrastrukture, posebno u blizini obrazovno odgojnih ustanova, blagovremeno sačinjavati službene akte, koji će potom biti dostavljene Općini Novi Grad Sarajevo i nadležnim ministarstvima u svrhu uklanjanja uočenih nedostataka.

Pored preventivnih mjera, poduzimaće se i represivne mjere. Poseban akcenat u smjeru represivnog djelovanja ogleda se u sankcionisanju vozača koji nepropisno parkiraju motorna vozila u blizini škola, na trotoarima, pješačkim zonama, pješačkim prelazima, mjestima namjenjenim za parkiranje invalidnih osoba, te na takav način ometaju kretanje pješaka. Pored sankcionisanja vozača koji nepropisno parkiraju svoja vozila, Policijska uprava poduzima i planske aktivnosti na sankcionisanju vozača koje čine i druge teže oblike prekršaja iz oblasti Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH. To se odnosi na kontrolu brzine kretanja motornih vozila, kontrola višestrukih povratnika u činjenju prekršaja, kontrola vozača koji upravljaju vozilom pod dejstvom alkohola ili upravljaju vozilom prije sticanja prava na upravljanje. Također, sankcionisani će biti i vozači koji upravljaju neregistrovanim vozilom. Pri izradi ovih akcionih planova, vršit će se analize stanja i procjene sigurnosti, te shodno tome bit će precizirano vrijeme i mjesto sprovedena akcije, odnosno lokacije gdje je utvrđeno da najčešće dolazi do činjenja prekršaja i saobraćajnih nezgoda.

Specifični cilj 5: Zaštita djece od mina i drugih eksplozivnih naprava

Nastavnim planom i programom u osnovnom obrazovanju predviđena je edukacija zaštite djece od mina. Tu vrstu edukacije sprovode LOT timovi Eufora u saradnji s policajcima u zajednici. Pored navedenih aktivnosti, važno je istaći da će se u periodu novogodišnjih praznika nastaviti edukacija učenika o temi "**Zloupotreba pirotehničkih sredstava**". U okviru edukacije učenici će biti upoznati sa štetnim posljedicama upotrebe pirotehničkih sredstava, ali i sankcijama koje će biti izrečene roditeljima djece koja budu koristila pirotehnička sredstva. Također, novi projekat na nivou Kantona Sarajevo, sprovodi se od školske 2022./2023. godine, a vezan je za edukaciju učenika završnih razreda srednje škole. Ovaj projekat MUP Kantona Sarajevo realizuje u saradnji sa UNDP-om, a sprovodi se pod nazivom "Oružje ne štiti, oružje ubija". Cilj ovog projekta je upoznati učenike kako punoljetne osobe mogu na legalan način posjedovati vatreno oružje, te o štetnim posljedicama koje nastaju usljed nestručnog rukovanja oružjem, te zakonskim sankcijama za posjedovanje

nelegalnog oružja. Edukacija se vrši u namjeri da se učenici upoznaju i s akcijom "Žetva", kojom se motivišu građani da i sami dobrovoljno predaju nelagalo oružje, bez zakonskih posljedica.

Sve edukacije u školama imaju prevashodno za cilj jačati povjerenje građana u rad policije, ali i utjecati na sprečavanje dojava o postavljenim eksplozivnim napravama u školama i zakonskim posljedicama koje proizilaze iz takvih postupaka.

Specifični cilj 6: Postupanje s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

Policijski službenici Odjeljenja kriminalističke policije, kao i drugi policijski službenici u Policijskoj upravi Novi Grad, u radu s maloljetnicima postupaju prema Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku. Radi efikasne implementacije ovog zakona, policijski službenici su u saradnji sa tužiocima, sudijama i Visokim sudskim i tužilačkim vijećem, prošli određenu obuku, te posjeduju certifikate neophodne za rad s maloljetnim licima. Kada je maloljetnik u sukobu sa zakonom, odnosno kada je maloljetnik izvršilac krivičnog djela, ili oštećeni u krivičnom djelu, primjenjuju se isključivo odredbe gore navedenog zakona, vodeći računa da izrečene mjere vode ka rehabilitaciji i socijalizaciji u društvu. U cilju zaštite maloljetnika, odnosno vođenja krivičnog postupka, maloljetniku koji je prvi put učinio krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju do 3 godine, zakon predviđa mogućnost izricanja „Policijskog upozorenja“. Ovo upozorenje će se izreći maloljetniku ukoliko su ispunjeni svi zakonski uslovi i to: da maloljetnik prizna krivično djelo, da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno, da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo, da maloljetniku nije ranije izricano policijsko upozorenje, primjenjena odgojna preporuka ili izrečena krivična sankcija.

Specifični cilj 7: Doprinos policije integraciji djece s poteškoćama u razvoju u lokalnoj zajednici

Saradnja sa nevladinim organizacijama predstavlja bitan segment rada policije. Kada je u pitanju saradnja sa nevladinim organizacijama, koje brinu o interesima djece s teškoćama u razvoju, policijska uprava daje potpunu podršku. U okviru svog djelovanja policijski službenici saraduju sa sljedećim organizacijama "Oaza" i "Dajte nam šansu". U okviru podrške ovim organizacijama, policijska uprava će kao i prethodnih godina, vršiti osiguranje sportske manifestacije "Sportske igre Oaze" za osobe s intelektualnim teškoćama, koje se svake godine tradicijom održavaju na području općine Novi Grad.

Pored navedenih aktivnosti, policijski službenici će kroz redovne poslove sankcionisati vozače koje nepropisno parkiraju vozila na mjestu predviđenom za parkiranje vozila osoba s poteškoćama u razvoju, kao i sankcionisanje vozača koji svojim nepropisnim parkiranjem ometaju kretanje i pristup osobama s teškoćama u kretanju.

Specifični cilj 8: Prevencija maloljetničkog prestupništva

Saradnja sa lokalnom zajednicom predstavlja najvažniji segment rada i djelovanja policije u lokalnoj zajednici. Shodno tome poduzimaju se mnoge aktivnosti na prevenciji i stvaranju sigurnog ambijenta življenja. Jedna od aktivnosti koja se sprovodi u lokalnoj zajednici je i edukacija učenika u pogledu prevencije “Maloljetničkog prijestupništva”, te prevenciji nasilja na društvenim mrežama. U pogledu prevencije maloljetničkog prijestupništva realizuje se projekat “STOP Međuvršnjačkom nasilju”, a u pogledu prevencije nasilje na društvenim mrežama projekat “Cyberbullying”. Oba projekta imaju za cilj edukovati učenike, kako prepoznati nasilje i kako reagovati u situacijama kada su i sami izloženi bilo kojem obliku nasilja. Realizacija projekat odvija se uz saradnju sa nastavnim osobljem i socijalnim radnicima, pedagogima i psiholozima u osnovnim školama.

Specifični cilj 9: Sigurnost djece u porodici, školi i lokalnoj zajednici

Sigurnost djece na području općine Novi Grad smatra se jednim od prioritetnih zadataka policijskih službenika ove policijske uprave. **Sve škole sa područja Kantona Sarajevo postupaju po “Protokolu u slučaju nasilja”, koji je potpisan između Ministarstva obrazovanja KS i policije.** Prema ovom protokolu školama su date direktne smjernice kako reagovati kada saznaju da je izvršen bilo koji oblik nasilja u kojima je maloljetnik izvršilac ili žrtva nasilja. Shodno tom protokolu, škole ali i druge javne ustanove imaju obavezu prijavljivanja nasilja. Sigurno okruženje za svako dijete na području općine Novi Grad Sarajevo, je ono okruženje u kojem se dijete može slobodno igrati i boraviti u svom okruženju. Upravo zbog toga kroz svoje svakodnevne aktivnosti policijski službenici vrše obilazak dječijih igrališta, školskih objekata, parkovskih površina i drugih prostora na kojem borave djeca i mladi.

U prethodnom dijelu predočene su planirane aktivnosti prema već određenim strateškim ciljevima u okviru akcionog plana “Grad po mjeri djeteta”. Policijska uprava Novi Grad će shodno pomenutom planu djelovati u dva pravca – preventivno i represivno. Cilj djelovanja i rada policijskih službenika je stvoriti što sigurniji ambijent življenja za sve građane u lokalnoj zajednici, a posebno najmlađim sugrađanima.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja Sigurno i zdravo okruženje za djecu

Strateški cilj: Obezbijediti uslove za siguran i zdrav život sve djece u Općini				
Specifični cilj 1: Programi i akcije za poboljšanje kvaliteta života djece i okoliša u Općini				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Akcije za zdrav okoliš u kojem sudjeluju djeca	Općina, NVO-i, djeca u školama	2022./24.	Provedene aktivnosti
1.2.	Aktivnosti vodosnabdijevanja u Općini	Općinske i komunalne službe	2022./24.	Broj i postotak domaćinstava koji nemaju pitku vodu
1.3.	Aktivnosti na razvoju kanalizacione mreže	Kantonalno ministarstvo, općinske i komunalne službe	2022./24.	Broj i postotak domaćinstava koji nemaju izgrađenu kanalizacionu mrežu
1.4.	Aktivnosti za povećanje kvaliteta zraka	Kantonalno ministarstvo, općinske službe, domaćinstva	2022./24.	Broj provedenih aktivnosti koje doprinose smanjenju zagađenost i pozitivni efekti aktivnosti
1.5.	Ekološke aktivnosti na upoznavanju i očuvanju prirodnog okoliša u lokalnoj zajednici	Vrtići, škole, NVO-i, općinske službe	2022./24.	Broj akcija, broj promotivno/edukativnih materijala broj djece učesnika i drugih građana
1.6.	Akcije uređenja okoliša i učešće u akciji "Let's do it"	Djeca i mladi, NVO-i, Općina	2022./24.	Broj akcija, zasađenih stabala i broj djece učesnika
1.7.	Programi i aktivnosti kojima se štite djeca od pasivnog pušenja (edukativni materijali, radionice)	Institucije, škole, NVO-i	2022./24.	Broj akcija, broj promotivno-edukativnih materijala
Specifični cilj 2: Zaštita djece i porodica u Općini Novi Grad Sarajevo, zaštita i jačanje djece ugrožene porodičnim prilikama				
R.b.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1..	Regulisanje oblika, mjera i usluga socijalne i porodične zaštite za djecu bez roditeljskog staranja	Policijska uprava Novi Grad, Centar za socijalni rad, SOS dječije selo	2022./24.	Koji oblici brige o djeci vez roditeljskog staranja se provode (domovi za zbrinjavanje djece, starateljstvo, hraniteljstvo,..)

2.2.	Mjere nadzora nad ostvarivanjem roditeljskog staranja i podrška djeci pod starateljstvom	Centar za socijalni rad, Policija, SOS dječije selo	2022./24.	Mjere nadzora nad institucijama, da li je bilo traženja promjene staratelja
2.3.	Regulisanje starateljstva nad maloljetnim licima	Centar za socijalni rad, policija, SOS dječije selo, starateljske porodice	2022./24.	Broj djece smještene u domove, djeca pod starateljstvom, u hraniteljskim porodicama
2.4.	Regulisanje starateljstva za posebne slučajeve	Centar za socijalni rad, staratelji	2022./24.	Broj djece smještene pod starateljstvo za posebne slučajeve

Specifični cilj 3: Mjere protiv zloupotrebe alkohola i psihotropnih supstanci

R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
3.1.	Mjere zabrane prodaje alkohola i psihotropnih supstanci u blizini škola	Inspeksijske službe Općine, roditelji, NVO-i	2022./24.	Broj izrečenih mjera počiniocima
3.2.	Akcije prevencije zloupotrebe narkotika	Policijska, škola, CSR, NVO-i, komune za odvikavanje	2022./24.	Broj akcija, broj učesnika
3.3.	Projekat "Reci drogi NE"	Policijska i učenici	2022./24.	Broj učenika koji je učestvovao u projektu
3.4.	Akcije liječenja ovisnika	Ovisnici, Komuna	2022./24.	Broj liječenih ovisnika

Specifični cilj 4: Sigurnosne mjere za djecu u saobraćaju

R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
4.1.	Preventivne mjere u signalizaciji i izradi te postavljanju saobraćajnih znakova, prepreka, pješačkih staza u blizini objekata u kojima borave djeca	Policijska, komunalne, općinske službe i NVO	2022./24.	Izgrađeni horizontalni i vertikalni saobraćajni znakovi u potrebnoj količini
4.2.	Mjere koje se poduzimaju za kretanje djece s poteškoćama u razvoju	Policijske službe, komunalne službe	2022./24.	Broj ozvučenih semafora u gradu za osobe s oštećenjem sluha, trotoari prilagođeni za kretanje s poteškoćama u razvoju
4.3.	Prevenција saobraćajnih nesreća s učešćem djece	Policijska	2022./24.	Broj povrijeđene djece i postotak u odnosu na prethodnu godinu

4.4.	Prevenција nasilne smrti djece od 0 do 18 godina u općini	Policija, Centri za socijalni rad	2022./24.	Broj nasilnih smrti djece u općini
Specifični cilj 5: Zaštita djece od mina i drugih eksplozivnih naprava				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
5.1.	Programi za djecu o opasnosti od mina	Policija, učenici osnovnih i srednjih škola	2022./24.	Broj učenika koji je prošao edukaciju, broj programa edukacije
5.2.	Policija u zajednici, edukacija o opasnosti od minsko-eksplozivnih sredstava u zajednici	Policija, partneri LOT tima, oružane snage i učenici	2018./20.	Broj učenika, učenici obučeni u postupanju u slučaju uočavanja mina. Učenici koji su prošli edukaciju "Zloupotreba piro- tehničkih sredstava"
5.3.	"Budi siguran bez petardi" – opasnosti od posljedica zloupotrebe petardi	Policija, učenici	2018./20.	Broj educiranih učenika, broj poduzetih mjera
5.4.	„Oružje ne štiti, oružje ubija“	Policija, UNDP, učenici	2022./24	Broj učenika koji su prošli edukaciju
Specifični cilj 6: Postupanje s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
6.1.	Primjena posebnih pravila u skladu sa zakonom	Policija, sudija za maloljetnike, CSR, roditelji, škole...	2022./24.	Saslušanje uz prisustvo ovlaštenih certificiranih osoba u posebno opremljenoj prostoriji
6.2.	Rad s maloljetnicima u sukobu sa zakonom	Policija, sudije	2022./24.	Certificirane osobe za rad s maloljetnicima
6.3.	Stanje prestupništva kod maloljetnika	Policija, CSR	2022./24.	Broj evidentiranih maloljetnih osoba u sukobu sa zakonom
6.4.	Mjere koje se provode prema maloljetnicima u sukobu sa zakonom – međusektorska saradnja	Policija, CSR, roditelji, mladi, Disciplinski centar, promjena porodice	2022./24.	Mjere pojačanog nadzora, broj djece prema kojima su izrečene disciplinske mjere

Specifični cilj 7: Doprinos policije integraciji djece s poteškoćama u razvoju u lokalnoj zajednici				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
7.1.	Saradnja s NVO "Oaza", i "Dajte nam šansu" svakodnevna podrška i obezbjeđenje u nesmetanom kretanju djece sa posebnim potrebama u općini	Policija, NVO i korisnici, Općina	2022./24.	Broj akcija koje je policija provela za aktivnosti članova Udruženja
7.2.	Međunarodna manifestacija "Sportske igre Oaze" – policija dio organizacionog odbora	Policija, NVO-i, učesnici igara	2022./24.	Uspješno provedena akcija i saradnja sa policijom, broj učesnika manifestacije
7.3.	Međunarodni dan osoba s invaliditetom – osiguravanje aktivnosti	Policija i korisnici Udruženja "Oaza"	2022./24.	Izveštaj o provedenoj akciji osiguranja manifestacije
Specifični cilj 8: Prevencija maloljetničkog prestupništva				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
8.1.	Aktivnosti na prevenciji maloljetničkog prestupništva	Policija, škole i učenici	2022./24.	Broj aktivnosti i djece učesnika edukacije
8.2.	"Dani otvorenih vrata policije" – organizovane posjete učenika	Policija, škole	2022./24.	Broj djece učesnika, broj akcija prevencije
Specifični cilj 9: Sigurnost djece u porodici, školi i lokalnoj zajednici				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
9.1.	Programi za sprečavanje nasilja nad djecom u porodici, školi, ulici	Škole, policija, NVO-i, roditelji, Centar za socijalni rad	2022./24.	Broj programa, broj djece i odraslih uključen u programe
9.2.	Aktivnosti na održavanju prostora za bezbjedan boravak i igru djece	Općina i komunalna služba roditelji	2022./24.	Izveštaji o bezbjednosti prostora i igrališta za djecu
9.3.	Programi za sprečavanje nasilja na sportskim događajima i očuvanja društvene imovine	Škole, policija, sportska društva, roditelji	2022./24.	Broj programa, broj osoba uključenih u edukaciju
9.4.	Vršiti povremeni nadzor nad igralištima i parkovima	Policija, Općina	2022./24.	Broj nasilja nad djecom u parkovima i prostoru za igru djece

Uspješan preventivni rad najčešće ne može biti postignut isključivo radom policije nego zajedničkim djelovanjem s drugim institucijama i svim učesnicima procesa. Zbog toga je često potrebno stvoriti nove strukture saradnje i tražiti nova sredstva i načine rada kako bi se uzroci objektivnih opasnosti i strah građana spriječili ili smanjili. Koliko god se građani mogu osloniti na zaštitu policije toliko moraju biti svjesni činjenice da i oni moraju dati svoj doprinos i podržati državne organe sigurnosti u njihovom radu.

Ulaganja Općine Novi Grad Sarajevo u oblast Sigurno i zdravo okruženje za djecu

Tabela 13.

R.B.	Finansijska sredstva namijenjena programima sigurnosti djece u zajednici	Realizirano u 2021 g.	Planirano u 2022. g.
1.	Tekući transfer za Policijsku upravu Novi Grad	10.820,00 KM	50.000,00 KM
2.	Sredstva za izgradnju javne rasvjete	150.000,00 KM	250.000,00 KM
3.	Sanacija i iluminacija mosta pasarela Alipašin most II	50.000,00 KM	10.000,00 KM
4.	Sredstva za izgradnju niša, zvona za prikupljanje otpada i kanti	200.000,00 KM	240.000,00 KM
5.	Izgradnja i sanacija pješačkih staza i trotoara, stepeništa i rukohvata	100.000,00 KM	150.000,00 KM
6.	Nabavka opreme za spašavanje i ukazivanje pomoći ugroženom stanovništvu.	10.000,00 KM	
7.	Izgradnja šetališta uz rijeku Dobrinju	10.000,00 KM	240.000,00 KM
8.	Rekonstrukcija prilaza osnovnim školama, trotoari,..		400.000,00 KM
9.	Izgradnja biciklističke staze Nedžarići Dobrinja	140.000,00 KM	265.000,00 KM
UKUPNO		670,820,00 KM	1.605.000,00 KM

Aktivnosti Četvrte policijske uprave na zaštiti sigurnosti djece bile su obimne, a ulaganja Općine u objekte sigurnosne zaštite djece zadovoljavajuća. Imajući u vidu nove oblike prekršajnih postupaka, od policije se zahtijeva kontinuirano opremanje i ulaganje u savremenu opremu, te edukaciju osoblja o novim tehnologijama i operativnim radnjama. Kao i u prethodnim oblastima, za uspješnu zaštitu djece i mladih potrebna su uvijek nova ulaganja u oblast sigurnosti. Ulaganja Općine imaju trend rasta.

Programsko područje VII

NEVLADINE ORGANIZACIJE

Podrška razvoju djeteta u različitim aspektima

Pravni osnov za finansiranje i sufinansiranje projekata nevladinih i neprofitnih organizacija propisan je Odlukom o finansiranju i sufinansiranju projekata neprofitnih organizacija koje djeluju na prostoru općine Novi Grad Sarajevo. Donošenjem Odluke Općina je unaprijedila saradnju s nevladinim sektorom i omogućila nevladinim organizacijama da njihove aktivnosti budu finansirane ili sufinansirane iz sredstava budžeta Općine Novi Grad Sarajevo. Na ovaj način stvaraju se partnerstva između vladinog i nevladinog sektora što značajno doprinosi stvaranju boljih uslova za rast i razvoj djece i mladih u Općini Novi Grad Sarajevo.

Finansijska sredstva za nevladine i neprofitne organizacije podijeljena su u tri transfera: transfer za projekte nevladinim neprofitnim organizacijama boračke populacije, zatim transfer za nevladine neprofitne organizacije koje se bave kulturom i umjetnošću, obrazovanjem, sportom, biznisom, genderom, volonterizmom i okolišem, i transfer za projekte nevladinih neprofitnih organizacija humanitarnog karaktera. Javni poziv Općine za organizacije civilnog društva daje šansu udruženjima koja djeluju u Općini Novi Grad Sarajevo da apliciraju s projektima iz različitih oblasti, te svojim aktivnostima doprinesu zadovoljavanju različitih potreba svojih članova, kako odraslih tako i djece i mladih, a posebno djece s poteškoćama u razvoju.

Najveći broj djece aktivan je u oblasti sporta. Navedeni podaci govore da veoma mali broj djece svoje slobodno vrijeme provodi organizirano. Pri dodjeli sredstava Općina vodi računa o udruženjima koja imaju programe u kojima sudjeluju djeca, kako bi se što veći broj djece i mladih uključio u programe neformalne edukacije i sticanja različitih kompetencija. Ova vrsta analize je svrsishodna, posebno s aspekta ravnopravnosti i zastupljenosti pojedinih oblasti u raspodjeli ukupnih sredstava, kao i podržavanja programa čija realizacija će dati rezultate koji će doprinijeti pozitivnim promjenama u lokalnoj zajednici.

Partnerstvo vladinog i nevladinog sektora u Općini Novi Grad Sarajevo vidljivo kroz realizaciju programa zaštite djece bez roditeljskog staranja – “Fond za brigu o djeci bez oba roditelja Općine”, pomoći djeci oboljeloj od raka kroz projekat “Roditeljska kuća”, rad na Projektu zaštite djece bez roditeljskog staranja s međunarodnom organizacijom “SOS Kinderdorf International”, kroz podršku radionicama, organizacijama iz oblasti kulture, sporta i s udruženjima koja se bave pomoći djeci s poteškoćama u razvoju: “Oaza”, “Dajte nam šansu”, “Radost života”, “EDUS”, te “Fond za brigu o djeci bez oba roditelja”, Udruženje oboljelih od multipleskleroze i Udruženje oboljelih od cerebralne paralize Kantona Sarajevo. Značajna je saradnja Općine s Udruženjem “Naša djeca” Sarajevo kroz projekat “Grad/Općina po mjeri djeteta”, te više projekata dječije participacije, posebno u formiranju i radu Dječijeg parlamenta Općine Novi Grad Sarajevo.

Ciljevi i aktivnosti u okviru područja nevladine organizacije

Strateški cilj: Uspostaviti dijalog i saradnju Općine s NVO-ima na unapređenju sveobuhvatne brige o djeci i mladima i realizaciji Akcionog plana za djecu Općine				
Specifični cilj 1: Obezbijediti podršku za razvoj i održivost NVO-a koje rade s djecom i za djecu				
R.B.	Aktivnost	Nosioци aktivnosti	Rok	Indikatori
1.1.	Pružati podršku NVO-ima kroz ustupanje prostora za rad uz olakšice za troškove rente	Nadležna služba Općine, lokalne i međunarodne NVO	2022./24.	Tačan broj udruženja koja koriste općinske prostore
1.2.	Povećati sredstva za projekte neposrednog rada s djecom, projekte koji prate potrebe djece u zajednici i koji donose pozitivne promjene brige o djeci i mladima, i doprinose realizaciji Akcionog plana za djecu	Nadležne službe Općine	2022./24.	Procenat povećanja sredstava, iznos izdvojenih sredstava, broj udruženja
1.3.	Raspisivanje javnih poziva za neprofitne organizacije, usmjeriti na rješavanje akutnih problema i poboljšanje stanja potreba djece i mladih, posebno marginalizovanih grupa na nivou Općine	Nadležne službe	2022./24.	Broj javnih poziva, iznos dodijeljenih sredstava, broj aplikacija, broj odobrenih projekata, vrsta djelatnosti udruženja
1.4.	Uspostaviti kvalitetnu evidenciju NVO-a koje rade s djecom u Općini	Nadležne službe i NVO-i	2022/24.	Broj NVO-a koje su registrirane u Općini i koje rade s djecom, broj djece uključene i vrste aktivnosti koje se provode s djecom
1.5.	Monitoring odobrenih projekata	Nadležne službe i NVO-i	2022/24.	Broj podnesenih izvještaja o realizaciji, ostvarenim rezultatima i utjecaju rezultata na promjene u zajednici i na djecu, broj djece korisnika projekata
1.6.	Edukativno-informativni sastanci nevladinih organizacija s članovima Stručnog tima, informacije o realizaciji projekta "Grad po mjeri djeteta" i Akcionog plana za djecu	Nadležne službe i NVO, Udruženje "Naša djeca"	2022./24.	Broj sastanaka, izvještaji, zajedničke akcije

1.7.	Informisanje javnosti o aktivnostima NVO-a putem elektronskih medija, lokalne i kantonalne TV, pisanih medija, Općinske press službe	Općinske službe, NVO-i, mediji	2022./24.	Broj priloga objavljenih u sredstvima informisanja
Specifični cilj 2: Razvoj Centra za kulturu i sport "Safet Zajko" i drugih prostora u kojima će se odvijati okupacione aktivnosti s djecom i mladima				
R.B.	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Rok	Indikatori
2.1.	Postojeće neaktivne centre ili domove dati na javni poziv za nove korisnike i nove sadržaje za djecu	Nadležna služba Općine i NVO-i	2022./24.	Broj prostora, broj korisnika, sadržaj rada
2.2.	Podsticati otvaranje centara za djecu i mlade od strane NVO-a	Nadležna služba i NVO-i, razni donatori	2022./24.	Otvoreni centri za djecu i mlade

Okvirni broj projekata po oblastima djelovanja NVO-a**Tabela 14.**

R.B.	Oblast djelovanja	Broj odobrenih projekata		Odobrena sredstva	
		2021.	2022.	2021.	2022.
1.	Kultura i umjetnost	8	8	14.100,00 KM	13.700,00 KM
2.	Obrazovanje	1	3	1.500,00 KM	4.800,00 KM
3.	Sport i rekreacija	55	48	93.400,00 KM	89.000,00 KM
4.	Gender	2	1	5.500,00 KM	4.000,00 KM
5.	Mladi i volonterizam	1	2	4.000,00 KM	4.800,00 KM
6.	Okoliš	4	4	6.500,00 KM	5.100,00 KM
7.	Zdravstvo	4	5	5.000,00 KM	8.600,00 KM
UKUPNO		75	71	130.000,00 KM	130.000,00 KM

Okvirni broj projekata po oblastima djelovanja NVO-a humanitarnog karaktera**Tabela 15.**

R.B.	Oblast djelovanja	Broj odobrenih projekata		Odobrena sredstva	
		2021.	2022.	2021.	2022.
1.	Briga o starim i iznemoglim	5	4	22.000,00 KM	25.500,00 KM
2.	Briga o osobama koje zbog fizičkog ili drugog hendikepa nisu u stanju same brinuti o sebi (Udruženje "Radost života"; "Svjetlost" i dr.)	5	3	15.000,00 KM	12.500,00 KM
3.	Socijalno uključivanje osoba s posebnim potrebama i invaliditetom	1	0	2.000,00 KM	0

4.	Briga o djeci bez jednog ili oba roditelja	1	1	4.500,00 KM	6.000,00 KM
5.	Socijalna inkluzija za osobe treće životne dobi kroz realizaciju edukativnih i rekreativnih programa	1	0	2.000,00 KM	0
6.	Briga o osobama u stanju socijalne potebe	3	6	7.500,00 KM	22.500,00 KM
7.	Socijalno uključivanje osoba sa posebnim potrebama i invaliditetom (Udruženja OAZA, SPID, DUGA)	16	14	47.000,00 KM	63,500,00 KM
UKUPNO		32	28	100.000,00 KM	130.000,00 KM

Najveći broj djece aktivan je u oblasti sporta. Navedeni podaci govore da veoma mali broj djece svoje slobodno vrijeme provodi organizirano. Pri dodjeli sredstava Općina vodi računa o udruženjima koja imaju programe u kojima sudjeluju djeca, kako bi se što veći broj djece i mladih uključio u programe neformalne edukacije i sticanja različitih kompetencija. Ova vrsta analize je svrsishodna, posebno s aspekta ravnomjernosti i zastupljenosti pojedinih oblasti u raspodjeli ukupnih sredstava, kao i podržavanja programa čija realizacija će dati rezultate koji će doprinijeti pozitivnim promjenama u lokalnoj zajednici.

Podrška Općine Novi Grad Sarajevo nevladinim organizacijama/udruženjima

Tabela 16.

R.B.	Finansijska sredstva namijenjena za nevladine organizacije	Realizirano u 2021. godini	Planirano u 2022. godini
1.	Tekući transferi za projekte nevladinih i neprofitnih organizacija	110.000,00 KM	130.000,00 KM
2.	Tekući transfer za projekte nevladinih i neprofitnih organizacija humanitarnog karaktera	100.000,00 KM	100.000,00 KM
	UKUPNO	210.000,00 KM	230.000,00 KM

Analizom ulaganja u NVO sektor (bez NVO humanitarnog karaktera) vidljivo je da su najviše finansirani projekti čijim aktivnostima su obuhvaćena djeca od 10 do 14 godina i mladi. Općina je sufinansirala realiziranje 12 turnira iz različitih sportskih aktivnosti (rukomet, košarka, taekwondo, sjedeća odbojka, mali nogomet, karate) kojima je obuhvaćeno oko 400 direktnih, a kroz ostale projekte kulture, umjetnosti, obrazovanja, volonterizma, zaštite okoliša još oko 200 direktnih korisnika.

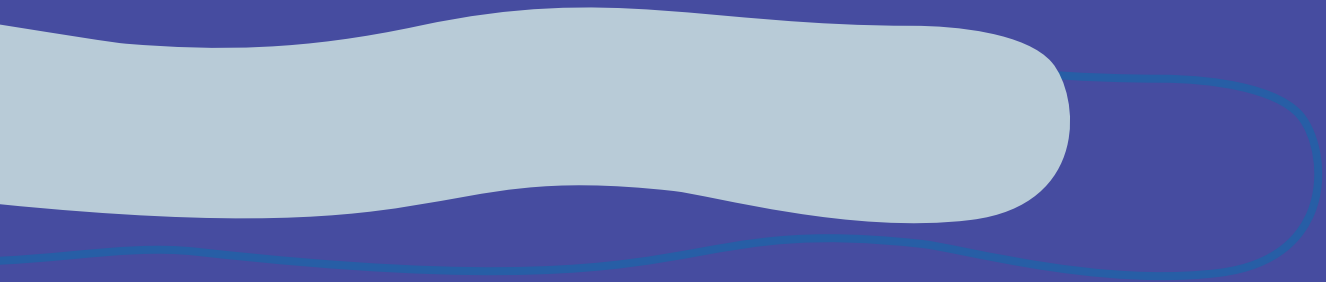
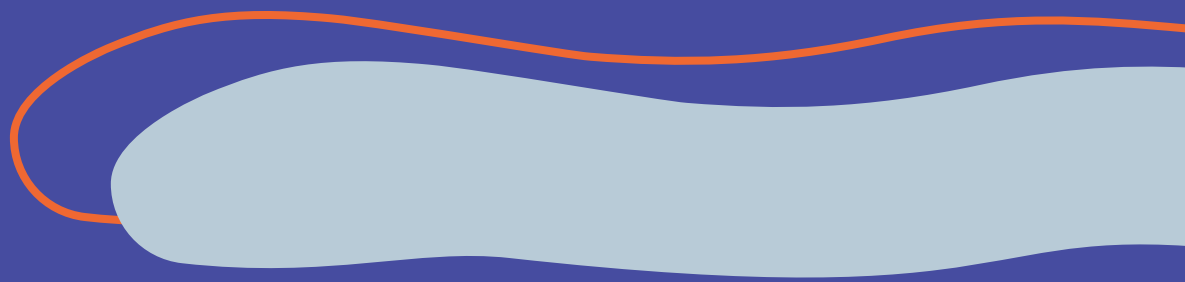
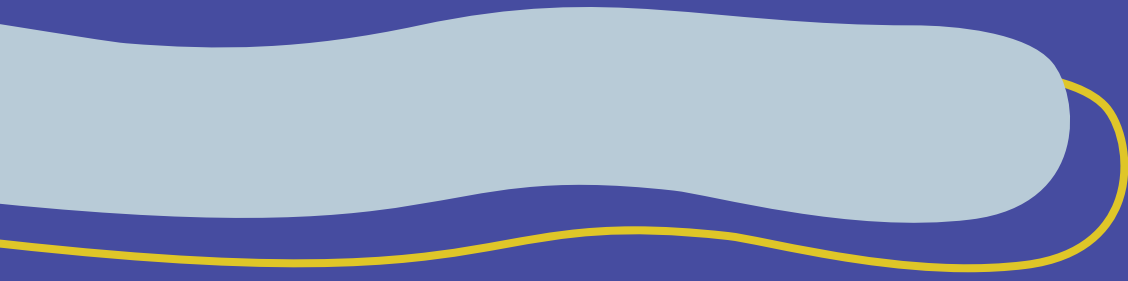
Imajući u vidu da se putem projektnih aktivnosti nevladinih organizacija organizirano radi s velikim brojem djece i mladih i da se značajno doprinosi podizanju sposobnosti i kompetencija mladih, sredstva koja se izdvajaju za nevladine organizacije su znatno manja nego što je doprinos istih.

Iz podataka je vidljivo da se sredstva za rad NVO-a kontinuirao planiraju u budžetu kao podrška provođenju projektnih aktivnosti nevladinih organizacija koje okupljaju prevashodno mlade na području općine Novi Grad Sarajevo. Tokom proteklih godina izdvajanja imaju trend blagog porasta u skladu s brojem kvalitetnih aplikacija za projekte čiji su krajnji korisnici djeca i mladi novogradske općine. U skladu sa porastom broja djece i mladih u Općini Novi Grad Sarajevo (što pokazuje upis učenika u prvi razred osnovnih škola), potrebno je voditi računa u planiranju većih finansijskih ulaganja u kvalitetne projekte kojima će se popraviti kvalitet života i korištenja slobodnog vremena djece i mladih do 18 godina života.

POPIS SKRAĆENICA

akt.	aktivnost
AP	Akcioni plan
BiH	Bosna i Hercegovina
bb	bez broja
CSR	Centar za socijalni rad
dj.	djecu
DP	Dječiji parlament
DZ	Dom zdravlja
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
HIV/AIDS	Human immunodeficiency virus/ Acquired Immunodeficiency Syndrome
HPV	Humani papiloma virus
JP	Javno preduzeće
JU	Javna ustanova
JUDZKS	Javna ustanova Dom zdravlja Kantona Sarajevo
KJU	Komunalna javna ustanova
KS	Kanton Sarajevo
KM	Konvertibilna marka
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MZ	Mjesna zajednica
NVO	Nevladine organizacije
OŠ	Osnovna škola
PSD	Planinarsko sportsko društvo
R.b.	Redni broj
RTV	Radio-televizija
Sl.	Službene
Šk.	Školski
TV	Televizija
UNDP	United Nations Development Fund
UN	Ujedinjene nacije
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
zdr.	zdravstvena

"NAŠA DJECA"

UDRUŽENJE ZA OSTVARIVANJE PRAVA DJETETA SARAJEVO